

Europese
Commissie

STAAT VAN DE UNIE 2023

van de **COMMISSIE-**
VON DER LEYEN

Staat van de Unie 2023 — door de Commissie-Von der Leyen

Europese Commissie
Directoraat-generaal Communicatie
1049 Brussel
BELGIË

Print ISBN 978-92-68-05605-9 doi:10.2775/47073 NA-09-23-325-NL-C
PDF ISBN 978-92-68-05595-3 doi:10.2775/039872 NA-09-23-325-NL-N

De Commissie is niet aansprakelijk voor gevolgen die voortvloeien uit het hergebruik van deze publicatie.

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2023

© Europese Unie, 2023

Het beleid ten aanzien van hergebruik van documenten van de Europese Commissie is vastgelegd in Besluit 2011/833/EU van de Commissie van 12 december 2011 betreffende het hergebruik van documenten van de Commissie (PB L 330 van 14.12.2011, blz. 39).

Tenzij anders vermeld, is hergebruik van dit document toegestaan krachtens een Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)-licentie (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Dit betekent dat hergebruik is toegestaan, mits de bron correct wordt aangegeven en eventuele wijzigingen worden vermeld.

Voor het gebruik of de reproductie van onderdelen die niet het eigendom zijn van de Europese Unie, kan het nodig zijn rechtstreeks om toestemming van de respectieve houders van het recht te verzoeken.

CREDITS

Alle foto's © Europese Unie, tenzij anders aangegeven.

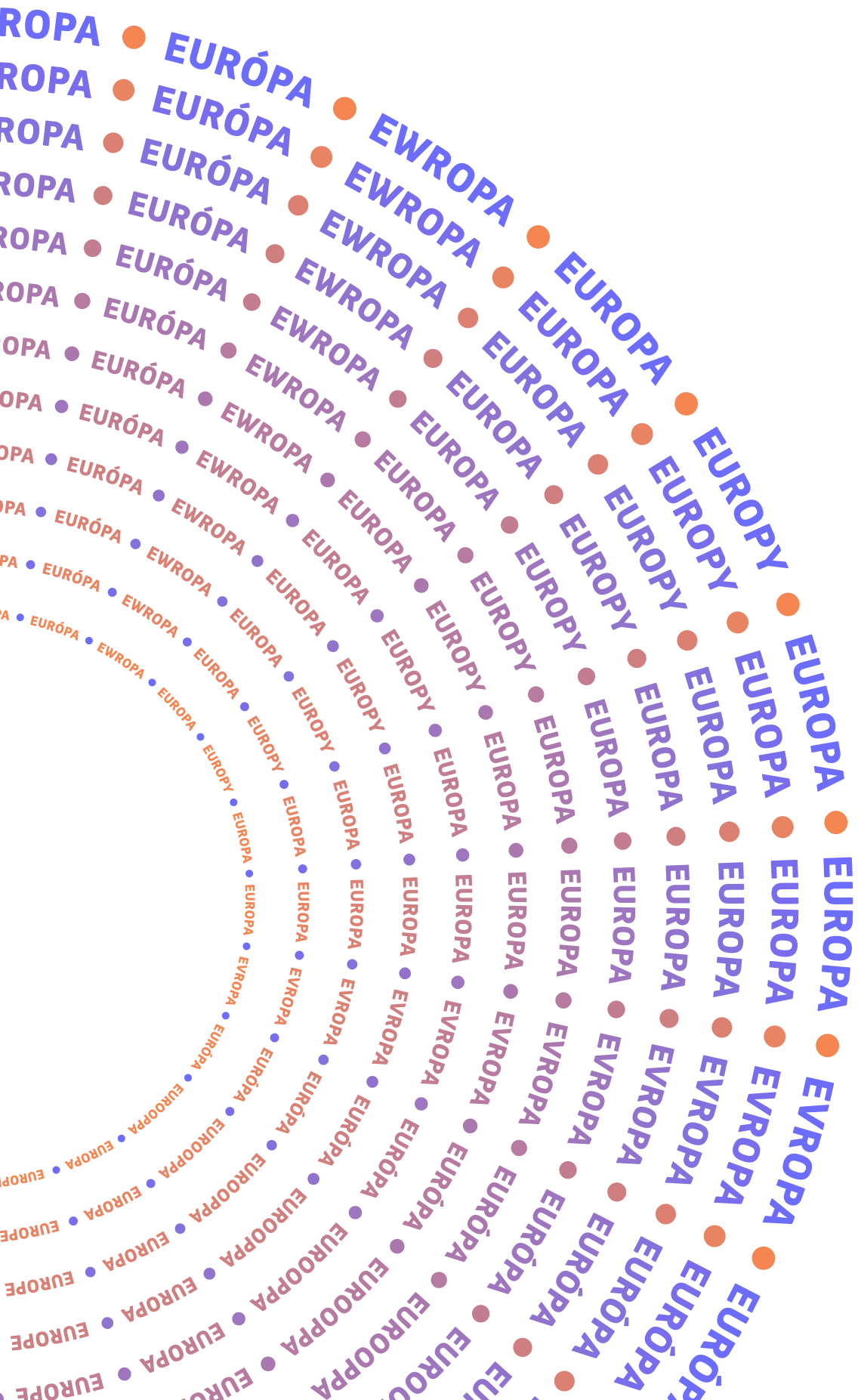
Inleiding

Ieder jaar houdt de voorzitter van de Europese Commissie in september voor het Europees Parlement een toespraak over de Staat van de Unie, waarin hij of zij de balans van het voorbije jaar opmaakt en de prioriteiten voor het komende jaar presenteert. De voorzitter zet daarin ook uiteen hoe de Europese Commissie wil inspelen op de grootste uitdagingen voor de Europese Unie. Op de toespraak volgt een plenair debat. Dat is het startsein voor het overleg met het Europees Parlement en de Raad over het werkprogramma van de Commissie voor het komende jaar.

De Staat van de Unie, die is verankerd in het Verdrag van Lissabon, maakt deel uit van het kaderakkoord van 2010 over de betrekkingen tussen het Europees Parlement en de Europese Commissie. Volgens dat akkoord moet de voorzitter ook een intentieverklaring sturen aan de voorzitter van het Europees Parlement en de voorzitter van de Raad, met een gedetailleerd overzicht van de maatregelen die de Europese Commissie tot het einde van het volgende jaar denkt te nemen in de vorm van wetgeving en andere initiatieven.

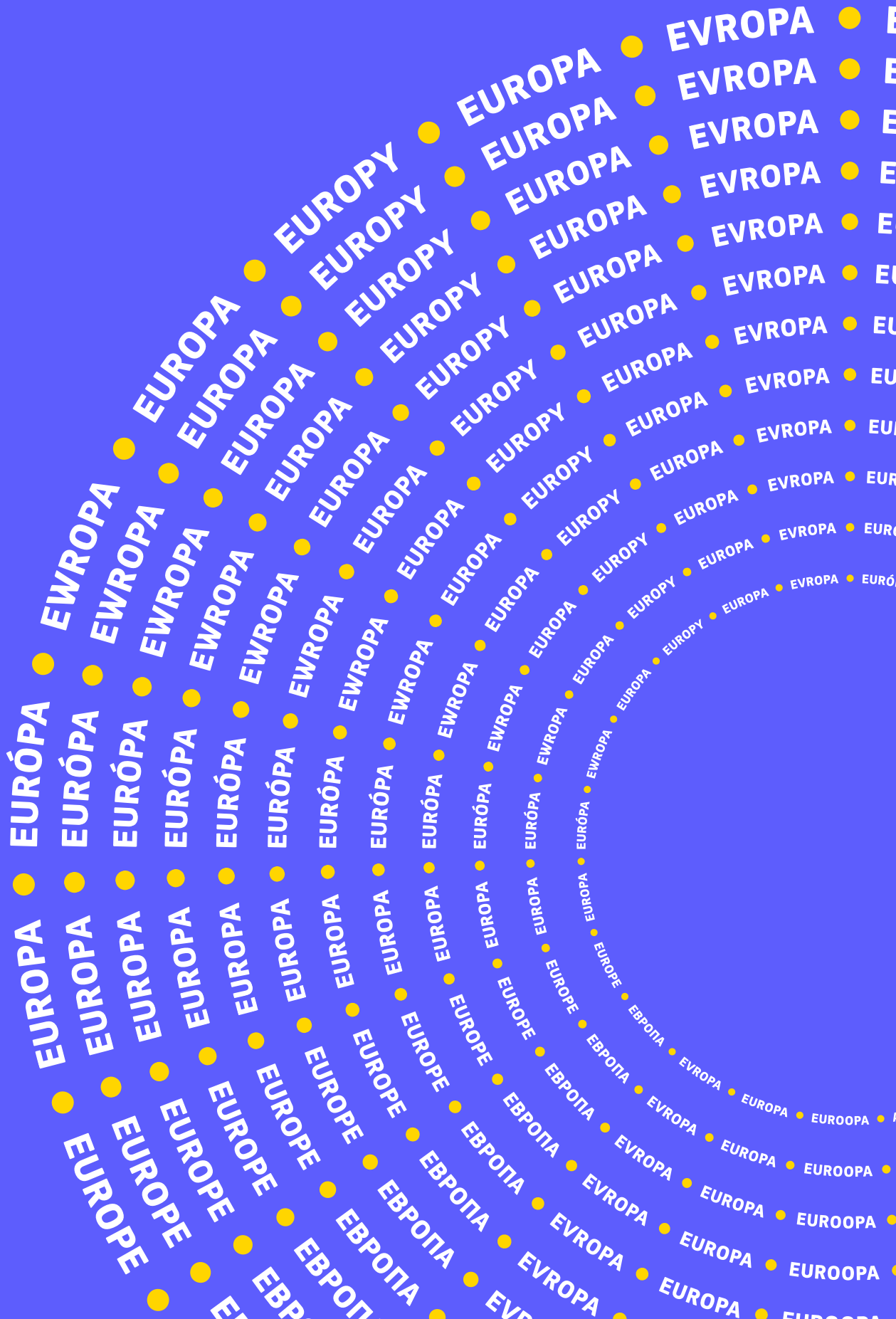
Ursula von der Leyen, de voorzitter van de Europese Commissie, heeft op 13 september 2023 haar vierde toespraak over de Staat van de Unie gehouden.

Alle materiaal in verband daarmee is beschikbaar op ec.europa.eu/soteu2023.

Inhoudsopgave

Toespraak	5
Gehoor geven aan de roep van de geschiedenis	6
Intentieverklaring aan voorzitter Roberta Metsola en premier Pedro Sánchez	36
Belangrijkste prioriteiten voor 2024	39
Resultaten	40
Europa: een toekomst die de moeite waard is om voor te vechten	41
1 De Europese belofte verdedigen	43
2 Investeren in de welvaart van Europa	60
3 De maatschappelijke veerkracht van Europa versterken	102
Tijdslijn	119

Gehoor geven aan de roep van de geschiedenis

Vandaag resultaten
boeken om klaar te zijn
voor morgen

Geachte leden van het Parlement,

Over iets minder dan 300 dagen brengen de Europese burgers hun stem uit in onze unieke en bijzondere democratie.

Zoals gebruikelijk bij verkiezingen zullen de kiezers op dat moment stilstaan bij de staat van onze Unie en bij wat hun vertegenwoordigers hebben bereikt.

Maar zij zullen op dat moment ook beslissen wat voor toekomst en welk Europa zij willen.

Miljoenen brengen voor het eerst hun stem uit, van wie de jongsten in 2008 zijn geboren.

In het stembokje zullen zij hun belangen afwegen.

Ze zullen denken aan de oorlog die aan onze grenzen woedt.

Of aan de gevolgen van een destructieve klimaatverandering.

Aan hoe artificiële intelligentie hun leven zal beïnvloeden.

Of aan hun kansen om in de komende jaren een huis of een baan te vinden.

Onze Unie vandaag weerspiegelt de visie van de mensen die na de **Tweede Wereldoorlog** droomden van een betere toekomst.

Een toekomst waarin een Unie van naties, democratieën en mensen zou samenwerken om in vrede en welvaart te leven.

Zij geloofden dat Europa het antwoord was op de roep van de geschiedenis.

Wanneer ik met de nieuwe generatie jongeren spreek, zie ik dezelfde visie voor een betere toekomst.

Hetzelfde vurige verlangen om een betere wereld te bouwen.

Dezelfde overtuiging dat in een onzekere wereld **Europa opnieuw gehoor moet geven aan de roep van de geschiedenis.**

En dat is wat we **samen** moeten doen.

Geachte leden van het Parlement,

Vooreerst moeten de Europese burgers **erop kunnen vertrouwen** dat we hun verlangens en angsten ter harte nemen.

In de **komende 300 dagen** moeten we **het werk afmaken** dat zij ons hebben toevertrouwd.

Ik wil dit Parlement bedanken voor zijn leidende rol bij een van de meest ambitieuze transformaties die de Unie ooit heeft aangevat.

Ik weet dat sommigen hun twijfels hadden toen ik in 2019 voor u stond met mijn programma voor een **groen, digitaal en geopolitiek Europa.**

En dat was nog **voordat** de wereld overhoop werd gehaald door een wereldwijde pandemie en een wrede oorlog op Europees grondgebied.

Maar kijk waar Europa vandaag staat.

Er is een **geopolitieke Unie** tot stand gekomen, waarin we Oekraïne steunen, ons verzetten tegen de Russische agressie, reageren op een assertief China en investeren in partnerschappen.

We hebben nu een **Europese Green Deal**, die de **spil** vormt van onze economie en waarvan de ambitie **ongeëvenaard** is.

We hebben het pad geëffend voor de **digitale transitie** en zijn **wereldwijd pioniers op het gebied van onlinerechten.**

Er is het historische **NextGenerationEU**, dat goed is voor 800 miljard euro aan **investeringen en hervormingen** en dat vandaag en morgen **fatsoenlijke banen oplevert.**

Er is een **geopolitieke Unie** tot stand gekomen.

We hebben de **basis gelegd** voor een **gezondheidsunie** die heeft bijgedragen aan de vaccinatie van een heel continent – en ook van grote delen van de wereld.

We zijn ons **onafhankelijker** beginnen opstellen in kritieke sectoren, zoals energie, chips of grondstoffen.

Ik wil u ook bedanken voor het **baanbrekende werk** op het gebied van **gendergelijkheid**.

Als vrouw betekent dit veel voor mij.

Dossiers die volgens velen voor altijd geblokkeerd waren, hebben we tot een goed einde gebracht, zoals de **richtlijn vrouwelijke bestuurders** en de **historische toetreding van de EU tot het Verdrag van Istanbul**.

De **richtlijn inzake loontransparantie** zorgt voor een wettelijke verankering van het basisbeginsel “gelijk loon voor gelijk werk”.

Er is geen enkele reden waarom een vrouw voor hetzelfde werk minder zou moeten verdienen dan een man.

Maar ons werk is nog lang niet af en we moeten samen blijven ijveren voor vooruitgang.

Ik weet dat dit parlement achter ons voorstel ter **bestrijding van geweld tegen vrouwen** staat.

Ook het volgende basisbeginsel wil ik wettelijk verankerd zien: **nee is nee**.

Zonder vrijwaring van geweld kan er geen echte gelijkheid zijn.

Ook het volgende basisbeginsel wil ik wettelijk verankerd zien: **nee is nee. Zonder vrijwaring van geweld kan er geen echte gelijkheid zijn.**

Politieke beleidslijnen uit 2019

Dankzij dit Parlement, de lidstaten en mijn team van commissarissen hebben wij **resultaten geboekt voor meer dan 90% van de politieke beleidslijnen** die ik in 2019 heb gepresenteerd.

Samen hebben we laten zien dat **een moedig Europa de dingen voor elkaar krijgt**.

En ons werk is nog lang niet af, **dus laten we er samen voor gaan**.

Laten we vandaag resultaten boeken om klaar te zijn voor morgen.

Europese Green Deal

Geachte leden van het Parlement,

Vier jaar geleden was de Europese Green Deal ons **antwoord op de roep van de geschiedenis**.

En deze zomer – de warmste ooit in Europa gemeten – heeft ons nog eens met de neus op de feiten gedrukt.

Griekenland en Spanje kregen te maken met verwoestende bosbranden, om slechts een paar weken later opnieuw getroffen te worden door zware overstromingen.

We waren getuige hoe extreme weersomstandigheden kunnen leiden tot **chaos en dodelijke slachtoffers** – van Slovenië tot Bulgarije en overal in onze Unie.

Dit is de realiteit van een planeet die haar kookpunt heeft bereikt.

De Europese Green Deal is ontstaan uit de noodzaak om onze planeet te beschermen.

Maar hij was ook bedoeld als een kans om onze toekomstige welvaart in stand te houden.

Wij hebben bij de start van ons mandaat gekozen voor een langetermijnperspectief met de klimaatwet en de doelstelling voor 2050.

We hebben de klemtoon binnen de klimaatagenda verschoven naar het **economische**.

Dit gaf ons een **duidelijke koers voor investeringen en innovatie**.

En we hebben al gezien dat deze **groei-strategie vruchten afwerpt** op korte termijn.

De Europese industrie laat elke dag zien dat zij klaar is om deze transitie aan te sturen.

Zij laat zien dat **modernisering en decarbonisatie** hand in hand kunnen gaan.

De afgelopen vijf jaar is het aantal **schone staalfabrieken** in de EU gestegen van nul tot 38.

We trekken nu **meer investeringen in schone waterstof** aan dan de VS en China **samen**.

We trekken nu meer **investerings in schone waterstof** aan dan de VS en China samen.

Morgen ben ik in Denemarken om samen met premier Mette Frederiksen getuige te zijn van die innovatie.

We zullen er het eerste containerschip dopen dat wordt aangedreven door schone methanol uit zonne-energie.

Dit is de kracht van Europa's reactie op de klimaatverandering.

De Europese Green Deal biedt de nodige kaders, stimulansen en investeringen, maar het zijn de mensen, de uitvinders en de ingenieurs die zorgen voor de oplossingen.

En daarom, geachte Parlementsleden,

blijft in deze **volgende fase** van de Europese Green Deal één ding ongewijzigd.

We blijven de Europese industrie gedurende deze hele transitie steunen.

We zijn van start gegaan met een pakket maatregelen – **van de verordening voor een nettonulindustrie tot de verordening inzake kritieke grondstoffen**.

In het kader van onze **industriestrategie** kijken we wat de risico's en behoeften zijn van elk ecosysteem in deze transitie.

We moeten dit werk afmaken.

En daarmee moeten we voor elk industrieel ecosysteem een aanpak ontwikkelen.

Daarom houden we vanaf deze maand **een reeks dialogen met de industrie over de transitie naar schone energie**.

Het hoofddoel is elke sector te ondersteunen bij de ontwikkeling van zijn bedrijfsmodel voor de decarbonisatie van de industrie.

Omdat we geloven dat deze transitie van essentieel belang is voor het toekomstige concurrentievermogen van Europa.

Maar daarbij gaat het ook over de **mensen en hun huidige banen**.

Zo is onze **windindustrie** een Europees succesverhaal.

Deze staat momenteel echter voor een bijzondere combinatie van uitdagingen.

Daarom zullen we, in nauwe samenwerking met de industrie en de lidstaten, een **pakket voor windenergie in Europa** voorstellen.

We zullen ervoor zorgen dat vergunningen nog sneller worden afgegeven.

We zullen zorgen voor betere veilingssystemen in de hele EU.

We zullen de nadruk leggen op vaardigheden, toegang tot financiering en stabiele toeleveringsketens.

Maar dit **gaat over meer** dan één sector.

Van wind tot staal, van batterijen tot elektrische voertuigen, onze ambitie is glashelder: **de toekomst van onze schone industrie moet “made in Europe” zijn.**

Geachte Parlementsleden,

Zo tonen we dat we met de Europese Green Deal

op koers blijven,

ambitieuus blijven,

onze strategie voor groei aanhouden,

en blijven ijveren voor een eerlijke en rechtvaardige transitie!

Van wind tot staal, van batterijen tot elektrische voertuigen, onze ambitie is glashelder: **de toekomst van onze schone industrie moet “made in Europe” zijn.**

Dus met een rechtvaardig resultaat voor de toekomstige generaties – om op een gezonde planeet te kunnen leven.

En een rechtvaardig parcours voor iedereen die hier de gevolgen van ondervindt – **met fatsoenlijk werk en de plechtige belofte niemand achter te laten.**

Denk maar aan **banen in de maakindustrie en concurrentievermogen**: een uitermate actueel onderwerp.

Onze industrie en technologische bedrijven **houden van** concurrentie.

Zij **weten** dat wereldwijde concurrentie goed is voor de zaken.

En ervoor zorgt dat in Europa niet alleen goede banen worden **gecreëerd** maar ook **behouden blijven.**

Echter, van **echte concurrentie** is wel alleen maar sprake als zij ook **eerlijk** is.

Al te vaak worden onze bedrijven uitgesloten van buitenlandse markten of het slachtoffer van marktondermijnend gedrag.

Zij worden vaak **onderboden door concurrenten** die torenhoge staatsubsidies krijgen.

We **zijn niet vergeten** hoe de **oneerlijke handelspraktijken** van China onze **zonnepanelensector** hebben geschaad.

Heel wat jonge bedrijven werden uit de markt gedrukt door zwaar gesubsidieerde Chinese concurrenten.

Pioniersbedrijven gingen failliet.

Veelbelovende getalenteerde mensen trokken weg om elders hun geluk te beproeven.

Daarom is een eerlijke wereldwijde economie zo belangrijk, de gevolgen voor levens en bestaansmiddelen zijn aanzienlijk.

Hele sectoren en gemeenschappen zijn ervan afhankelijk.

We moeten dus duidelijk voor ogen houden welke risico's we lopen.

Neem bijvoorbeeld de elektrische voertuigen.

Die sector is cruciaal voor een schone economie, en heeft een enorm potentieel in Europa.

Maar wereldwijd worden de markten nu **overspoeld** met goedkopere Chinese elektrische auto's.

De prijs van die auto's wordt met gigantische staatsubsidies **kunstmatig** laag gehouden.

Dit verstoort onze markt.

En aangezien we dat niet dulden van binnenuit, dulden we dat ook niet van buitenaf.

Vandaag kan ik dan ook aankondigen dat de Commissie een **antisubsidieonderzoek start naar elektrische auto's uit China.**

.....

De Commissie start een antisubsidieonderzoek naar elektrische auto's uit China. **Europa staat open voor concurrentie. Maar niet voor een "race to the bottom".**

.....

Europa staat open voor concurrentie. Maar niet voor een "race to the bottom".

We moeten onszelf verdedigen tegen oneerlijke praktijken.

Maar even goed moeten wij **open communicatielijnen en een open dialoog met China behouden.**

Er zijn immers **ook** thema's waarover wij kunnen en moeten samenwerken.

De risico's beperken, niet de banden, dat zal mijn houding zijn tegenover de Chinese leiders op de top EU-China later dit jaar.

Geachte leden van het Parlement,

In de Europese Unie zijn we trots op onze **culturele diversiteit**.

Wij vormen het “Europa van de regio’s” met een ware schat aan talen, muziek, kunst, tradities, ambachten en culinaire specialiteiten.

Ook de **biologische diversiteit van Europa is uniek**.

Zo’n 6 500 soorten komen **alleen** in Europa voor.

In Noord-Europa vormt de **Waddenzee** een unieke biotoop voor zeldzame dieren- en plantensoorten en voor miljoenen trekvogels is dit **werelderfgoed** van levensbelang.

En met de **Oostzee hebben we de grootste brakwaterzee ter wereld**.

Wat zuidelijker liggen de **Europese laagvlakten**, met **grote veengebieden en wetlands**.

Deze regio’s zijn **belangrijke bondgenoten in de strijd tegen de voortschrijdende klimaatverandering**.

Beschermde veengebieden en wetlands houden grote hoeveelheden **broeikasgassen** vast, zorgen voor **regionale waterkringlopen** en herbergen een unieke biodiversiteit.

En Europa is **rijk aan bossen**.

De **uitgestrekte naaldbossen in het noorden en oosten**, de **laatste oerbossen van eiken en beuken** in Centraal-Europa en de **kurkeikenbossen in Zuid-Europa** leveren ons onvervangbare goederen en diensten.

Zij binden koolstof, leveren hout en andere producten, zorgen voor vruchtbare bodems en filteren lucht en water.

Biodiversiteit en ecosysteemdiensten zijn voor alle mensen in Europa van **vitaal** belang.

Als deze natuur verdwijnt, **verliezen mensen niet alleen hun bestaansmiddelen**, maar ook het gevoel ergens **thuis** te zijn.

•••••
 Ook **de biologische diversiteit van Europa is uniek**.
 •••••

We moeten deze natuurgebieden beschermen.

Daarbij is en blijft het ook onze taak **onze voedselvoorziening veilig te stellen, op een manier die in balans is met de natuur.**

Vandaag wil ik mijn waardering uitspreken voor onze boeren en hen bedanken voor het feit dat zij erin slagen ons dagelijks van voedsel te voorzien.

Zorgen voor gezond voedsel. Die taak van de agrarische sector is hét uitgangspunt van het Europese landbouwbeleid.

En ook aan voedselautonomie hechten we groot belang.

Daar zorgen onze boeren voor.

Dit is niet vanzelfsprekend, omdat de gevolgen van de Russische agressie tegen Oekraïne, de met droogte, bosbranden en overstromingen gepaarde gaande klimaatverandering, maar ook nieuwe verplichtingen in toenemende mate bepalend zijn voor het werk van boeren en hun inkomenssituatie.

Daar moeten we rekening mee houden.

Velen zetten zich nu al in voor een duurzamere landbouw.

Samen met de mannen en vrouwen in de landbouw moeten we deze nieuwe uitdagingen aangaan.

Alleen zo kunnen we onze voedselveiligheid ook voor de toekomst waarborgen.

Wat we nodig hebben, is meer dialoog en minder polarisatie.

Daarom willen we een **strategische dialoog op gang brengen over de toekomst van de landbouw in de EU.**

We willen een **strategische dialoog op gang brengen over de toekomst van de landbouw in de EU.**

.....
Het blijft onze taak onze voedselvoorziening veilig te stellen, op een manier die in balans is met de natuur.
 .....

Ik ben en blijf ervan overtuigd dat **landbouw en natuurbehoud hand in hand kunnen gaan.**

We hebben beide nodig.

Economie, sociaal beleid en concurrentievermogen

Geachte Parlementsleden,

Dit mandaat staat in het teken van een billijke transitie voor landbouwers, gezinnen en het bedrijfsleven.

Dit is des te belangrijker nu we te maken krijgen met sterke economische tegenwind.

Ik zie drie belangrijke economische uitdagingen voor onze bedrijven in het komende jaar: we moeten het tekort aan arbeidskrachten en vaardigheden opvangen, de inflatie bestrijden en het gemakkelijker maken voor bedrijven om zaken te doen.

De eerste uitdaging heeft te maken met onze arbeidsmarkt.

We zijn de begindagen van de wereldwijde pandemie niet vergeten.

Iedereen voorspelde toen een **nieuwe massale werkloosheidsgolf zoals in de jaren 30 van de vorige eeuw**.

Maar wij hebben ervoor gezorgd dat deze voorspelling niet is uitgekomen.

Dankzij SURE – het allereerste Europese initiatief voor werktijdverkorting – hebben we 40 miljoen banen gered.

Dit is Europa's sociale markteconomie in actie.

En daar mogen we trots op zijn!

Vervolgens hebben we de motor van onze economie meteen weer aangezwengeld dankzij NextGenerationEU.

Daar plukken we vandaag de vruchten van.

Europa heeft bijna volledige werkgelegenheid bereikt.

In plaats van miljoenen mensen die op zoek zijn naar een job, zijn miljoenen jobs op zoek naar mensen.

•••••

In plaats van miljoenen mensen die op zoek zijn naar een job, zijn **miljoenen jobs op zoek naar mensen.**

•••••

De tekorten aan arbeidskrachten en vaardigheden bereiken recordniveaus – niet alleen hier maar in alle grote economieën.

74 % van alle kleine en middelgrote ondernemingen geeft aan te kampen met tekorten aan vaardigheden.

Tijdens het toeristische hoogseizoen zijn restaurants en bars in Europa minder lang open omdat ze geen personeel kunnen vinden.

In ziekenhuizen worden ingrepen uitgesteld omdat er onvoldoende verpleegkundigen zijn.

En twee op de drie Europese bedrijven die op zoek zijn naar IT-specialisten kunnen er geen vinden.

Tegelijkertijd hebben **miljoenen ouders** – vooral moeders – het moeilijk om werk en gezin te combineren, **omdat er geen kinderopvang is**.

En 8 miljoen jongeren hebben geen baan of volgen geen onderwijs of opleiding.

Zij moeten hun dromen voorlopig opbergen, hun leven staat op stand-by.

Dit veroorzaakt niet alleen veel persoonlijk leed, maar is ook een van de belangrijkste knelpunten voor ons concurrentievermogen.

Een tekort aan arbeidskrachten belemmert immers onze capaciteit voor innovatie, groei en welvaart.

We moeten dan ook zorgen voor betere toegang tot de arbeidsmarkt, in de eerste plaats voor **jongeren en vrouwen**.

En we hebben **gekwalficeerde migranten** nodig.

Bovendien moeten we reageren op de **verregaande verschuivingen op het gebied van technologie, samenleving en demografie**.

Daarvoor moeten we een beroep doen op de deskundigheid van **bedrijven en vakbonden, onze sociale partners**.

Bijna veertig jaar geleden riep Jacques Delors de bijeenkomst van Hertoginnedal samen, hetgeen het begin betekende van het Europees sociaal overleg.

Sindsdien hebben de sociale partners vormgegeven aan de Unie zoals wij die vandaag kennen – zij stonden garant voor vooruitgang en welvaart voor miljoenen mensen.

En nu de wereld om ons heen sneller verandert dan ooit tevoren, moeten de sociale partners eens te meer centraal staan in onze toekomst.

We moeten samen de uitdagingen voor de arbeidsmarkt onder de loep nemen, van tekorten aan arbeidskrachten en vaardigheden tot nieuwe uitdagingen ten gevolge van AI.

Daarom zullen wij, samen met het Belgische voorzitterschap van volgend jaar, een **nieuwe topontmoeting met de sociale partners organiseren, opnieuw in Hertoginnedal**.

.....

De toekomst van Europa zal worden opgebouwd **met en door onze sociale partners**.

.....

De toekomst van Europa zal worden opgebouwd **met en door onze sociale partners**.

De tweede grote economische uitdaging: aanhoudende hoge inflatie.

Christine Lagarde en de Europese Centrale Bank werken hard om de inflatie onder controle te houden.

Wij beseffen dat een terugkeer naar de doelstelling van de ECB op middellange termijn enige tijd in beslag zal nemen.

Het goede nieuws is dat Europa de energieprijzen stilaan opnieuw heeft doen dalen.

We zijn niet vergeten hoe **Poetin gas opzettelijk als wapen gebruikte** en hoe dit de angst deed opleven voor blackouts en een energiecrisis zoals in de jaren 70.

Velen dachten dat we niet genoeg energie hadden om de winter door te komen.

Maar we hebben het gehaald.

Omdat we ons als één blok zijn blijven opstellen – we hebben onze vraag gebundeld en hebben samen energie aangekocht.

Tegelijkertijd, en in tegenstelling tot de jaren 70, hebben we van deze crisis gebruik gemaakt om te investeren in hernieuwbare energie en om de transitie naar schone energie te versnellen.

We hebben de kritieke massa van Europa uitgespeeld om de prijzen te doen dalen en onze bevoorrading veilig te stellen.

Eén jaar geleden bedroeg de prijs voor gas in Europa meer dan 300 euro per MWh. Nu is dit ongeveer 35 euro.

We moeten bekijken hoe we **dit succesmodel ook op andere domeinen kunnen toepassen, zoals kritieke grondstoffen of schone waterstof.**

We hebben de kritieke massa van Europa uitgespeeld om de prijzen te doen dalen en onze bevoorrading veilig te stellen. We moeten bekijken hoe we dit **succesmodel ook op andere domeinen kunnen toepassen, zoals kritieke grondstoffen of schone waterstof.**

De derde uitdaging is hoe we het voor Europese bedrijven gemakkelijker kunnen maken om zaken te doen.

Kleine ondernemingen beschikken niet over de nodige capaciteit om om te gaan met ingewikkelde administratie, of worden gehinderd door lange procedures.

Vaak betekent dit dat zij niet al hun tijd nuttig kunnen besteden, en dat zij groeikansen missen.

Daarom zullen wij – vóór het einde van het jaar – een **kmo-gezant van de EU** aanstellen, die rechtstreeks onder mij valt.

Wij willen rechtstreeks **van kleine en middelgrote ondernemingen** horen met welke uitdagingen zij dagelijks worden geconfronteerd.

Voor elke nieuwe wetgevingstekst zullen wij de impact op het **concurrentievermogen laten toetsen** door een **onafhankelijke raad**.

En volgende maand zullen wij de **eerste wetsvoorstellen doen om de rapporteringsverplichtingen** op Europees niveau met 25 % **te beperken**.

Geachte Parlementsleden,

Laat ons eerlijk zijn – dit zal niet gemakkelijk zijn.

Wij zullen uw steun nodig hebben.

Dit vergt immers een gemeenschappelijke inspanning van alle Europese instellingen.

We moeten dan ook samenwerken met de lidstaten, zodat de rapportering ook op nationaal niveau met 25 % afneemt.

Het is tijd dat zakendoen gemakkelijker wordt in Europa!

Maar Europese bedrijven moeten ook **toegang hebben tot sleuteltechnologieën** om te innoveren, te ontwikkelen en te produceren.

Dit is een kwestie van **Europese soevereiniteit**, zoals de leiders hebben benadrukt in Versailles.

Voor onze **economie en onze nationale veiligheid** is het van het allergrootste belang dat Europa zijn voorsprong op het gebied van kritieke en opkomende technologieën behoudt.

Dit Europees industrieel beleid vergt ook **gemeenschappelijke Europese financiering**.

Daarom hebben wij, in het kader van ons voorstel voor een herziening van de begroting, het STEP-platform voorgesteld.

Met STEP kunnen wij EU-middelen **stimuleren, aansturen en als hefboom gebruiken** om te investeren in alles van **micro-elektronica over kwantumcomputers en AI** tot **biotechnologie en schone technologie**.

Onze bedrijven hebben die steun nu nodig – **ik dring er dan ook op aan dat u snel akkoord gaat met ons begrotingsvoorstel**.

En ik weet dat ik kan rekenen op dit Parlement.

•••••

Het is tijd dat zakendoen gemakkelijker wordt in Europa!

•••••

En dit is nog niet alles wat **concurrentievermogen** betreft.

We worden geconfronteerd met echte knelpunten in **mondiale toeleveringsketens**, onder meer door **bewust beleid van andere landen**.

Denk maar aan **China's uitvoerbeperkingen** op **gallium** en **germanium**, essentiële grondstoffen voor **halfgeleiders** en **zonnepanelen**.

Hieruit blijkt waarom het zo belangrijk is voor Europa **om zijn economische veiligheid te versterken – door risicobeperking, niet door loskoppeling**.

En ik ben **heel fier** dat dit concept op **brede steun kon rekenen van cruciale partners**, van **Australië tot Japan en de Verenigde Staten**.

Ook veel andere landen over de hele wereld **willen samenwerken**.

Veel landen zijn te sterk afhankelijk van **één leverancier** voor kritieke mineralen.

Andere – van Latijns-Amerika tot Afrika – willen **lokale verwerkings- en raffinage-industrieën uitbouwen**, in plaats van hun grondstoffen **alleen maar uit te voeren** naar het buitenland.

Daarom zullen wij later dit jaar de **eerste vergadering van onze nieuwe Club voor kritieke grondstoffen** organiseren.

Tegelijkertijd blijven wij voorstander van open en eerlijke handel.

Tot dusver hebben wij nieuwe vrijhandelsovereenkomsten gesloten met **Chili, Nieuw-Zeeland en Kenia**.

Wij streven ernaar om **vóór het einde van dit jaar** ook een akkoord te bereiken met **Australië, Mexico en Mercosur**.

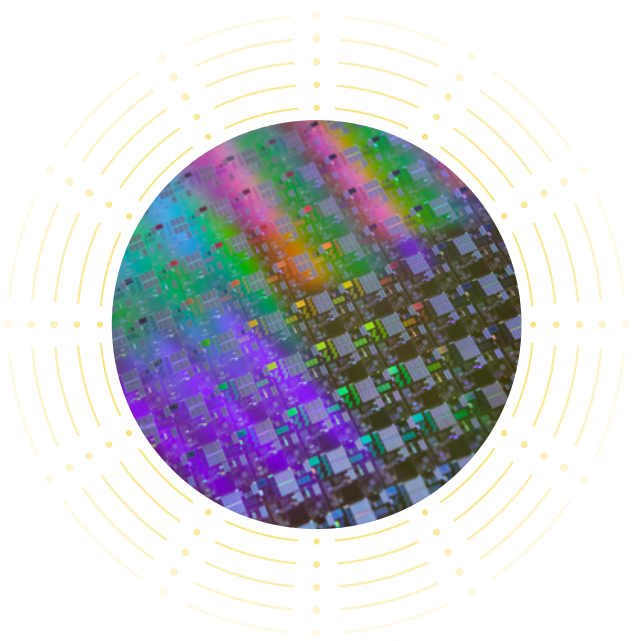
En snel daarna met India en Indonesië.

Slimme handel zorgt voor goede banen en welvaart.

Geachte Parlementsleden,

Deze drie uitdagingen – de arbeidsmarkt, inflatie en het ondernemingsklimaat – komen op een ogenblik waarop wij het bedrijfsleven ook vragen om het voortouw te nemen in de schone transitie.

Wij moeten dan ook verder vooruitkijken en nagaan **hoe** wij concurrerend kunnen blijven tijdens deze transitie.

Daarom heb ik Mario Draghi – een van de knapste economische koppen van Europa – verzocht een **verslag** voor te bereiden **over de toekomst van het Europese concurrentievermogen**.

Want Europa zal “alles doen wat nodig is” om zijn concurrentievoordeel te behouden.

Digitaal & AI

Geachte leden van het Parlement,

We hebben gezien hoe belangrijk digitale technologie is wanneer het erom gaat te ondernemen of het leven makkelijker te maken.

Veelzeggend in dit verband is dat we het **streefdoel van 20 % investeringen** in digitale projecten van NextGenerationEU ruim hebben **overtroffen**.

Lidstaten hebben die investeringen gebruikt om hun gezondheidszorg, rechtspraak of vervoersnetwerk te digitaliseren.

Tegelijk heeft Europa ook het voortouw genomen bij het **beheersen van de risico's van een digitale wereld**.

Het internet is ooit ontstaan als instrument om **kennis te delen, de blik te verruimen en mensen te verbinden**.

Maar het heeft ook voor **enorme uitdagingen** gezorgd: **desinformatie, verspreiding van schadelijke content, risico's voor de privacy van onze data**.

Dat alles heeft geleid tot een **gebrek aan vertrouwen** en een **schending van de grondrechten van mensen**.

Europa heeft hierop gereageerd en is nu de **mondiale pionier van rechten van burgers** in de digitale wereld geworden.

De Digital Services Act (DSA) en de Digital Markets Act (DMA) zorgen voor een **veiligere digitale ruimte** waar grondrechten beschermd zijn.

Ook bieden ze garanties voor eerlijkheid, nu de **verantwoordelijkheden van big tech** duidelijk zijn vastgelegd.

Dit is een historische prestatie – en daar mogen we best trots op zijn.

Daarom heb ik Mario Draghi – een van de knapste economische koppen van Europa – verzocht een **verslag** voor te bereiden **over de toekomst van het Europese concurrentievermogen**.

Hetzelfde geldt voor **artificiële intelligentie (AI)**.

AI zal de **gezondheidszorg verbeteren, de productiviteit bevorderen en klimaatverandering helpen tegen te gaan**.

Toch zijn er ook de zeer reële dreigingen die we **niet** mogen **onderschatten**.

Honderden vooraanstaande AI-ontwikkelaars, onderzoekers en deskundigen waarschuwden ons onlangs met deze verklaring:

“Het verkleinen van de **risico’s op uitsterven** als gevolg van AI moet een wereldwijde prioriteit zijn, net zoals andere maatschappelijke risico’s zoals pandemieën en een kernoorlog.”

AI is een algemene technologie die **toegankelijk en krachtig is en kan worden aangepast** voor een breed scala toepassingen – civiel én militair.

Bovendien evolueert AI zelfs sneller dan de ontwikkelaars ervan hadden verwacht.

Daarom begint de tijd nu echt te dringen om met zin voor verantwoordelijkheid de sturing van deze technologie in handen te nemen.

Het is mijn overtuiging dat Europa, samen met zijn partners, de **weg moet banen naar een nieuw mondiaal kader** voor AI, dat berust op drie kernelementen: **vangrails, governance en sturing van innovatie**.

Allereerst, **vangrails**.

Onze topprioriteit moet het zijn om ervoor te zorgen dat **AI zich op mensgerichte, transparante en verantwoorde wijze ontwikkelt**.

Daarom heb ik in mijn politieke beleidslijnen toegezegd om **in de eerste honderd dagen met een wetgevingsaanpak** te komen.

We zijn met de **AI-verordening** gekomen – de **eerste omvattende innovatiebevorderende AI-wetgeving** ter wereld.

En ik wil dit Parlement en de Raad hier bedanken voor hun onvermoeibare inzet voor deze baanbrekende wetgeving.

Onze AI-verordening is nu al een **blauwdruk voor de hele wereld**.

Nu moet onze aandacht gaan naar het zo snel mogelijk goedkeuren van deze regels en de omzetting daarvan in de praktijk.

Onze AI-verordening is nu al een **blauwdruk voor de hele wereld**. Nu moet onze aandacht gaan naar het zo snel mogelijk goedkeuren van deze regels en de omzetting daarvan in de praktijk.

De tweede pijler is **governance**.

Momenteel zijn we bezig de fundamenten te leggen voor één governancestelsel in Europa.

We moeten echter ook onze krachten bundelen met onze partners, zodat er een **mondiale aanpak** komt om de impact van AI op onze samenlevingen te doorgronden.

Denk daarbij aan de onschatbare bijdrage die het IPCC voor het klimaat levert. Dit internationale panel biedt beleidsmakers de recentste wetenschappelijke stand van zaken.

Ik denk dat we een vergelijkbare instantie nodig hebben voor AI – **wat betreft de risico's en de voordelen ervan voor de mensheid**.

We moeten samen met wetenschappers, techbedrijven en onafhankelijke deskundigen om de tafel gaan zitten.

Zo kunnen we snel met een internationaal gecoördineerde respons komen – daarbij voortbouwend op de **inspanningen van initiatieven zoals het Hiroshima-proces**.

De derde pijler is **innovatie sturen** op een verantwoorde wijze.

Dankzij onze investeringen de afgelopen jaren is Europa nu **leider op het gebied van supercomputing** – met drie van de vijf krachtigste supercomputers ter wereld.

We moeten dit in ons voordeel gebruiken.

Daarom kan ik vandaag een **nieuw initiatief** aankondigen dat **onze hoogperformante computers openstelt voor AI-start-ups** zodat ze hun modellen daarop kunnen trainen.

Maar dit is maar een deel van de inspanningen die ons wachten bij het **sturen van innovatie**.

We hebben een **open dialoog** nodig met wie **AI ontwikkelt en inzet**.

Dat gebeurt in de Verenigde Staten, waar zeven grote techbedrijven al afspraken hebben gemaakt over een stel **vrijwillige regels rond veiligheid, beveiliging en vertrouwen**.

Het gebeurt ook hier, nu we zullen samenwerken met AI-bedrijven zodat deze zich vrijwillig committeren aan de beginselen van de **AI-verordening nog voordat** deze van kracht wordt.

Nu komt het er voor ons op aan om al deze initiatieven te bundelen tot **internationale minimumnormen voor een veilig en ethisch gebruik van AI**.

Mondiaal, migratie en veiligheid

Geachte leden van het Parlement,

Toen ik hier vier jaar geleden stond, verklaarde ik dat, als we intern eensgezind zijn, niemand ons van buitenaf zal kunnen verdelen.

Dat was ook de achterliggende gedachte van de Geopolitieke Commissie.

Onze **Team Europa-aanpak** zorgde ervoor dat we meer strategisch, assertiever en eensgezinder konden optreden.

Dit is nu belangrijker dan ooit tevoren.

Ons hart bloedt wanneer we het hoge dodental in **Libië en Marokko** zien als gevolg van de zware overstromingen en de aardbeving.

.....

Onze **Team Europa-aanpak** zorgde ervoor dat we meer strategisch, assertiever en eensgezinder konden optreden.

.....

Europa zal altijd klaar staan om de nodige bijstand te leveren.

Of denk aan de Sahel, een van de armste regio's, maar uit demografisch oogpunt wel een van de snelst groeiende regio's.

Door de opeenvolgende militaire staatsgrepen zal de regio in de komende jaren onstabiel worden.

Rusland laat zijn invloed gelden en profiteert ook van de chaos.

En de regio is een vruchtbare voedingsbodem geworden voor het opkomende terrorisme.

Dit is een directe bron van zorg voor Europa – zowel voor onze veiligheid als onze welvaart.

Daarom moeten we **ten aanzien van Afrika blijf geven van dezelfde eensgezindheid als voor Oekraïne**.

De klemtoon moet daarbij liggen op onze **samenwerking met legitieme regeringen en regionale organisaties**.

En we moeten een partnerschap uitbouwen waarbij beide partijen baat hebben – met aandacht voor gedeelde thema's voor Europa en Afrika.

Daarom zullen we, samen met hoge vertegenwoordiger Borrell, werken aan een **nieuwe strategische benadering om verdere stappen te zetten op de komende EU-AU-top**.

Geachte leden van het Parlement,

De geschiedenis staat niet stil.

Rusland voert een grootschalige oorlog die indruist tegen de basisbeginselen van het VN-Handvest.

Dit heeft grote bezorgdheid gewekt in landen van Centraal-Azië tot aan de Indo-Pacifische regio.

Die landen maken zich zorgen dat zij in een wetteloze wereld misschien hetzelfde lot zullen ondergaan als Oekraïne.

We zien hoe sommigen duidelijk pogingen ondernemen om terug te keren naar blokdenken – en zo landen tussen die blokken proberen te isoleren en te beïnvloeden.

Dit gebeurt net op een moment dat er bij vele opkomende economieën een onderliggend ongenoegen leeft over de wijze waarop het beleid van de instellingen en de globalisering voor hen uitpakken.

Die zorgen zijn legitiem.

Deze opkomende economieën zijn – met hun bevolking en natuurlijke rijkdommen – onmisbare bondgenoten bij het bouwen aan een schonere, veiligere en welvarendere wereld.

Europa zal steeds met hen samenwerken om het internationale bestel te hervormen en te verbeteren.

We willen het voortouw nemen bij de inspanningen om de op regels gebaseerde orde eerlijker te maken en de verdeling gelijkmatiger.

Dit betekent ook dat we zullen samenwerken met nieuwe én oude partners, zodat we nauwer verbonden zijn.

En het aanbod dat Europa met zijn **Global Gateway** doet is echt uniek.

De Global Gateway is transparanter, duurzamer en economisch aantrekkelijker.

Vorige week nog was ik in New Delhi om het meest ambitieuze project van onze generatie te ondertekenen.

De **Economische Corridor India - Midden-Oosten - Europa**.

Dit moet de tot dusver kortste verbinding worden tussen India, de Arabische Golf en Europa. Met een spoorverbinding zal de handel tussen India en Europa 40 % sneller verlopen.

Met een stroomkabel en een pijpleiding voor schone waterstof – om de handel in schone energie tussen Azië, het Midden-Oosten en Europa te stimuleren.

Met een snelle datakabel die een aantal van de meest innovatieve digitale ecosystemen ter wereld met elkaar moet verbinden, en die over de hele lijn zakelijke kansen moet creëren.

Dit zijn state-of-the-art-verbindingen voor de wereld van morgen.

Sneller, korter, schoner.

En de Global Gateway maakt ook echt het verschil.

Ik mocht het zelf zien in Latijns-Amerika, Zuidoost-Azië en in Afrika – van de uitbouw van een lokale waterstofeconomie met Namibië en Kenia tot de ontwikkeling van een digitale economie met de Filippijnen.

Dit zijn investeringen in de economie van onze partners.

Maar het zijn ook investeringen in de welvaart en veiligheid van Europa – in een wereld die volop in beweging is.

Geachte leden van het Parlement,

Elke dag dwingen conflicten, klimaatverandering en instabiliteit mensen om elders hun toevlucht te zoeken.

Ik ben er altijd vast van overtuigd geweest dat migratie moet worden beheerd.

Dat vraagt geduld.

Inspanningen op lange termijn, samen met onze partners.

En bovenal eenheid binnen onze Unie.

Dat is de geest van het nieuwe migratie- en asielpact.

Toen ik aantrad, leek een compromis onmogelijk.

Maar met het pact hebben we een nieuw evenwicht gevonden.

Tussen bescherming van de grenzen en bescherming van personen.

Tussen soevereiniteit en solidariteit.

Tussen veiligheid en menselijkheid.

We hebben naar alle lidstaten geluisterd.

We hebben naar alle migratieroutes gekeken.

De **Global Gateway** maakt echt het verschil.

En we hebben de geest van het pact vertaald in praktische oplossingen.

We hebben snel en eensgezind gereageerd op de hybride aanval van Belarus.

Wij hebben nauw samengewerkt met onze partners in de Westelijke Balkan en hebben de irreguliere stromen teruggedrongen.

Met Tunesië hebben we een partnerschap gesloten dat wederzijdse voordelen biedt, niet alleen voor migratie, maar ook voor onderwijs, beroepsvaardigheden, energie en veiligheid.

En nu willen we werken aan soortgelijke overeenkomsten met andere landen.

We hebben de bescherming van de grenzen versterkt.

De Europese agentschappen zijn intensiever met de lidstaten gaan samenwerken.

Ik wil in het bijzonder Bulgarije en Roemenië bedanken voor hun voortrekkersrol; zij hebben goede praktijken op het gebied van asiel en terugkeer onder de aandacht gebracht.

Dit is nu wel bewezen: Bulgarije en Roemenië maken deel uit van ons Schengengebied.

Laten we hen eindelijk, zonder verdere vertraging, verwelkomen!

Dames en heren,

Ons werk inzake migratie is gebaseerd op de overtuiging dat eenheid binnen handbereik ligt.

Een akkoord over het pact is nog nooit zo dichtbij geweest.

Het Parlement en de Raad hebben een historische kans om dit tot een goed einde te brengen.

Laten we tonen dat Europa migratie efficiënt en met mededogen kan beheren.

Laten we het werk voltooien!

Geachte leden van het Parlement,

We weten dat migratie niet-aflatende inspanningen vereist.

En nergens is dat belangrijker dan in de strijd tegen mensensmokkelaars.

Met hun leugens trekken zij immers wanhopige mensen aan.

Zij slepen deze mensen mee op dodelijke routes door de woestijn. Of duwen hen op bootjes die niet zeewaardig zijn.

De werkwijze van deze smokkelaars evolueert voortdurend.

Maar onze wetgeving is al ruim 20 jaar oud en moet dringend worden geactualiseerd.

Wat we nodig hebben is nieuwe wetgeving en een nieuwe beheerstructuur.

Wat we nodig hebben is een striktere toepassing van de wet. Van gerechtelijke procedures. En een grotere rol voor onze agentschappen – Europol, Eurojust en Frontex.

En we moeten samenwerken met onze partners om dit wereldwijde probleem van mensenhandel te bestrijden.

Daarom zal de Commissie een **internationale conferentie over de bestrijding van mensenhandel** organiseren.

Het is tijd om een einde te maken aan deze gruwelijke misdaad!

De Commissie zal een **internationale conferentie over de bestrijding van mensenhandel** organiseren.

Oekraïne

Geachte leden van het Parlement,

Op de dag waarop Russische tanks Oekraïne binnenreden is een jonge Oekraïense moeder naar Praag vertrokken om er haar kind in veiligheid te brengen.

Toen de Tsjechische grenswacht haar paspoort afstempelde, begon ze te huilen.

Haar zoon begreep het niet en vroeg zijn moeder waarom ze hilde.

Ze antwoordde: “Omdat we thuiskomen.”

“Maar dit is Oekraïne niet,” zei hij.

Ze verklaarde zich nader: “We zijn in Europa.”

Op die dag voelde die Oekraïense moeder dat Europa haar thuis was.

Omdat “thuis is waar we elkaar vertrouwen”.

En de bevolking van Oekraïne kon vertrouwen op hun mede-Europeanen.

Die moeder heette Victoria Amelina.

Ze was een van de grote jonge schrijvers van haar generatie en een onvermoeibare activiste voor gerechtigheid.

Zodra haar zoon in veiligheid was, keerde Victoria terug naar Oekraïne om de oorlogsmisdaden van Rusland te documenteren.

Een jaar later werd ze tijdens een diner met collega's gedood door een Russische ballistische raket.

Net als talloze andere onschuldige burgers werd ze het slachtoffer van een Russische oorlogsmisdaad.

Amelina was die dag samen met drie vrienden, waaronder Héctor Abad Faciolince, een schrijver uit Colombia.

Hij neemt deel aan de campagne “Aguanta, Ucrania” – “Resist, Ukraine”, die is opgezet om Latijns-Amerikanen te informeren over de Russische aanvalsoorlog en aanvallen op burgers.

Héctor kon zich echter nooit voorstellen dat hij zelf het doelwit zou worden.

Later zei hij niet te weten waarom hij bleef leven en zij stierf.

Maar nu vertelt hij de wereld over Victoria. Om de herinnering aan haar levend te houden en een einde te maken aan deze oorlog.

En ik ben vereerd dat Héctor vandaag bij ons is.

En ik wil u verzekeren dat we de herinnering aan Victoria – en alle andere slachtoffers – levend zullen houden.

Aguanta, Ucrania. Slava Ukraini!

Geachte leden van het Parlement,

We zullen bij elke stap aan de zijde van Oekraïne staan.

Zolang dat nodig is.

Sinds het begin van de oorlog hebben vier miljoen Oekraïners in onze Unie een toevluchtsoord gevonden.

En ik wil hen zeggen dat zij nu even welkom zijn als toen in die noodlottige eerste weken.

We hebben ervoor gezorgd dat zij toegang hebben tot huisvesting, gezondheidszorg, de arbeidsmarkt en nog veel meer.

Geachte leden van het Parlement,

Europa heeft zo gehoor gegeven aan de roep van de geschiedenis.

Ik ben er dan ook trots op te kunnen aankondigen dat de Commissie zal voorstellen onze tijdelijke bescherming voor Oekraïners in de EU te verlengen.

We zullen Oekraïne blijven steunen.

We hebben dit jaar alleen al 12 miljard euro beschikbaar gesteld om lonen en pensioenen te helpen betalen.

Om ziekenhuizen, scholen en andere diensten draaiende te houden.

En met ons ASAP-voorstel verhogen we de munitieproductie om tegemoet te komen aan de onmiddellijke behoeften van Oekraïne.

Maar we kijken ook naar de toekomst.

Daarom hebben we voor een periode van vier jaar 50 miljard euro extra voorgesteld voor investeringen en hervormingen.

Dit zal Oekraïne helpen een toekomst te bouwen en opnieuw een modern en welvarend land te worden.

En die toekomst is duidelijk.

Dit Parlement heeft zich daarover uitdrukkelijk uitgesproken: de toekomst van Oekraïne ligt in onze Unie.

De toekomst van de Westelijke Balkan ligt in onze Unie.

De toekomst van Moldavië ligt in onze Unie.

En ik weet hoe belangrijk het EU-perspectief is voor zovele mensen in Georgië.

Geachte leden van het Parlement,

Ik ben mijn toespraak begonnen met Europa dat gehoor geeft aan de **roep van de geschiedenis**.

De Commissie zal voorstellen
**onze tijdelijke bescherming
voor Oekraïners in de EU te
verlengen.**

En de geschiedenis roept ons nu op om te werken aan de voltooiing van onze Unie.

In een wereld waarin sommigen landen één voor één proberen in te palmen, kunnen we het ons niet veroorloven onze mede-Europeanen aan hun lot over te laten.

In een wereld waarin omvang en gewicht van belang zijn, is het duidelijk in de strategische en veiligheidsbelangen van Europa om onze Unie te voltooien.

Maar naast de politiek en geopolitiek ervan moeten we een beeld krijgen van wat op het spel staat.

We moeten een visie voor een succesvolle uitbreiding uitstippelen.

Een Unie met meer dan 500 miljoen mensen die in een vrije, democratische en welvarende Unie leven.

Een Unie met jongeren die vrij kunnen wonen, studeren en werken.

Een Unie met vitale democratieën waarin de rechterlijke macht onafhankelijk is, oppositie wordt geëerbiedigd en journalisten worden beschermd.

Omdat de rechtsstaat en de grondrechten altijd de basis zullen vormen van onze Unie – in de huidige en toekomstige lidstaten.

De rechtsstaat en de grondrechten zullen altijd de basis vormen van onze Unie – in de huidige en toekomstige lidstaten.

Daarom heeft de Commissie van de verslagen over de rechtsstaat een belangrijke prioriteit gemaakt.

We werken nu nauw samen met de lidstaten om de vooruitgang en punten van zorg in kaart te brengen, en aanbevelingen te doen voor het komende jaar.

Dit heeft gezorgd voor verantwoordingsplicht ten aanzien van dit Parlement en de nationale parlementen.

Het heeft een dialoog tussen de lidstaten mogelijk gemaakt.

En het leidt tot resultaten.

Ik ben van mening dat hetzelfde mogelijk is voor toekomstige lidstaten.

Daarom ben ik zeer blij te kunnen aankondigen dat we de verslagen over de rechtsstaat zullen openstellen voor de toetredingslanden die nog sneller aan de slag gaan.

Dit zal hen op gelijke voet met de lidstaten plaatsen.

Het zal hen ondersteunen bij hun hervormingsinspanningen.

En het zal ertoe bijdragen dat onze toekomst een Unie van vrijheid, rechten en waarden voor iedereen is.

Geachte leden van het Parlement,

Dit is in ons gezamenlijk belang.

Denk aan de grote uitbreiding van 20 jaar geleden.

Die noemden we toen de Europese welkomstdag.

Het was een triomf van vastberadenheid en hoop op de lasten van het verleden.

En in de 20 jaar die sindsdien zijn verstreken, hebben we een economisch succesverhaal gezien dat het leven van miljoenen mensen heeft verbeterd.

Ik wil dat we uitkijken naar de volgende Europese welkomstdag en de volgende economische succesverhalen.

We weten dat dit niet gemakkelijk gaat.

Toetreding is gebaseerd op verdienste – en de Commissie zal dit beginsel altijd verdedigen.

Dit proces vergt **hard werk en leiderschap**.

Maar er is al veel vooruitgang geboekt.

We hebben vastgesteld dat Oekraïne al grote stappen heeft gezet sinds we het land de status van kandidaat-lidstaat hebben verleend.

En we hebben vastgesteld dat andere kandidaat-lidstaten vastbesloten zijn hervormingen door te voeren.

Geachte leden van het Parlement,

Het is nu tijd voor ons om daar iets tegenover te stellen.

En dat betekent dat we moeten nadenken over hoe we klaar kunnen zijn voor een voltooide Unie.

We moeten oude, binaire discussies over de uitbreiding achter ons laten.

Toetreding is gebaseerd op verdienste – en de Commissie zal dit beginsel altijd verdedigen.

kunnen voltooien.

We zijn met 27 begonnen aan de opbouw van een Europese defensie-unie.

En ik geloof dat we die met meer dan 30 kunnen voltooien.

We hebben aangetoond dat we een geopolitieke unie kunnen zijn en hebben laten zien dat we snel kunnen handelen wanneer we verenigd zijn.

En ik ben van mening dat Team Europa ook werkt met meer dan 30.

Dit is geen kwestie van verdieping van de integratie of uitbreiding van de Unie.

We kunnen en moeten beide doen.

Om ons het geopolitieke gewicht en het vermogen om op te treden te geven.

Dit is wat onze Unie altijd heeft gedaan.

Elke uitbreidingsgolf ging gepaard met een politieke verdieping.

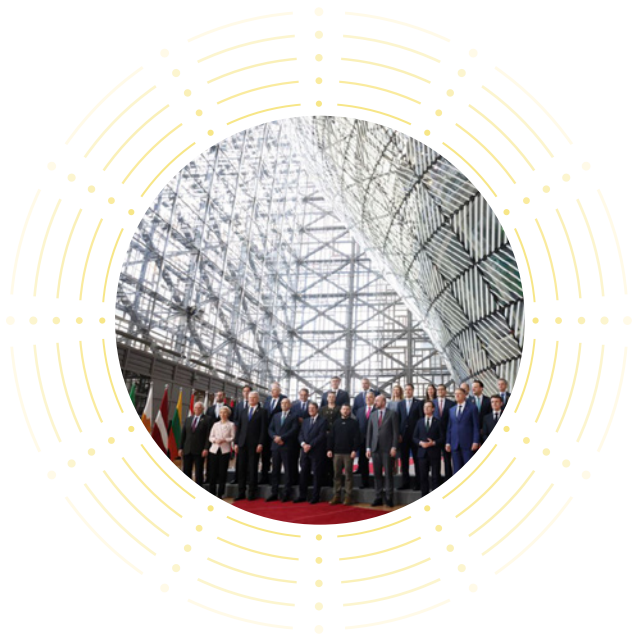
We gingen van kolen en staal naar volledige economische integratie.

En na de val van het IJzeren Gordijn hebben we een economisch project omgevormd tot een echte Unie van mensen en staten.

Ik ben van mening dat de volgende uitbreiding ook een katalysator voor vooruitgang moet zijn.

We zijn met 27 begonnen aan de opbouw van een gezondheidsunie.

En ik geloof dat we die met meer dan 30

Geachte leden van het Parlement,

Ik weet dat dit Parlement er ook zo over denkt.

En het Europees Parlement is altijd een van de drijvende krachten achter de Europese integratie geweest.

Dit is al decennialang het geval.

En ook vandaag.

En ik zal dit Parlement altijd steunen – en al degenen die de EU willen hervormen om haar beter te laten werken voor de burgers.

En ja, dat betekent, onder meer door middel van een Europese Conventie en een wijziging van het Verdrag indien en waar dat nodig is!

Maar we kunnen niet – **en mogen niet** – **wachten op een Verdragswijziging om vooruitgang te boeken met de uitbreiding.**

.....

We zijn **met 27 begonnen** aan de opbouw van een **Europese defensie-unie**. En ik geloof dat **we die met meer dan 30 kunnen voltooien**.

.....

Het goede nieuws is dat bij elke uitbreiding degenen die zeiden dat die ons minder efficiënt zou maken, ongelijk bleken te hebben.

Kijk naar de afgelopen jaren.

We hebben met 27 overeenstemming bereikt over NextGenerationEU.

We zijn met 27 overeengekomen om vaccins te kopen.

We zijn het in een recordtijd eens geworden over sancties – ook met 27.

We zijn overeengekomen om aardgas aan te kopen – niet alleen met 27, maar ook met Oekraïne, Moldavië en Servië.

Het is dus mogelijk.

Maar we moeten elk beleidsgebied nader bekijken en zien welke gevolgen een grotere Unie daarvoor zou hebben.

Een Unie die klaar is voor uitbreiding kan sneller worden verwezenlijkt.

Dat betekent dat praktische vragen moeten worden beantwoord over hoe een Unie van meer dan 30 landen in de praktijk zal werken.

En met name over ons vermogen om op te treden.

Daarom zal de Commissie beginnen te werken aan een reeks **pre-toetredingsbeleidsevaluaties** om na te gaan hoe elk gebied aan een grotere Unie moet worden aangepast.

We zullen moeten nadenken over hoe onze instellingen zouden werken – hoe het Parlement en de Commissie er zouden uitzien.

We moeten de toekomst van onze begroting bespreken, en meer bepaald hoe zij wordt **gefinancierd, wat** ermee wordt gefinancierd en **hoe** dat ermee wordt gefinancierd.

En we moeten begrijpen hoe **geloofwaardige toezeggingen op het gebied van veiligheid** kunnen worden gewaarborgd in een wereld waar afschrikking meer dan ooit van belang is.

Dit zijn kwesties die we **vandaag** moeten behandelen als we klaar willen zijn voor morgen.

De Commissie zal beginnen te werken aan een reeks **pre-toetredingsbeleidsevaluaties** om na te gaan hoe elk gebied aan een grotere Unie moet worden aangepast.

De Commissie zal hierbij haar rol vervullen.

Daartoe zullen we **onze ideeën voorleggen bij de besprekingen van de leiders die onder het Belgische voorzitterschap zullen worden gehouden.**

We zullen ons laten leiden door de overtuiging dat de voltooiing van onze Unie de beste investering in vrede, veiligheid en welvaart voor ons continent is.

Het is dus tijd voor Europa om opnieuw groot te denken en zijn lot in eigen handen te nemen!

Conclusie

Geachte leden van het Parlement,

Victoria Amelina was van mening dat het onze collectieve plicht is om een nieuw verhaal voor Europa te schrijven.

Dit is waar Europa vandaag voor staat.

Op een tijdstip en plaats waar de geschiedenis wordt geschreven.

De toekomst van ons continent hangt af van de keuzes die we vandaag maken.

Van de stappen die we zetten om onze Unie te voltooien.

De burgers van Europa willen een Unie die voor hen opkomt in een tijd van sterke machtsconcurrentie.

Maar ze willen ook een Unie die hen beschermt en dicht bij hen staat, als partner en bondgenoot in hun dagelijkse strijd.

En we zullen naar hun stem luisteren.

Als het van belang is voor de Europeanen, is het van belang voor Europa.

Denk opnieuw aan de visie en verbeelding van de jonge generatie waarmee ik mijn toespraak ben begonnen.

Het is het moment om hen te laten zien dat we een continent kunnen bouwen waar je kunt zijn wie je bent, liefhebben wie je wil en kan mikken zo hoog als je wil.

Een continent dat **verzoend is met de natuur** en **het voortouw neemt op het gebied van nieuwe technologieën**.

Een continent dat **verenigd is in vrijheid en vrede**.

Een continent dat **verzoend is met de natuur en het voortouw neemt op het gebied van nieuwe technologieën**.

Dit is het moment om opnieuw gehoor te geven aan de roep van de geschiedenis.

Leve Europa!

Brussel, 13 september 2023

Geachte voorzitter Metsola,
Geachte premier Sánchez,

De geschiedenis is in beweging. De gebeurtenissen die we in de afgelopen vier jaar hebben beleefd, zullen decennialang bepalend zijn voor de wereld: van een wereldwijde pandemie tot de terugkeer van oorlog op ons continent, van de toename van extreme weersomstandigheden tot de opkomst van artificiële intelligentie.

Dit keerpunt in de wereldgeschiedenis is ook een keerpunt voor Europa. Een geopolitieke Unie is opgestaan – getuige onze reactie op de oorlog tegen Oekraïne en op de concurrentie van grootmachten. NextGenerationEU heeft onze economische motor weer op gang gebracht en onze schone en digitale transitie versneld. De Europese Green Deal – onze groeistrategie – heeft Europa op koers naar klimaatneutraliteit gezet en is tegelijkertijd bepalend voor onze reactie op de Russische agressie. We zijn begonnen een gezondheidsunie op te bouwen en ons onafhankelijker te maken in cruciale sectoren zoals energie, chips en grondstoffen. We zijn wereldwijd pioniers geworden op het gebied van digitale rechten en hebben sociale rechten centraal gesteld in ons herstel; met ons initiatief voor werktijdverkorting hebben we veertig miljoen banen gered. Daarnaast hebben we baanbrekend werk verricht op het gebied van gendergelijkheid, van de richtlijn vrouwelijke bestuurders tot de toetreding van de EU tot het Verdrag van Istanbul.

Dankzij de gezamenlijke werkzaamheden van de EU-instellingen hebben we, ondanks alle crises, **meer dan 90 % van de politieke beleidslijnen van 2019 uitgevoerd**. We hebben overeenstemming bereikt over **63 %** van de **633** wetgevingsvoorstellen die deze Commissie op tafel heeft gelegd. Ons werk is echter nog lang niet af. De tijd tot de Europese verkiezingen is van cruciaal belang om het begonnen werk af te maken, maar ook om de kiem te planten voor de komende jaren.

We moeten vandaag resultaten boeken om klaar te zijn voor morgen. Het is daarom essentieel dat we een akkoord bereiken over de wetgevingsvoorstellen die al zijn ingediend. Zoals het Europees Parlement en de Raad tijdens deze ambtstermijn keer op keer hebben laten zien – onlangs nog door onze verordening betreffende de ondersteuning van de productie van munitie in recordtijd goed te keuren: waar een wil is, is een weg. In de komende maanden moeten we dezelfde doelgerichtheid aan de dag leggen bij belangrijke wetgeving, door bijvoorbeeld het nieuwe migratie- en asielpact over de eindstreep te brengen, de evaluatie van de economische governance te publiceren of de verordening artificiële intelligentie goed te keuren. Laten we ook vaart zetten achter ons voorstel voor een tussentijdse herziening van de EU-begroting, dat essentiële financiering voor onze onmiddellijke prioriteiten omvat.

Om prioriteit te geven aan deze lopende wetgevingswerkzaamheden, zal de Commissie slechts **een beperkt aantal nieuwe initiatieven indienen die uitvoering geven aan onze bestaande toezeggingen of inspelen op nieuwe uitdagingen** – bijvoorbeeld de klimaatdoelstelling voor 2040 of de aanpak van georganiseerde criminaliteit, zoals mensensmokkel of drugshandel. Onderstaande lijst geeft een overzicht van onze belangrijkste prioriteiten, ten aanzien waarvan wij terdege rekening hebben gehouden met de politieke dialoog met het Europees Parlement, de Raad en de adviesorganen. Deze acties zullen nader worden uitgewerkt en aangevuld in ons werkprogramma voor 2024.

Tegelijkertijd zullen wij ons blijven inzetten voor een eerlijke transitie voor burgers, bedrijven en boeren. Wij zullen ons inspannen om de administratieve lasten verder te verminderen en het concurrentievermogen van onze industrie en de kracht van de eengemaakte markt te vergroten. We zullen blijven werken aan een eerlijker Europa en aan de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten, met name via de **topbijeenkomst van Hertoginnedal** met de sociale partners die tijdens het Belgische voorzitterschap zal worden gehouden – bijna veertig jaar na de historische bijeenkomst op dezelfde plek waarmee het startschot werd gegeven voor de Europese sociale dialoog. We zullen ook een reeks **dialogen over schone transitie met de industrie** en een **strategische dialoog met de landbouwgemeenschap** organiseren om ervoor te zorgen dat de uitvoering van de transitie op een eerlijke, slimme en inclusieve manier gebeurt. Mario Draghi zal een verslag over de toekomst van het Europese concurrentievermogen opstellen dat ingaat op de uitdagingen waarmee industrie en bedrijven in onze eengemaakte markt te maken hebben.

Daarnaast blijven we ons inzetten om **onze instellingen representatiever te maken voor de mensen voor wie we werken**. Momenteel bekleden vrouwen meer dan 47 % van de hogere managementfuncties van de Commissie. Er is bij ons dus duidelijk sprake van een genderevenwicht. Voor het eerst in de geschiedenis zijn meer vrouwen dan mannen directeur-generaal bij de Commissie.

Ook nu er bijna twee jaar oorlog heerst in Oekraïne, blijft Europa het land vastberaden en onvermoeibaar ondersteunen, zolang dat nodig is. De Unie en haar lidstaten hebben in totaal al **76 miljard euro** verstrekt om de economie, samenleving en militaire inspanningen van Oekraïne te ondersteunen. En ik ben er trots op dat we gaan voorstellen om **onze tijdelijke bescherming voor Oekraïners in de EU te verlengen**. Dit betekent dat onze Oekraïense vrienden toegang blijven hebben tot onze arbeidsmarkt, onze scholen en ons gezondheidsstelsel. We blijven ons ook inspannen om de Oekraïense economie dichterbij ons te brengen nu het land op weg is naar de plaats in onze Unie waarop het recht heeft. Tegelijkertijd worden de sancties verder aangescherpt en uitgebreid, streven we ernaar onze militaire bijstand via de Europese Vredesfaciliteit op te voeren, en leiden we Oekraïense soldaten op.

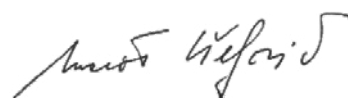
De taak waarvoor wij staan, is een historische. **Terwijl de kandidaat-lidstaten zich voorbereiden op toetreding, moet de Unie zich ook klaarmaken**. Deze volgende uitbreiding moet een katalysator voor vooruitgang zijn, net zoals alle eerdere uitbreidingen gepaard gingen met diepgaande institutionele hervormingen. De Commissie zal haar ideeën in dit verband naar voren brengen.

In de eerste maanden van deze ambtstermijn heb ik gezegd dat Europa een verhaal van generaties is. Nu er een nieuwe generatie Europeanen naar de stembus gaat, moeten we hun verwachtingen inlossen en hun angst wegnemen. We moeten de koers uitzetten naar **de voltooiing van onze Unie en de voorbereiding van de volgende generatie van het Europese project**.

Dit is onze gemeenschappelijke taak. Daarbij kunt u te allen tijde rekenen op de medewerking van de Commissie.

Ursula von der Leyen

Maroš Šefčovič

Belangrijkste prioriteiten voor 2024

Een Europese Green Deal

- Pakket Europese windenergie
- Klimaatdoelstelling voor 2040
- Initiatief voor waterweerbaarheid

Een Europa dat klaar is voor het digitale tijdperk

- EU-ruimtetwet
- Strategie voor een satellietdata-economie
- Initiatief om de Europese supercomputercapaciteit open te stellen voor ethische en verantwoordelijke AI-start-ups

Een economie die werkt voor de mensen

- EU-initiatief voor biotechnologie en biomanufacturing
- Follow-up van de topbijeenkomst van Hertoginnedal
- Geavanceerd materiaal voor industrieel leiderschap
- Initiatief inzake regels voor de Europese ondernemingsraad

Een sterker Europa in de wereld

- Versterking van het partnerschap met Afrika
- Europese industriële defensiestrategie

Bevordering van onze Europese levenswijze

- Verlenging van de tijdelijke bescherming voor mensen die Oekraïne ontvluchten
- Actieplan ter bestrijding van drugshandel, inclusief de Europese havenalliantie
- Actualisering van het rechtskader voor en versterking van de samenwerking bij de bestrijding van migrantensmokkel
- Gemeenschappelijk Europees diploma

Een nieuwe impuls voor de Europese democratie

- Mededeling over hervormingen en beleidsevaluaties vóór de uitbreiding
- Aanbeveling van de Commissie over geïntegreerde kindbeschermingssystemen

Europa: een toekomst die de moeite waard is om voor te vechten

Een jaar geleden werd de Europese Unie geconfronteerd met een van haar moeilijkste uitdagingen ooit, met oorlog op ons continent en, voor het eerst, een buurland dat werd aangevallen vanwege zijn wens om toe te treden tot onze Unie. Rusland probeerde ons te chanteren met energie, en Europa stond op de rand van een fossiele energiecrisis. We wisten niet of we voldoende gasreserves zouden hebben voor de winter. Maar we wisten wel, diep in ons hart, dat we onze Oekraïense vrienden, die vechten voor hun vrijheid, niet in de steek konden laten. **We moesten onze afhankelijkheid van Russische fossiele brandstoffen snel doorbreken door te diversifiëren en de transitie naar schone energiebronnen te versnellen. En dat hebben we gedaan, samen.** Niet omdat het gemakkelijk was, maar omdat het de juiste oplossing was.

Dit is de geest van de Europese Commissie van voorzitter Ursula von der Leyen. Sinds 2019 hebben de Europeanen een wereldwijde pandemie en een energiecrisis doorstaan, en het grootste aantal ontheemden sinds de Tweede Wereldoorlog in hun huizen verwelkomd. Ondanks deze tegenspoed hebben we nooit getwijfeld aan onze inzet voor de Europese Green Deal, mensgerichte digitale innovatie en sociale rechtvaardigheid. **Dit is een Commissie die trouw blijft aan haar woord en resultaten boekt.**

Niet alleen hebben de EU-burgers weer meer vertrouwen in de veerkracht, flexibiliteit en visie van onze Unie, wij Europeanen zijn hier ook sterker en meer verenigd uitgekomen. Na de Russische invasie van Oekraïne in februari 2022 blijven we schouder aan schouder staan met Oekraïne en zijn bevolking. Wij hebben de reikwijdte van onze sancties, die een zware tol op de Russische

oorlogsmachine leggen, verdiept en verruimd. Wij pleiten voor de op regels gebaseerde orde, roepen Rusland ter verantwoording voor zijn misdaden en **streven naar een rechtvaardige vrede**. We hebben het begrotingstekort van Oekraïne voor 2023 helpen dichten en hebben voorgesteld zijn economie de komende jaren te blijven ondersteunen via een nieuwe faciliteit binnen de EU-begroting. Tegelijkertijd hebben we **voorbereidingen getroffen voor de integratie van Oekraïne in onze Europese familie**, met bijzondere aandacht voor wederopbouw en hervormingen. En om de veiligheid van onze uitgebreide Unie te bevorderen, versterken wij het Europese defensievermogen.

Met **REPowerEU** wonden we de energieoorlog van Rusland tegen onze economie: we hebben black-outs vermeden, de energieprijzen naar het niveau van voor de oorlog gebracht, en meer inspanningen gedaan voor schone, betaalbare en zelfgeproduceerde hernieuwbare energie. In mei 2023 **produceerde de EU voor het eerst in de geschiedenis meer elektriciteit uit wind- en zonne-energie dan uit fossiele brandstoffen**. En we richten ons opnieuw op wat de Europese industrie nodig heeft om de wereldwijde wedloop naar een nettonuluitstoot te winnen, van de verordening voor een nettonulindustrie tot de wetgeving inzake kritieke grondstoffen en de waterstofbank, allemaal baanbrekende wetgevingsinitiatieven.

De kern van de economische transformatie van de EU is **NextGenerationEU**, ons historische herstel- en investeringsplan. Ter gelegenheid van het dertigjarig bestaan van de eengemaakte markt investeren de 27 lidstaten collectief in infrastructuur zoals energie-interconnectoren en energie-eilanden, en in elektrische mobiliteit.

We zorgen voor de opschaling van innovatieve industrieën zoals die voor batterijen, chips en waterstof. Het is tientallen jaren geleden dat de arbeidsmarkt van de EU zo sterk was, maar tekorten aan vaardigheden kunnen ons hinderen bij het bereiken van de doelstellingen van de groene en de digitale transitie. Daarom hebben we 2023 ook uitgeroepen tot het Europees Jaar van de Vaardigheden om opnieuw prioriteit te geven aan bijscholing en opleiding gedurende het hele leven.

Voor deze Commissie gaat de EU uiteindelijk over “mensen die samen op de bres staan. Voor hun vrijheid, voor hun waarden, simpelweg voor een betere toekomst”. Nu de **Europese verkiezingen van 2024** naderen, moeten we alles in het werk stellen om ervoor te zorgen dat mensen mondiger worden en hun democratische stemrecht uitoefenen. Wij zullen de democratische ruimte beschermen tegen inmenging en bedreigingen, waaronder corruptie, desinformatie, aanvallen op journalisten en pogingen van buitenlandse mogendheden om ons te verdelen. **Onze democratische tradities en ambities en onze eenheid zijn onze kracht.**

Van de oprichters van het Europese vredesproject, die na de Tweede Wereldoorlog droomden van een verenigd Europa, tot de mensen die in 1989 het IJzeren Gordijn hebben doorbroken dat ons continent verdeelde, en tot de helden in Oekraïne die nu strijden voor vrijheid en een Europese toekomst voor hun kinderen, **wat ons verenigt is dat we vechten voor wat juist is.** Vandaag staat Europa opnieuw voor een toekomst die de moeite waard is om voor te vechten, en deze toekomst moeten wij zelf vormgeven.

Vandaag staat Europa opnieuw voor een toekomst die de moeite waard is om voor te vechten, en **deze toekomst moeten wij zelf vormgeven.**

1 De Europese belofte verdedigen

Voor het eerst in onze geschiedenis wordt een buurland aangevallen vanwege zijn wens deel uit te maken van de Europese familie. Rusland voert oorlog tegen het soevereine besluit van Oekraïne en de duidelijk tot uitdrukking gebrachte wil van zijn bevolking om dichterbij onze Unie te komen. Onze reactie was duidelijk en moet dat blijven. We moeten en zullen blijven streven naar een rechtvaardige vrede. Dit betekent dat Oekraïne moet worden geholpen zich te verdedigen, zijn volledige soevereiniteit terug te krijgen en vooruitgang te boeken in de richting van het EU-lidmaatschap.

Om deze doelstellingen te bereiken, verstrekken we humanitaire hulp, economische bijstand en militaire steun aan Oekraïne, maken we aanzienlijke middelen vrij voor de onmiddellijke behoeften, het herstel en de modernisering van het land, zorgen we ervoor dat essentiële openbare diensten, zoals ziekenhuizen en scholen, blijven werken, herstellen we kritieke infrastructuur die door Rusland is vernietigd, zoals energiesystemen, watersystemen, vervoersnetwerken, wegen en bruggen, en helpen we bij het leveren van de vereiste defensiecapaciteit. We verlenen ook tijdelijke bescherming aan Oekraïners die in de EU verblijven, en we bieden bescherming en gespecialiseerde hulp in nood verkerende en onbegeleide kinderen, zowel in Oekraïne als in de EU, en ondersteunen de ingrijpende hervorming van de kinderopvang in Oekraïne.

Daarnaast ondersteunen we Oekraïne bij het ter verantwoording roepen van Rusland voor zijn criminele agressie en oorlogsmisdaden,

en zorgen we ervoor dat Oekraïense kinderen die naar Rusland zijn ontvoerd, veilig kunnen terugkeren. Om de oorlogscapaciteit van Rusland te verzwakken, **heeft de Europese Unie elf zware sanctiepakketten opgelegd** die belangrijke sectoren van de Russische economie treffen, grote hoeveelheden activa bevriezen en belangrijke Russische banken van het SWIFT-systeem weren. Op defensiegebied heeft de EU de samenwerking met de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) versterkt en haar eigen gezamenlijke defensievermogen versterkt via het Europees Defensiefonds.

Oekraïne bijstaan, zolang het nodig is

Vanaf het moment dat de Russische aanvalsoorlog zijn donkere schaduw over Oekraïne wierp, was het de belangrijkste plicht van de Europese Unie om Oekraïense burgers te beschermen. Voor het eerst in de twintig jaar sinds de **richtlijn tijdelijke bescherming** bestaat, heeft de EU op 4 maart 2022, nauwelijks enkele dagen na het begin van de Russische invasie, dit instrument in werking gesteld. Dit zorgde ervoor dat Oekraïense mensen die op de vlucht waren voor de oorlog, onmiddellijk rechten binnen de EU kregen, waaronder verblijfsvergunningen, huisvesting, toegang tot de arbeidsmarkt, medische zorg en – erg belangrijk – onderwijs voor kinderen.

De EU-lidstaten hebben hun huizen en harten opengesteld voor miljoenen Oekraïners en bieden tijdelijke bescherming aan ongeveer vier miljoen personen, van wie bijna de helft vrouwen zijn. **De EU is een veilig toevluchtsoord geworden voor bijna een op vijf Oekraïense kinderen.** Deze brede maatschappelijke respons op de grootste ontheemding van mensen in Europa sinds de Tweede Wereldoorlog heeft onze hele samenleving veranderd.

Oekraïense oorlogsvluchtelingen hebben een basisschool op het Ierse platteland gered die het risico liep te worden gesloten. Lismoil National School in Roscommon heeft 14 Oekraïense kinderen opgenomen, die er nu meer dan de helft van de scholierenpopulatie uitmaken.

Momenteel zijn naar schatting ruim vijf miljoen mensen intern ontheemd binnen Oekraïne. De donkere oorlogswolken en opzettelijke aanvallen op burgers door Rusland betekenen dat in 2023 naar schatting 17,6 miljoen mensen humanitaire hulp nodig hebben.

Sinds het begin van de invasie heeft de Commissie 733 miljoen euro uitgetrokken voor humanitaire hulpprogramma's. In totaal is 685 miljoen euro vrijgemaakt voor humanitaire hulp in Oekraïne en 48 miljoen euro voor Oekraïense vluchtelingen en de gemeenschappen die hen in buurland Moldavië opvangen. Tussen januari en juni 2023 hebben **7,9 miljoen Oekraïners**, ook in zwaar getroffen gebieden, **humanitaire steun ontvangen van de EU** en andere genereuze contribuanten.

Sinds januari 2023:

- hebben meer dan 4 miljoen mensen voedselhulp gekregen
- werden 5,6 miljoen mensen geholpen met gezondheidsinterventies of -benodigdheden
- heeft de bijstand in contanten 2,9 miljoen mensen bereikt

Tijdelijke bescherming voor ongeveer **4 miljoen personen**

De Commissie heeft **733 miljoen euro** uitgetrokken voor humanitaire hulpprogramma's

- zijn kritieke beschermingsdiensten verleend aan 1,1 miljoen mensen en
- hebben bijna 3,3 miljoen mensen opnieuw toegang gekregen tot schoon water en essentiële hygiëne- en sanitaire voorzieningen

Bovendien hebben de **CARE-initiatieven** (het cohesiebeleid voor vluchtelingen in Europa en flexibele bijstand aan gebieden) in 2022 gezorgd voor een ruime flexibiliteit in het cohesiebeleid, waardoor tot 17 miljard euro van de nog niet toegewezen cohesiemiddelen voor 2014-2020 kon worden geherprogrammeerd, met enige gerichte flexibiliteit voor 2021-2027 om mensen die de Russische invasie ontvluchten, te ondersteunen.

De meeste Oekraïense mensen die tijdelijke bescherming genieten in de EU zijn goed geïntegreerd.

Dit is met name het geval in Estland, waar bijna de helft van de Oekraïners in de actieve leeftijd reeds een baan heeft.

Door de activering van het **EU-mechanisme voor civiele bescherming** heeft de EU hulp van alle 27 lidstaten, IJsland, Noord-Macedonië, Noorwegen, Servië en Turkije efficiënt naar Oekraïne doorgeleid. Meer dan 94 000 ton bijstand in natura, geraamd op meer dan 760 miljoen euro, is aan Oekraïne verstrekt. Dit omvat middelen uit onze eigen rescEU-noodvoorraden, namelijk 121 miljoen euro voor onderdak, energie, medische hulp en gespecialiseerde uitrusting om risico's voor de volksgezondheid, zoals chemische, biologische, radiologische en nucleaire bedreigingen, te beperken. **Dit is de EU-solidariteit op haar best.**

Aangezien Rusland civiele nucleaire installaties in gevaar blijft brengen, heeft de EU Oekraïne meer dan 54,8 miljoen euro aan materiële **bijstand op het gebied van nucleaire veiligheid** uit de strategische rescEU-reserve verstrekt. Met middelen van het Europees instrument voor internationale samenwerking op het gebied van nucleaire veiligheid is begonnen met het herstel van laboratoria en uitrusting in de verboden zone rond Tsjernobyl die door Russische bezetters zijn beschadigd, en is een modern geautomatiseerd systeem voor stralingsmonitoring opgezet.

Daarnaast neemt de EU het voortouw bij **evacuaties van Oekraïense patiënten** die dringend medische zorgen nodig hebben. Via het **EU-mechanisme voor civiele bescherming** zijn ruim 2500 van dergelijke evacuaties van Oekraïense patiënten met succes uitgevoerd. Om deze patiënten verder te helpen, opende de EU in september 2022 een medevac-hub in Rzeszów, Polen. Wekelijkse medische evacuatievluchten worden uitgevoerd met een gespecialiseerd ambulancevliegtuig dat door Noorwegen ter beschikking is gesteld en door

de EU wordt gefinancierd. Bovendien heeft het financieringsprogramma EU4Health projecten ondersteund met het oog op de **geestelijke gezondheid en psychologische steun** voor mensen in Oekraïne en voor Oekraïners die in de EU aankomen.

Als reactie op de brutale aanvallen van Rusland op de energie-infrastructuur van Oekraïne werden snel noodmaatregelen genomen. Samen met humanitaire partners heeft de EU Oekraïne ongeveer **5 760 stroomgeneratoren** geleverd. Deze generatoren variëren qua omvang en capaciteit, van apparaten die energie leveren aan een individueel gezin tot grotere modellen die voldoende zijn om een ziekenhuis aan de gang te houden. In samenwerking met de onderneming Enel heeft de Commissie ook **5 700 zonnepanelen** gedoneerd aan Oekraïne. Zij worden geproduceerd in Catania, Italië, met de steun van het Innovatiefonds. Zij zullen elektriciteit leveren aan scholen, ziekenhuizen en brandweercentrales.

In een vroeg stadium van de oorlog heeft de EU een beslissende stap gezet om **de elektriciteitssystemen van Oekraïne en Moldavië te stabiliseren** door hun elektriciteitsnetten te synchroniseren met het continentale Europese net. Sinds de inwerkingtreding van de nieuwe elektriciteitslijn tussen Polen en Oekraïne op 7 mei 2022 hebben Oekraïne en Moldavië de capaciteit om tot 1 050 megawatt uit continentaal Europa in te voeren.

In deze verwarrende oorlogstijden is het van het grootste belang dat Oekraïners verbonden kunnen blijven met hun dierbaren. De Commissie heeft dan ook contact opgenomen met de telecomexploitanten uit de EU en Oekraïne en er bij hen op aangedrongen Oekraïners in

• **5 700**
• **zonnepanelen** die door de
• Europese Commissie aan Oekraïne
• zijn gedoneerd

de EU toe te staan hun mobiele telefoon voor een periode van 3 maanden tegen minimale of zonder roamingkosten te gebruiken. Deze overeenkomst, die door 38 van deze bedrijven is ondertekend, maakt **grensoverschrijdende roaming makkelijker**. Naast het betaalbaar maken van roaming heeft de EU 2,5 miljoen simkaarten verstrekt aan Oekraïners op de vlucht en heeft zij wifi-hotspots aan grensposten en in opvanghuizen opgezet. Op 24 april 2023 heeft de EU de roamingregels opgenomen in de associatieovereenkomst tussen de EU en Oekraïne.

Ten volle gebruikmaken van de economische en financiële kracht van de Europese Unie

Sinds het begin van de invasie hebben de EU en haar lidstaten blijk gegeven van ongekende solidariteit met Oekraïne **door 59 miljard euro aan financiële, humanitaire, begrotings- en militaire bijstand vrij te maken**. In totaal is 38,8 miljard euro — waarvan 31 miljard euro van de EU-begroting en 7,8 miljard euro van de lidstaten — uitgetrokken om de overkoepelende economische, maatschappelijke en financiële veerkracht van Oekraïne te versterken. Om de Oekraïense strijdkrachten te ondersteunen bij de verdediging van hun natie, is ongeveer 20 miljard euro aan militaire bijstand verleend, waarvan 5,6 miljard euro is vrijgemaakt in het kader van de Europese Vredesfaciliteit. Daarnaast hebben de EU en haar lidstaten ten minste 17 miljard euro vrijgemaakt om mensen die Oekraïne ontvluchten, te ondersteunen. **Dit brengt de totale steun aan Oekraïne en zijn bevolking op 76 miljard euro.**

In 2022 heeft de EU **7,2 miljard euro aan macrofinanciële bijstand aan Oekraïne verstrekt** om de continue werking van de overheid en de verlening van openbare diensten te verzekeren. 500 miljoen euro van deze begrotingssteun werd toegezegd in het kader

van het wereldwijde initiatief “Stand up for Ukraine” en de internationale donorconferentie op hoog niveau voor Oekraïne in mei 2022 om dringende noden op het gebied van huisvesting, onderwijs en landbouw te lenigen.

In 2023 verstrekt de EU een ongekend steunpakket voor Oekraïne van **18 miljard euro** in de vorm van leningen tegen zeer gunstige voorwaarden, **waarvan 12 miljard euro al is uitbetaald**. Zo kan Oekraïne salarissen en pensioenen blijven betalen, en essentiële openbare diensten in stand houden, zoals ziekenhuizen, scholen en huisvesting voor vluchtelingen. Het zal ook bijdragen tot macro-economische stabiliteit en het herstel van kritieke infrastructuur die is verwoest.

De EU verstrekt Oekraïne een steunpakket van 18 miljard euro

© Adobe Stock

In juni 2023 heeft de Europese Commissie in het kader van haar tussentijdse evaluatie van het meerjarig financieel kader (MFK) voorgesteld om **binnen de begroting van de Europese Unie een nieuwe faciliteit voor Oekraïne** op te zetten. Het zal zorgen voor coherente, voorspelbare en flexibele financiële steun aan Oekraïne van 2024 tot 2027. De faciliteit voor Oekraïne voorziet tot 50 miljard euro aan subsidies uit de EU-begroting en leningen op de kapitaalmarkten. Bovendien zal de regering van Oekraïne in nauw overleg met de Commissie een plan voor investeringen en hervormingen opstellen.

49 miljoen ton Oekraïense landbouwproducten

© Adobe Stock

99 miljard euro
geraamde waarde van deze producten

De **solidariteitscorridors tussen de EU en Oekraïne** zijn een reddingslijn voor de Oekraïense economie gebleken, waardoor niet minder dan 49 miljoen ton Oekraïense landbouwproducten kon worden uitgevoerd. Via deze levensnoodzakelijke corridors worden niet alleen landbouwproducten uitgevoerd, maar ook noodzakelijke goederen ingevoerd. De totale handelswaarde die via deze corridor is gerealiseerd, wordt geraamd op ongeveer 99 miljard euro. Om de capaciteit en de efficiëntie van deze solidariteitscorridors te verbeteren, wordt het aanzienlijke bedrag van 1 miljard euro vrijgemaakt, afkomstig van bijdragen van de Commissie, de Europese Investeringsbank, de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling en de Wereldbankgroep.

In februari 2023 hebben de Commissie en Oekraïne een baanbrekend pact gesloten om **Oekraïne te associëren met het programma voor de eengemaakte markt**. Dit moet het land een betere markttoegang geven, een gunstig ondernemingsklimaat bevorderen en duurzame groei op lange termijn stimuleren. De autonome handelsmaatregelen van de EU, die voorzien in volledige tarief liberalisering voor de invoer in de EU van alle Oekraïense goederen, zorgen, samen met de solidariteitscorridors, voor een vlotte stroom van belangrijke landbouwproducten van Oekraïne naar en via de EU. Op 5 juni 2023 werden de maatregelen met een jaar verlengd.

De associatie van Oekraïne met Horizon Europa en het Euratom-programma voor onderzoek en opleiding is een belangrijk initiatief dat gericht is op het behoud en de bevordering van zijn **ecosysteem voor onderzoek en innovatie**. Bovendien hebben de EU en Oekraïne begin

juni 2023 een overeenkomst ondertekend die Oekraïense projectontwikkelaars in staat zal stellen EU-financiering aan te vragen voor projecten van gemeenschappelijk belang op het gebied van vervoer, energie en digitale aangelegenheden, waardoor de connectiviteit van het land met zijn EU-buurlanden nog meer wordt verbeterd. Dit ondersteunt de integratie van Oekraïne in de eengemaakte markt van de EU en zorgt voor groei, werkgelegenheid en concurrentievermogen.

Oekraïne helpen zich te verdedigen

De moedige soldaten van Oekraïne beschermen hun land, hun bevolking en hun democratische waarden, maar hebben daarvoor meer nodig dan alleen moed. Zij moeten ook de middelen hebben om hun land te verdedigen. Hierbij kan de EU helpen door haar kracht en middelen te gebruiken op drie strategische wegen: uitrusting, opleiding en industriële productie.

De onwrikbare steun van de EU maakt een doorslaggevend verschil op het slagveld. De **Europese Vredesfaciliteit** met een budget van 5,6 miljard euro heeft de levering van tanks, helikopters, luchtverdedigingssystemen, raketten en munitie mogelijk gemaakt. Deze bijdrage, ondersteund door bilaterale militaire bijstand van de lidstaten, betekent dat in totaal **20 miljard euro aan militaire steun** aan Oekraïne is verstrekt. De EU is vastbesloten Oekraïne te blijven steunen zolang dat nodig is, en er zijn besprekingen gaande over een substantiële langetermijnaanpak van militaire steun via de Europese Vredesfaciliteit.

Onze inspanningen stoppen niet bij het leveren van uitrusting. De **militaire bijstandsmis­sie van de EU**, met een door de Raad beheerde begroting van 168 miljoen euro, heeft tot doel de militaire capaciteit van de Oekraïense strijdkrachten te versterken en heeft reeds 25 000 Oekraïense soldaten opgeleid. We zijn gestaag op weg naar onze doelstelling om tegen het einde van het jaar **30 000 Oekraïense soldaten volledig op te leiden**.

Op 20 maart 2023 heeft de Raad van de Europese Unie ingestemd met een belangrijk voorstel: de levering van broodnodige munitie aan Oekraïne. Dit initiatief heeft tot doel de gezamenlijke aanbesteding en levering te versnellen zodat binnen 12 maanden 1 miljoen stuks artilleriemunitie aan Oekraïne kunnen worden geleverd. Dit is gebaseerd op de volgende drieledige strategie:

- ten eerste, de lidstaten helpen bij de onmiddellijke overdracht van 155 mm-artilleriemunitie uit nationale voorraden
- ten tweede, het consolideren van de Europese vraag door middel van gezamenlijke aankopen van deze munitie door de lidstaten, waarbij het Europees Defensieagentschap een sleutelrol speelt
- tot slot, de capaciteit van de EU om munitie te produceren verhogen om aan de groeiende vraag van Oekraïne te voldoen

Op 3 mei 2023 heeft de Commissie de **verordening betreffende de ondersteuning van de productie van munitie (ASAP)** voorgesteld, een initiatief van 500 miljoen euro. Dit omvat specifieke, gerichte maatregelen om de productie te stimuleren en de aanvoer van munitie in de EU veilig te stellen. De ASAP-verordening is op 20 juli aangenomen en later die maand in werking getreden. De Commissie spaart geen moeite om het ASAP snel uit te voeren, zodat de lidstaten Oekraïne waar nodig kunnen bevoorraden en verder kunnen helpen.

Het fysieke slagveld is niet de enige plaats waar Oekraïne wordt geconfronteerd met agressie, Rusland gebruikt ook hybride oorlogvoering tegen Oekraïne en de EU. Als reactie daarop heeft de EU de **cyberweerbaarheid van Oekraïne** versterkt met 10 miljoen euro aan investeringen in apparatuur, software en andere soortgelijke vormen van steun. Een aanvullend bedrag van 15 miljoen euro van een pakket van 330 miljoen euro is bestemd voor het bevorderen van een veerkrachtige digitale transformatie, om Oekraïne te helpen de hybride aanvallen van Rusland tegen te gaan.

In februari 2023 heeft een **burgercrowdfundingcampagne in Litouwen, Radarom!**, middelen aangetrokken voor 16 luchtverdedigingsradars om het Oekraïense luchtruim tegen Russische raketten te beschermen, waarmee de oorspronkelijke doelstelling van 5 radars ruimschoots werd overschreden.

Rusland ter verantwoording roepen

Door de brutale invasie van Oekraïne door Rusland zijn talloze levens op tragische wijze verloren gegaan en zijn talloze mensen in ongekende ellende gestort. Boetsja, ooit een vreedzame buitenwijk aan de rand van Kyiv, is nu in het geheugen geprent als de plaats waar in maart 2022 onschuldige burgers het slachtoffer werden van afschuwelijke folteringen, verkrachtingen en moorden. Dergelijke gruwelen blijven gebeuren in het gehele bezette grondgebied van Oekraïne. De **EU huldigt de nagedachtenis van alle slachtoffers en versterkt haar onwrikbare toewijding om ervoor te zorgen dat gerechtigheid overwint** en dat deze misdaden niet ongestraft blijven.

Momenteel onderzoekt het bureau van de procureur-generaal van Oekraïne meer dan 100 000 gevallen van vermoede oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid, die worden beschouwd als de ernstigste inbreuken op het internationaal recht. In het licht van de toenemende hoeveelheid bewijsmateriaal zet de EU zich met de dag harder in om het onderzoek en de vervolging van deze misdrijven te steunen.

Vrijwilliger Konstantin Gudauskas, zoon van een Litouwse vader en een Kazachse moeder, gebruikte zijn Kazachse paspoort om door de door Rusland bezette gebieden in Oekraïne te reizen en redde de levens van meer dan 200 mensen in de regio Kyiv, met name in Boetsja. Oekraïners noemen hem de “**Engel van Boetsja**”.

Kinderen behoren tot de meest kwetsbare slachtoffers van de Russische wreedheden. Naar schatting 5,7 miljoen schoolgaande kinderen in Oekraïne zijn getroffen door de ongerechtvaardigde agressie van Rusland en meer dan 2 800 scholen en faciliteiten zijn beschadigd of vernield. Volgens Oekraïne zijn bijna **20 000 Oekraïense kinderen onrechtmatig en onder dwang naar Rusland ontvoerd**.

Sinds het begin van de illegale oorlog van Rusland tegen Oekraïne heeft de EU sancties opgelegd aan bijna **40 personen** die verantwoordelijk zijn voor de illegale deportatie en overbrenging van Oekraïense kinderen naar Rusland en de uitvoering van heropvoedingsprogramma's, en blijven wij vermeende daders identificeren. Op 17 maart 2023 heeft het Internationaal Strafhof aanhoudingsbevelen uitgevaardigd tegen de Russische president Vladimir Poetin en Maria Aleksejevna Lvova-Belova, commissaris voor Kinderrechten in het kabinet van de president van Rusland. Deze maatregelen bevestigen ondubbelzinnig dat niemand boven het recht staat en dat iedereen voor de rechter kan worden gebracht als hij ernstige internationale misdrijven pleegt.

De EU heeft ermee ingestemd 7,5 miljoen euro steun te geven voor het onderzoek van het Internationaal Strafhof naar de oorlogsmisdaden van Rusland.

Daarnaast heeft de EU:

- het bureau van de Oekraïense procureur-generaal meer dan 6 miljoen euro ter beschikking gesteld voor IT-ontwikkeling en cruciale uitrusting
- het Agentschap van de Europese Unie voor justitiële samenwerking in strafzaken (Eurojust) in staat gesteld om aanwijzingen veilig te bewaren, op te slaan en te analyseren door een nieuwe gegevensbank voor bewijsmateriaal van ernstige internationale misdrijven op te zetten
- zowel Eurojust als het Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving

(Europol) versterkt in hun rol als nationale onderzoekscoördinatoren voor EU-lidstaten en

- contact opgenomen met mondiale partners om te zorgen voor verantwoording en een internationale respons

Terwijl we de inspanningen van het Internationaal Strafhof ondersteunen, hebben wij ook de besprekingen met onze lidstaten en internationale partners voortgezet over de oprichting van een speciaal tribunaal om de Russische leiders die verantwoordelijk zijn voor het misdrijf van agressie tegen Oekraïne te berechten. Als eerste praktische stap kondigde Commissievoorzitter Von der Leyen op 2 februari 2023 de oprichting aan van een **internationaal centrum voor de vervolging van het misdrijf van agressie tegen Oekraïne** om het bestaande gemeenschappelijke onderzoeksteam bij Eurojust, dat in Den Haag is ondergebracht, te ondersteunen.

Dit centrum, dat in juli 2023 met zijn werkzaamheden is begonnen, ondersteunt de coördinatie van nationale onderzoeken naar het misdrijf van agressie en het verzamelen van bewijsmateriaal. Het is van cruciaal belang voor het uitbreiden van de capaciteit om zaken van het misdrijf van agressie op te bouwen en bewijsmateriaal te bewaren voor vervolging en toekomstige processen. Het biedt een structuur om een gemeenschappelijke onderzoeks- en vervolgingsstrategie toe te passen en draagt bij tot de uitwisseling en analyse van bewijsmateriaal dat sinds het begin van de Russische agressie is verzameld. Het zal ook zorgen voor nauwe coördinatie met de onderzoeken van het Internationaal Strafhof. De EU neemt deel aan de besprekingen over de oprichting van een speciaal

7,5 miljoen euro

door de EU toegewezen ter ondersteuning van het onderzoek van het Internationaal Strafhof

tribunaal in het kader van een kerngroep met internationale partners.

Rusland moet de juridische gevolgen, waaronder schadevergoedingen, dragen van zijn onrechtmatige daden volgens internationaal recht. De Commissie steunt ook besprekingen over de instelling van een **compensatiemechanisme voor schade** die is veroorzaakt door de Russische agressie tegen Oekraïne. Als eerste stap naar schadeloosstelling heeft het Comité van Ministers van de Raad van Europa op 12 mei 2023 een resolutie aangenomen tot instelling van een **internationaal schaderegister** in Den Haag door middel van een uitgebreid partieel akkoord, dat openstaat voor derde landen. De EU werd op 11 mei 2023 stichtend geassocieerd lid van deze overeenkomst. Het register zal dienen als register van bewijsmateriaal en informatie over vorderingen van alle belanghebbende personen en rechtspersonen, alsook van de staat Oekraïne, voor schade, verlies of vernietiging als gevolg van de volgens internationaal recht illegale daden van Rusland in of tegen Oekraïne.

“Geef je stem niet aan de Kremlin-propaganda” is een bekroonde campagne van de vertegenwoordiging van de Commissie in Bratislava, waarin Darina Chmúrová, die als kind een Russisch sprookje heeft gedubd, haar medeburgers waarschuwt om vandaag door de Russische staat gesponsorde “sprookjes” niet te geloven.

Sancties en verzwakking van de Russische oorlogsmachine

Bij de aanhoudende illegale en ongerechtvaardigde militaire agressie van Rusland tegen Oekraïne blijft de EU zich onverminderd inzetten voor de soevereiniteit, onafhankelijkheid en territoriale integriteit van Oekraïne, binnen zijn internationaal erkende grenzen.

De EU heeft tot dusver **elf stevige sanctiepakketten tegen Rusland** uitgevoerd. Deze sancties treffen het hart van de Russische economie en ontzeggen de Russische economie belangrijke technologieën en markten. Deze sancties zijn bedoeld om **het vermogen van het Kremlin om de oorlog te financieren en voort te zetten ernstig te belemmeren** en brengen duidelijke economische en politieke kosten met zich mee voor de leden van de regerende elite van Rusland die verantwoordelijk zijn voor de invasie. Zij bouwen voort op de bestaande sancties die sinds 2014 aan Rusland zijn opgelegd na de illegale annexatie van het

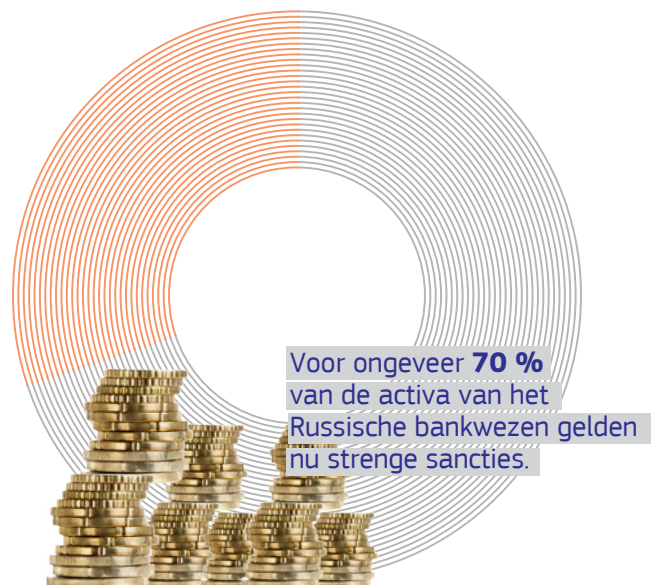
schiereiland de Krim en de destabilisatie van Oost-Oekraïne.

Personen die op de sanctielijst staan, mogen het grondgebied van de EU niet binnenkomen of doorreizen, en al hun bankrekeningen in de EU worden bevroren. In de EU is **24 miljard euro aan activa die eigendom zijn van Russische personen bevroren verklaard**, naast de inbeslagname van meer dan 200 miljard euro aan activa van de Russische staatsbank.

In de onmiddellijke nasleep van de invasie kwam de EU overeen belangrijke Russische banken uit te sluiten van het SWIFT-systeem, het wereldwijd toonaangevende systeem voor financieel berichtenverkeer. Deze maatregelen weerhielden deze banken er wereldwijd van hun financiële transacties snel en efficiënt uit te voeren. **Voor ongeveer 70 % van de activa van het Russische bankwezen gelden nu strenge sancties.**

Hoewel in het eerste jaar van de invasie de aanzienlijke Russische olie- en gasinkomsten als buffer hebben gediend, hebben de sancties **de Russische economie zwaar getroffen** en zijn de inkomsten uit de verkoop van olie gedaald dankzij het prijsplafond dat de EU, de

De EU heeft afgesproken om **belangrijke Russische banken uit te sluiten** van het SWIFT-systeem

© Adobe Stock

G7 en Australië hebben ingesteld. Het Russische bruto binnenlands product (bbp) daalde in 2022 met meer dan 2 % en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling verwacht een verdere daling van 2,5 % tegen eind 2023. Het hoge begrotingsoverschot in de eerste helft van 2022, grotendeels een gevolg van de hoge olie- en gasprijzen, werd in de daaropvolgende maanden weggevaagd, waardoor de federale begroting eindigde met een tekort van 2,3 % voor het hele jaar.

Gezien de aanhoudende inzinking van de economische bedrijvigheid en de lagere energieprijzen zal de begrotingssituatie naar verwachting op korte termijn niet verbeteren. De gevolgen van de sancties zullen mettertijd nog verergeren door de schade op lange termijn voor de begroting, de financiële markten, de buitenlandse investeringen en de industriële en technologische grondslagen van Rusland.

Net als bij alle EU-sancties omvatten de sancties die naar aanleiding van de illegale invasie van Oekraïne door Rusland zijn vastgesteld, speciale bepalingen voor humanitaire en medische doeleinden.

Verder heeft de EU maatregelen genomen om ervoor te zorgen dat haar sancties geen gevolgen hebben voor de handel in kritieke sectoren naar andere landen wereldwijd, bijvoorbeeld voor hun **voedsel- en energiezekerheid**.

Naast haar economische sancties, heeft de EU gerichte sancties opgelegd aan personen die verantwoordelijk zijn voor het ondersteunen, financieren of uitvoeren van maatregelen die de territoriale integriteit, soevereiniteit en onafhankelijkheid van Oekraïne in gevaar brengen. Inclusief eerdere individuele sancties na de illegale annexatie van de Krim in 2014, **heeft de EU nu sancties opgelegd aan ongeveer 1 800 personen en entiteiten**.

De meeste sancties van de EU zijn gericht tegen Rusland, maar sommige ook tegen **Belarus** wegens zijn betrokkenheid bij de invasie van Oekraïne en om te voorkomen dat de sancties tegen Rusland worden omzeild. Ook tegen **Iran** zijn sancties ingesteld wegens de vervaardiging

en levering van drones die worden gebruikt om Oekraïne aan te vallen.

De EU heeft ook een strenge **“anti-omzeilingsclausule”** vastgesteld die EU-burgers of -bedrijven verbiedt om bewust en opzettelijk sancties te omzeilen.

Daarnaast heeft de EU besloten de schending van beperkende maatregelen toe te voegen aan de lijst van EU-misdrijven die is opgenomen in het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, wat een **aanzienlijke vooruitgang betekent op het gebied van de handhaving van sancties**. Het voorstel van de Commissie voor een richtlijn met minimumvoorschriften voor de definitie van strafbare feiten en straffen voor de schending van beperkende maatregelen van de EU zal deze inspanningen verder versterken.

Bovendien kan de benoeming van een **speciale gezant van de EU voor de uitvoering van EU-sancties** de coördinatie met partnerlanden verbeteren en ervoor zorgen dat uitvoer die door de EU is verboden, Rusland niet via landen buiten de EU bereikt.

Wederopbouw en hervorming op het pad van Oekraïne naar Europa

De oorlog tegen Oekraïne is een moment van waarheid voor het Europese project. De agressie van Poetin is in de eerste plaats gericht tegen Oekraïne. Het is een onaanvaardbare aanval op het Handvest van de Verenigde Naties en het internationaal recht, alsook op onze waarden en onze Unie. **Voor het eerst in onze geschiedenis wordt een buurland aangevallen vanwege zijn wens deel uit te maken van de Europese familie**. Rusland voert oorlog tegen het soevereine besluit van Oekraïne en de duidelijk tot uitdrukking gebrachte wil van zijn bevolking om dichterbij de EU te komen. Onze reactie is duidelijk en sterk geweest, en moet duurzaam zijn. Wij blijven Oekraïne de middelen

bieden om zich te verdedigen, en helpen het land om de Russische aanvaller van zijn grondgebied te verdrijven en zijn volledige soevereiniteit terug te winnen.

Er is al een begin gemaakt met de steun voor de hervormingen, het herstel en de wederopbouw van Oekraïne. De toekomst van Oekraïne ligt binnen de EU, zoals bevestigd tijdens belangrijke gebeurtenissen zoals **de allereerste ontmoeting tussen het college van commissarissen en de Oekraïense regering** op 2 en 3 februari 2023. Sinds juni 2022 wordt Oekraïne erkend als kandidaat-lidstaat van de EU, op voorwaarde dat belangrijke hervormingen worden doorgevoerd om zich aan te passen aan de standaarden en normen van de EU. Hoewel het een existentiële oorlog uitvecht, heeft Oekraïne snelle vooruitgang geboekt bij de vereiste hervormingsstappen, zoals uiteengezet in het advies van de Commissie over het Oekraïens verzoek om toetreding tot de EU.

De internationale inspanningen om Oekraïne bij te staan zijn veelzijdig. In oktober 2022 organiseerden de Commissie en Duitsland, als toenmalig voorzitter van de G7, samen de internationale deskundigenconferentie over het herstel van Oekraïne in Berlijn. Voorts is op 26 januari 2023 het **donorcoördinatieplatform** opgericht, een initiatief van verschillende agentschappen om de wereldwijde steun te synchroniseren. Het is voor het eerst in de geschiedenis van de internationale hulp dat een dergelijk platform wordt opgericht. Nooit eerder was er een centraal contactpunt voor de belangrijkste internationale donoren – dat tot doel heeft te garanderen dat de steun precies terecht komt waar Oekraïne deze het meest nodig heeft. De ondersteuning van het herstel, de wederopbouw en de modernisering van Oekraïne vereist een enorme internationale inspanning.

In maart 2023 lanceerde de Commissie, in samenwerking met Oekraïense organisaties, een programma van het **Nieuw Europees Bauhaus** voor capaciteitsopbouw met het oog op de wederopbouw van Oekraïne.

Een aanzienlijk deel van deze inspanning is de voorgestelde **faciliteit voor Oekraïne, ter waarde van 50 miljard euro** van de EU-begroting, die voor de periode 2024-2027 is gepland. Gezien de complexiteit van de uitdagingen op het gebied van wederopbouw en hervormingen heeft Oekraïne duurzame EU-steun nodig. De faciliteit is bedoeld om tegemoet te komen aan zowel de onmiddellijke herstelbehoeften als de moderniseringsinspanningen op middellange termijn. Investeringsgaan gepaard met ingrijpende hervormingen om Oekraïne te begeleiden op zijn Europese traject.

Er is bijzondere aandacht besteed aan de Oekraïense kinderen, de toekomst van het land. De Russische agressie heeft gevolgen gehad voor 5,7 miljoen schoolgaande kinderen: meer dan 2 800 scholen zijn beschadigd of vernietigd. De Commissie heeft 100 miljoen euro uitgetrokken voor het **herstel van Oekraïense scholen en nog eens 14 miljoen euro voor het doneren van schoolbussen**, met aanvullende steun via de campagne “Schoolbussen voor Oekraïne” in 11 EU-lidstaten, waarbij 300 bussen worden gedoneerd om Oekraïense kinderen veilig vervoer te bieden.

Ter ondersteuning van het ruimen van het grote aantal mijnen en niet-geëxplodeerde munitie op Oekraïens grondgebied verstrekte de Commissie **3,5 miljoen euro aan humanitaire financiering voor mijnbestrijding** via internationale niet-gouvernementele organisaties. Voorts heeft het **instrument voor buitenlands beleid** humanitaire mijnbestrijding ondersteund met 18 miljoen euro en een steunmaatregel van de **Europese Vredesfaciliteit** van 4 miljoen euro ter ondersteuning van de mijnopruimingscapaciteit van de Oekraïense strijdkrachten.

Daarnaast bevinden acties voor snelle respons met een totale begroting van 25 miljoen euro zich in een vergevorderd stadium van voorbereiding. Het gaat daarbij onder meer om de levering van verdere mijnopruimingsapparatuur om de efficiëntie van de mijnbestrijding te verbeteren.

Ontmijningsexperts uit Kroatië delen hun expertise al met deskundigen uit Oekraïne. Wegens de oorlog van de jaren 1990 is Kroatië de enige EU-lidstaat die zijn land nog steeds aan het ontminen is, met 120 miljoen euro aan EU-steun tot 2027. De pijnlijke ervaring van Kroatië met oorlog heeft het land onschatbare vaardigheden gegeven om Oekraïne te helpen zich te herstellen en het land weer op te bouwen.

De EU neemt ook stappen om **ervoor te zorgen dat Rusland en zijn oligarchen Oekraïne schadeloosstellen voor de vernielingen**. In november 2022 werden opties gepresenteerd om meer dan 24 miljard euro aan bevroren Russische tegoeden, samen met inkomsten uit meer dan 200 miljard euro aan in beslag genomen activa van de Russische centrale bank in de EU, te gebruiken voor het herstel van Oekraïne. De Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid werken aan een voorstel om Oekraïne te compenseren voor zijn verliezen. In dat verband moeten alle genomen maatregelen in overeenstemming zijn met de beginselen van het internationaal en het Europees recht, alsook met de waarden van de EU, met name het evenredigheidsbeginsel, en tevens rekening houden met eventuele financiële gevolgen en tegenmaatregelen van Russische zijde.

Onze samenwerking met Oekraïne is gericht op het streven naar een rechtvaardige vrede. Ons standpunt belooft de agressor niet en doet geen afbreuk aan het recht van het Oekraïense volk om zijn lot in eigen handen te nemen. Bovenal blijft het leidende beginsel dat er **“niets over Oekraïne zonder Oekraïne”** moet worden beslist.

De start van een nieuwe fase in de eenwording van ons continent

Wij Europeanen begrijpen nu dat er krachten zijn buiten onze Unie die ons continent uit elkaar proberen te scheuren. Zij willen een wig tussen de volkeren van Europa drijven. Zij willen een einde maken aan de droom van een verenigde Europese familie en Europa verdelen in invloedssferen. Er is nu een nieuw inzicht ontstaan binnen de EU. **Wij moeten de verantwoordelijkheid nemen om de aspirant-leden van onze Unie veel dichterbij ons te brengen.**

De schokgolven van de aanvalsoorlog van Poetin hebben onmiddellijk onze zes partners van de **Westelijke Balkan** bereikt, maar dit heeft ons alleen maar dichterbij elkaar gebracht. We hebben voor de Westelijke Balkan dezelfde solidariteitsmaatregelen genomen die we binnen de EU hebben genomen. We hebben kwetsbare gezinnen beschermd tegen hoge energiekosten, en via het energiepakket van 1 miljard euro bouwen we nieuwe infrastructuur om de regio minder afhankelijk te maken van Russische fossiele brandstoffen. Deze praktische samenwerking loopt parallel met de vooruitgang op de weg van de regio naar de EU.

In december 2022 vond een historische top tussen de EU en de Westelijke Balkan plaats in Tirana, waarbij de bijeenkomst voor het eerst in de regio plaatsvond. In juni 2023 ontvouwde voorzitter Von der Leyen **een nieuw groeiplan voor de Westelijke Balkan**, gebaseerd op vier pijlers: de Westelijke Balkan dichterbij de eengemaakte markt van de EU brengen, de regionale economische integratie verdiepen, fundamentele hervormingen versnellen en de pretoetredingsfondsen verhogen. Wij vragen onze partners niet alleen om nieuwe stappen in onze richting te zetten; we zetten ook een grote stap in hun richting. Wij zijn bereid om meer financiering voor te stellen ter ondersteuning van een snellere sociaal-economische convergentie met de EU die

de bevolking van de Westelijke Balkan ten goede komt.

In juni kondigde voorzitter Von der Leyen tijdens de tweede bijeenkomst van de Europese politieke gemeenschap een nieuw steunpakket van 300 miljoen euro aan om **Moldavië** te helpen het hoofd te bieden aan de uitdaging van een oorlog naast zijn deur en zijn integratie in de EU te versnellen.

Versterking van de Europese defensie

De EU en de NAVO hebben eensgezind en vastberaden gereageerd op de Russische agressie tegen Oekraïne. De NAVO is de sterkste defensiealliantie ter wereld en fungeert als hoeksteen van de Europese veiligheidsarchitectuur. Gezien de aanhoudende en tastbare dreiging van Rusland heeft het **strategisch partnerschap tussen de EU en de NAVO** een nieuw niveau van samenwerking bereikt na de ondertekening van de gezamenlijke verklaring over de samenwerking tussen de EU en de NAVO in januari 2023. De samenwerking is uitgebreid tot nieuwe gebieden zoals opkomende en disruptieve technologieën, klimaat en defensie, en ruimtevaart.

De EU en de NAVO hebben ook een EU-NAVO-taskforce voor de veerkracht van kritieke infrastructuur opgericht om onze gemeenschappelijke veiligheid te versterken. Twee EU-lidstaten hebben onlangs besloten zich bij de alliantie aan te sluiten. Na de afronding van de toetredingsbesprekingen ondertekenden Finland en Zweden op 5 juli 2022 de protocollen voor toetreding tot de NAVO. **Finland is op 4 april 2023 als 31e land officieel toegetreden tot de NAVO.** Daardoor zijn nu 22 van de 27 EU-lidstaten lid van de NAVO.

Niet alleen zijn meer EU-lidstaten toegetreden tot de NAVO, maar er is ook een impuls gegeven aan de defensiesamenwerking binnen de EU. In een referendum op 1 juni 2022 steunden de Deense kiezers de toetreding van hun land tot het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid van de EU, **waarmee een einde werd gemaakt aan de dertig jaar durende opt-out van Denemarken op het gebied van defensiesamenwerking.** Als gevolg daarvan is Denemarken op 1 juli 2022 toegetreden tot de EU-samenwerking op het gebied van veiligheid en defensie en is het begonnen bij te dragen aan EU-missies en -operaties op dat gebied. In mei 2023 werd Denemarken het 26e lid van de PESCO (permanente gestructureerde samenwerking), de kern van de defensiesamenwerking van de EU.

Sinds 2021 heeft de Commissie met succes het **Europees Defensiefonds** opgezet en uitgevoerd. Tot dusver hebben de projecten in dit kader meer dan 3 miljard euro aan investeringen ontvangen. In 2023 zal het fonds nog eens 1,2 miljard euro investeren in projecten op cruciale defensiegebieden, zoals omgevingsbewustzijn in de ruimte, verdediging tegen hypersonische raketten en de ontwikkeling van het prototype voor een Europees patrouillekorvet.

De terugkeer van oorlog in Europa heeft de marktcontext waarin de defensie-industrie van de EU functioneert, aanzienlijk veranderd. Op basis van een voorstel van de Commissie hebben de medewetgevers (het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie) in juni 2023 een politiek akkoord bereikt over **de versterking van de Europese defensie-industrie via een gemeenschappelijke aanbestedingsverordening**, met een begroting van 300 miljoen euro. Deze verordening zal de EU-lidstaten stimuleren om gezamenlijk wapens aan te schaffen en zo te zorgen voor interoperabiliteit, schaalvoordelen en een sterke Europese defensie-industrie. Dit

komt bovenop de **verordening betreffende de ondersteuning van de productie van munitie** (ASAP), die bedoeld is om de opschaling van de capaciteit voor de productie van grond-grond- en artilleriemunitie en van raketten, te ondersteunen.

Het **Rail Baltica**-project symboliseert niet alleen de terugkeer van de Baltische staten in Europa, maar is ook van groot economisch en geostrategisch belang. De sociaaleconomische voordelen van de heraansluiting van de Baltische staten op het Europese spoorwegnet worden geraamd op 16,2 miljard euro. Dit verbetert ook de regionale veiligheid door snel en efficiënt vervoer van troepen en uitrusting door de regio mogelijk te maken.

Investeren in de welvaart van Europa

Het afgelopen jaar liet de EU zien dat we de grootste uitdagingen aankunnen zolang we de handen ineenslaan. De Commissie heeft de energieoorlog van Rusland tegen de EU-economie dankzij REPowerEU met succes afgeslagen door onze energiezekerheid te waarborgen via gediversifieerde leveringen van betrouwbare partners, goed gevulde gasreserves, energiebesparingen en een toename en versnelling van de uitrol van hernieuwbare energie. Met de verordening voor een nettonulindustrie en de verordening kritieke grondstoffen, die het **industriële plan van de Green Deal** uitvoeren, versterken we de koppositie van de EU in de wedloop naar nettonul. We geven prioriteit aan vaardigheden en banen, actualiseren onze sociale markteconomie en zorgen voor een mensgerichte digitale transformatie in Europa. In dit verband hebben we het **Europees Jaar van de Vaardigheden** gelanceerd om een leven lang leren een nieuwe impuls te geven en mensen en bedrijven te helpen ten volle bij te dragen aan de groene en de digitale transitie.

We hebben maatregelen ingevoerd om de innovatie en het concurrentievermogen te stimuleren, ondersteund door 800 miljard euro financiering van **NextGenerationEU** voor investeringen en hervormingen. De Commissie heeft ook het werkprogramma 2023-2024 van **Horizon Europa** vastgesteld, het grootste financieringsprogramma ter wereld voor onderzoek en innovatie. Met een budget van ongeveer 13,5 miljard euro stelt dit werkprogramma onderzoekers en innovatoren in staat oplossingen te zoeken voor de aanzienlijke milieu-, energie-, digitale en geopolitieke problemen waarmee onze economieën en samenlevingen momenteel worden geconfronteerd. De **fondsen voor het cohesiebeleid** van de EU, goed voor 392 miljard euro voor de periode 2021-2027, blijven bijdragen tot de versterking van de economische, sociale en territoriale cohesie in de Europese Unie, onder meer door onevenwichtigheden tussen landen en tussen regio's te corrigeren. Wereldwijd verdedigen we de Europese waarden en belangen via **Global Gateway**-investeringen, waarbij voorrang wordt gegeven aan strategische partnerschappen met betrouwbare democratieën.

De **EU-begroting** is van cruciaal belang om de prioriteiten van de Unie te verwezenlijken. Sinds de vaststelling van het huidige meerjarig financieel kader (MFK) zijn verschillende nieuwe prioriteiten naar voren gekomen, terwijl de flexibiliteit binnen het MFK uitgeput is. Daarom heeft de Commissie een gerichte herziening van het MFK voorgesteld, zodat de EU-begroting tot het einde van de periode van zeven jaar de gewenste resultaten kan opleveren.

De belangrijkste elementen van de herziening zijn steun aan Oekraïne, migratiebeheer, versterking van belangrijke partnerschappen met landen buiten de EU en aanpak van noodsituaties, een platform voor strategische technologieën voor Europa (STEP) om het concurrentievermogen van de EU op het gebied van kritieke technologieën te bevorderen op lange termijn, alsook efficiënte middelen om de stijging van de financieringskosten van NextGenerationEU op te vangen en de hiermee verbonden wettelijke verplichtingen na te komen. Daarnaast heeft de Commissie nieuwe eigen middelen voorgesteld om de uitgaven van de EU-begroting te financieren.

REPowerEU

Betaalbare, veilige en duurzame energie voor Europa

ENERGIE BESPAREN

door de reductie van onze gasvraag te coördineren

17,7 %

Daling van de vraag tussen augustus '22 en maart '23

52,8 miljard m³(*)

gas bespaard

90 %

van de gasopslagcapaciteit was gevuld in augustus 2023

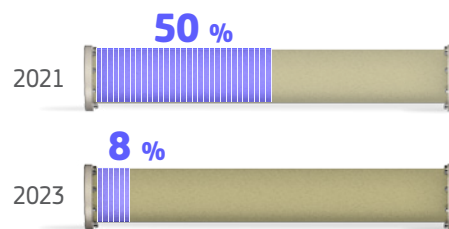
EU-ENERGIEPLATFORM

Tegen juli 2023 trokken de eerste twee EU-aanbestedingen voor gezamenlijke gasaankoop 40 internationale leveranciers aan die in staat waren een gecombineerd volume van meer dan **33,9 miljard m³** gas te leveren. Dit overschrijdt de gecombineerde geaggregeerde vraag van de EU (**27,5 miljard m³**) met meer dan 23 %.

ONZE AANVOER DIVERSIFIËREN

Door gemeenschappelijke aankoop van gas en nieuwe betrouwbare leveranciers

PERCENTAGE VAN DE INVOER VAN RUSSISCH LEIDINGGAS IN DE TOTALE HOEVEELHEID GAS IN DE EU

Huidige belangrijkste leverancier van de EU: **Noorwegen**

LNG

Invoer van LNG door niet-Russische leveranciers

Huidige belangrijkste LNG-leverancier van de EU: **VERENIGDE STATEN**

INVESTEREN IN HERNIEUWBARE ENERGIE

De transitie naar duurzamere en goedkopere energie versnellen

UITROL VAN HERNIEUWBARE ENERGIE (2022)

Zonne-energie

41 GW toegevoegd

Wind-energie

15 GW toegevoegd

OPGEWEKTE ELEKTRICITEIT (2022)

39 %

van de elektriciteit opgewekt uit **hernieuwbare energiebronnen**

(*) m³ = kubieke meter

REPowerEU en herstel van onze energie-onafhankelijkheid

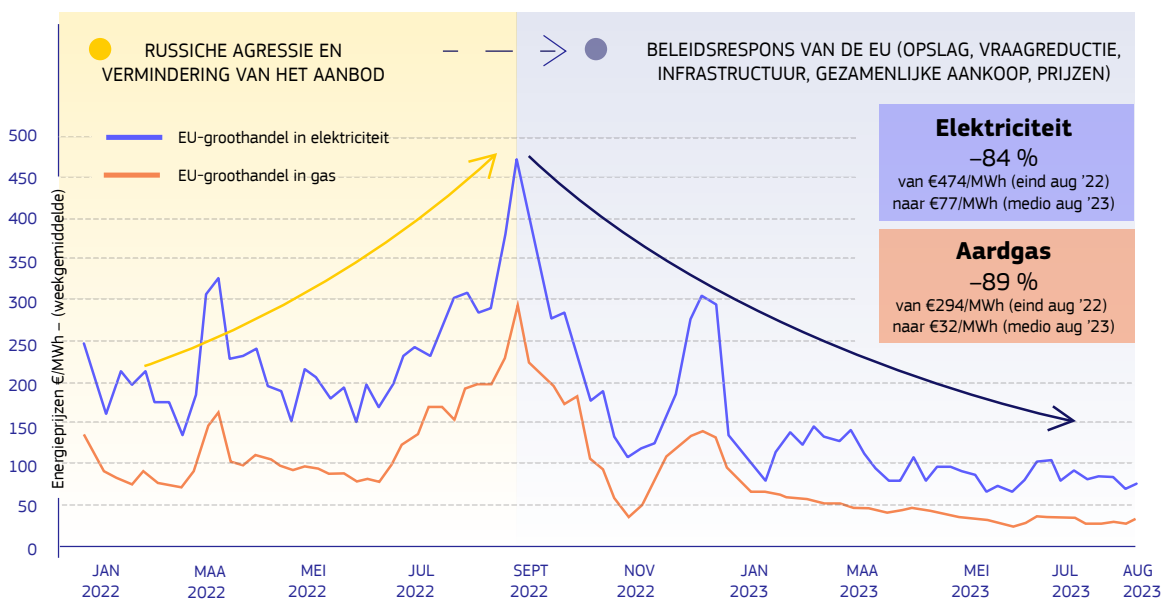
Door de energievoorziening als wapen te gebruiken voert Rusland niet alleen oorlog tegen Oekraïne, maar ook tegen de Europese economie. Met REPowerEU willen we zo snel mogelijk een einde maken aan onze afhankelijkheid van Russische fossiele brandstoffen. **In de eerste acht maanden van de oorlog hebben we 70 miljard m³ van het Russische leidinggas vervangen.** In 2023 is minder dan 10% van onze totale gasimport afkomstig van Russische pijpleidingen. We hebben de Europese gasreserves gevuld tot recordniveaus, tot meer dan 95 %, en hebben zo onze doelstelling van 80 % tegen 1 november 2022 overtroffen. We hebben het verwarmingsseizoen afgesloten met 55 % van de opslagcapaciteit gevuld, en onze gasopslagcapaciteit was in augustus 2023 voor 90 % gevuld. We hebben tussen augustus 2022 en maart 2023 energie bespaard en ons gasverbruik met 18 % verminderd, wat het

vrijwillige streefcijfer van een vermindering met 15 % overtrof. Via onze sanctieregeling hebben we de invoer van Russische steenkool stopgezet en de invoer van Russische olie beperkt.

Het **solidariteitsbeginsel** staat centraal in onze reactie op de energiecrisis en blijft een cruciale factor. We hebben standaard-solidariteitsregelingen vastgesteld voor de levering van gas tussen de lidstaten en hebben een rechtskader ingevoerd dat hen in staat stelt de uitzonderlijke winsten van energieproducerende bedrijven te gebruiken om consumenten te beschermen tegen hoge energieprijzen.

In dezelfde geest van solidariteit en samenwerking heeft de Commissie ook het **EU-energieplatform** opgericht om de allereerste gezamenlijke aankoop van gas te organiseren voor de lidstaten, samen met Georgië, Moldavië, Oekraïne en landen in de westelijke Balkan. Dankzij deze gezamenlijke aankoop konden we voor het eerst ons collectieve politieke en marktgewicht gebruiken om onze onderhandelingspositie te versterken en de aanvoer van gas en LNG veilig te stellen door de vraag te bundelen en aanbieders aan te trekken.

Ontwikkeling van de gas- en elektriciteitsprijzen

Bron: © Europese Commissie (gebaseerd op S&P Global Commodity Insights)

Opmerking: gasprijzen zijn weekgemiddelden van de day-aheadprijzen op de TTF, elektriciteitsprijzen zijn wekelijks gewogen gemiddelden op de grootste EU-markten

Bundeling van de vraag en het mechanisme voor gezamenlijke aankopen voorkomen dat EU-bedrijven elkaar op de wereldmarkt overbieden. Dit draagt ook bij tot het bijvullen van de gasreserves, waarbij minimaal 15 % van de opslagcapaciteit van de lidstaten afhankelijk is van bundeling van de vraag (ongeveer 13,5 miljard m³ gas). De eerste twee aanbestedingsrondes in 2023 resulteerden in een gecombineerd volume van 22,9 miljard m³ gas dat was afgestemd op de vraag van de verbruikers. Voortbouwend op dit succes worden in 2023 nog twee aanbestedingen georganiseerd.

WindFloat Atlantic, gelegen voor de kust van Viana do Castelo, Portugal, is **het eerste drijvende windmolenpark in continentaal Europa**. Met een geïnstalleerde capaciteit van 25 MW en een elektriciteitsproductie van 78 GWh levert het meer dan 25 000 gezinnen schone energie.

Dankzij samenwerking met betrouwbare internationale partners konden we een groot deel van het gas dat we uit Rusland invoerden, vervangen. **Noorwegen** is nu onze belangrijkste gasleverancier en **de Verenigde Staten** zijn onze grootste leverancier van vloeibaar aardgas geworden sinds de oprichting van onze Joint Energy Security Taskforce vorig jaar. Wij hebben memoranda van overeenstemming gesloten met betrouwbare energiepartners, waaronder Egypte, Israël en Azerbeidzjan, om onze energiezekerheid te versterken en samen te werken in de richting van schone energie.

Tegelijkertijd hebben we onze energie-infrastructuur verbeterd door de interconnecties en invoerfaciliteiten te versterken en het gebruik ervan te optimaliseren. Dit jaar zijn vier belangrijke **gasinterconnectoren** in gebruik genomen: de Baltische pijplijn, de interconnector Polen-Litouwen, de interconnector tussen Bulgarije en Griekenland en de interconnector tussen Polen en Slowakije.

Door onze afhankelijkheid van Russische energie-invoer drastisch te verminderen, komen we onze belofte na om een beter Europa voor de volgende generatie over te laten. Tijdens de fossiele brandstoffen crisis is aanzienlijke vooruitgang geboekt op het gebied van hernieuwbare energie. In 2022 hebben we **dubbel zo snel extra hernieuwbare energie uitgerold in de hele EU**. Er werd een recordcapaciteit van 41 gigawatt nieuwe zonne-energiecapaciteit geïnstalleerd en de windcapaciteit steeg met 15 gigawatt, waardoor ongeveer 12 miljard m³ Russisch gas werd vervangen. In 2022 werd voor het eerst **meer elektriciteit uit wind- en zonne-energie geproduceerd dan uit gas**. Hierdoor zijn we er niet alleen in geslaagd de stijging van de CO₂-uitstoot een halt toe te roepen, maar zijn we er zelfs in geslaagd deze met 2,5 % te verminderen. Ook in deze tijden van crisis houdt de EU vast aan haar klimaatdoelstellingen. Bijna negen op de tien Europeanen steunen de inspanningen van de EU om de economie koolstofvrij te maken.

Een onderhoud heeft een filter i elektriciteitsce

Het grootste geothermische verwarmingssysteem van de EU

werd eerder dit jaar geopend in Szeged (Hongarije), dat betaalbare energie levert aan ruim 28 000 gezinnen en 400 openbare gebouwen. Het project, dat door de EU wordt medegefinancierd, levert niet alleen schone en betaalbare energie, maar helpt Hongarije ook om te diversifiëren en zo minder afhankelijk te worden van Russisch gas. Meer dan 25 % van de EU-bevolking leeft in gebieden met voldoende geothermische hulpbronnen om het “Szeged-model” over te nemen.

Onze EU-strategie voor zonne-energie is erop gericht de uitrol van fotovoltaïsche energie nog verder te versnellen. Als cruciaal onderdeel van het REPowerEU-initiatief is deze strategie erop gericht om tegen 2025 meer dan 320 gigawatt nieuwe fotovoltaïsche installaties in gebruik te nemen (meer dan tweemaal het huidige niveau) en tegen 2030 bijna 600 gigawatt. Ook hebben we het **vergunningproces voor hernieuwbare energie structureel versneld**. Tal van energieprojecten in de hele EU zijn zo snel uitgevoerd dat de verlening van vergunningen geen gelijke tred kon houden. Daarom hebben wij maatregelen voorgesteld om de procedure aanzienlijk te versnellen.

Drie steenkoolwinningsregio’s in Tsjechië veranderen in “waterstofvalleien”.

Moravskoslezský, Ústecký en Karlovarský bouwen met behulp van het Fonds voor een rechtvaardige transitie eind-tot-eindwaardeketens om hernieuwbare waterstof te produceren, op te slaan en te gebruiken, met name in de vervoerssector.

swerker
n een
ntrale.

Als we verder in de toekomst kijken, is waterstof van essentieel belang voor het koolstofvrij maken van onze economie en industrie. De EU neemt het voortouw bij de ontwikkeling van **een mondiale waterstofeconomie**.

De medewetgevers werken nog steeds aan het pakket voor het koolstofvrij maken van waterstof en gas, waarmee een kader voor de opkomende waterstofeconomie wordt vastgesteld, maar de EU beschikt nu al over regels die hernieuwbare waterstof definiëren.

Daarnaast hebben de Commissie, de waterstofindustrie, de wetenschappelijke gemeenschap en de regio's van de EU op 1 maart 2023 een gezamenlijke verklaring ondertekend waarin zij zich ertoe verbinden zich gezamenlijk meer en sneller in te zetten voor het onderzoek naar en de ontwikkeling, demonstratie en uitrol van waterstofvalleien.

REPowerEU is nog maar het begin. We **versnellen de transitie naar schone energie via de uitvoering van NextGenerationEU** door bijna 270 miljard euro ter beschikking van de lidstaten te stellen om hun geplande investeringen en hervormingen uit te voeren. Dit omvat de uitbreiding van hernieuwbare energie, de uitrol van groenere voertuigen en groener openbaar vervoer en het energie-efficiënter maken van onze gebouwen en openbare ruimten. Bovendien heeft de Commissie in het kader van het cohesiebeleid en REPowerEU nieuwe uitzonderlijke maatregelen genomen, namelijk SAFE (Supporting Affordable Energy), om **kwetsbare burgers en kleine en middelgrote ondernemingen te helpen met hun hoge energierekeningen** door tot 40 miljard euro aan niet-toegewezen middelen te herbestemmen.

Het **investeringsprogramma voor duurzame energie** (ISDE), gefinancierd door het Nederlandse herstel- en veerkrachtplan, voorziet in subsidies tot 30 % voor de installatie van kleinschalige warmtepompen, zonneboilers, isolatiemaatregelen en warmtenetverbindingen. De regeling is zeer populair gebleken bij burgers en kleine bedrijven, vanwege de lagere energierekeningen en de milieuvordelen.

De Europese Green Deal versnellen

De Commissie-Von der Leyen kwam in 2019 met de Europese Green Deal en is sindsdien standvastig gebleven in de strijd tegen klimaatverandering, het verbeteren van de hulpbronnefficiëntie, het ombuigen van biodiversiteitsverlies en het tot een minimum beperken van vervuiling, zonder dat iemand aan zijn lot wordt overgelaten. Nu, meer dan drie jaar later, en ondanks twee ongekende mondiale crises, zijn de meeste initiatieven voorgesteld en hebben de medewetgevers overeenkomsten op **de meeste van deze gebieden in wetgeving omgezet of daarmee vorderingen gemaakt**, waarbij belangrijke initiatieven al vorm krijgen. De Commissie heeft via het instrument voor technische ondersteuning ook expertise verstrekt aan de lidstaten om hervormingen uit te werken en uit te voeren om de groene transitie te versnellen. De afgelopen drie jaar is steun verleend voor ongeveer 150 groene hervormingen in alle lidstaten.

Klimaat en energie

Van meet af aan is in de Europese Green Deal benadrukt dat de transitie rechtvaardig en inclusief moet zijn, mensen voorop moet stellen en **de EU moet omvormen tot een eerlijke en welvarende samenleving**. Er wordt bijzondere aandacht besteed aan de regio's die het zwaarst worden getroffen door de klimaat- en de energietransitie. Ook is begonnen met de uitvoering van het gebiedsgebonden en specifieke decarbonisatie-instrument van het cohesiebeleid, het Fonds voor een rechtvaardige transitie, voor regio's die fossiele brandstoffen uitfaseren. De 19 miljard euro aan subsidies zal worden gebruikt voor investeringen in regio's in alle lidstaten die afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen en koolstofintensieve industrie. Samen met de beide andere instrumenten van het mechanisme voor een rechtvaardige transitie gaat het om investeringen ter waarde

van meer dan 55 miljard euro. Hiermee kunnen deze regio's hun economie heroriënteren en diversifiëren, en ervoor zorgen dat werknemers vaardigheden verwerven die hen toegang geven tot de nieuwe banen die worden gecreëerd.

.....

In juni 2023 **stak het eerste project van het Fonds voor een rechtvaardige transitie van wal in Narva, Estland**. Het bestaat uit een nieuwe faciliteit voor de verwerking van zeldzame magnetische aardmetalen voor elektrische voertuigen, de eerste faciliteit buiten Azië. Het is ook verbonden met een nieuwe mijn in Groenland, waardoor de eerste Europese toeleveringsketen van een mijn naar een verwerkingsfaciliteit ontstaat.

.....

In een vroeg stadium van haar mandaat heeft de Commissie met de **Europese klimaatwet** de basis gelegd om vóór 2050 van de EU het eerste klimaatneutrale continent te maken, op een manier die sociaal rechtvaardig en economisch concurrerend is. We hebben het **“Fit for 55”-pakket** gepresenteerd, een ambitieus en uitgebreid pakket wetgevingsvoorstellen om het klimaat-, energie-, ruimtelijkeordenings-, vervoers- en belastingbeleid van de EU af te stemmen op de doelstelling om de netto-uitstoot van broeikasgassen tegen 2030 met ten minste 55 % te verminderen.

“Fit for 55” omvat een herzien **EU-emissiehandelssysteem**, dat een hoeksteen vormt van het klimaatbeleid van de EU. Andere inkomsten uit het emissiehandelssysteem dan die welke worden voorgesteld om nieuwe eigen middelen voor de EU-begroting te worden, worden opnieuw geïnvesteerd in de energietransitie. Met het oog op een rechtvaardige transitie zal het **Sociaal Klimaatfonds** ook financiële steun verlenen aan kwetsbare burgers en bedrijven. Met een budget van 86,7 miljard euro (met inbegrip van een EU-bijdrage van 65 miljard euro) zal het fonds tussen 2026 en 2032 kwetsbare gezinnen, kleine bedrijven en vervoergebruikers in de EU-lidstaten ondersteunen. Dit uitgebreide pakket van overeengekomen wetgeving omvat ook een herziene verordening inzake de verdeling van de inspanningen en de verordening inzake landgebruik, verandering in landgebruik en bosbouw, en herziene wetgeving met hogere streefcijfers voor hernieuwbare energie en energie-efficiëntie. Het omvat ook doelstellingen voor de uitrol van emissieloze voertuigen en de nodige oplaadinfrastructuur, en nieuwe regels voor het gebruik van duurzame brandstoffen voor schepen en vliegtuigen. Het EU-kader voor emissiereducties is nu afgestemd op de doelstelling voor 2030 in de **Europese klimaatwet**.

Het koolstofvrij maken van de staalproductie is essentieel voor de groene transitie. In april 2023 besloot de grootste Oostenrijkse uitstoter van CO₂, staalproducent Voestalpine, om met steun van de EU 1,5 miljard euro te investeren in de overschakeling van de zeer vervuilende hoogoven naar de elektrische vlamboogoven. Zodra deze oven vanaf 2027 volledig in bedrijf is, levert dit een besparing van 4 miljoen ton CO₂ per jaar op, wat neerkomt op 5 % van de jaarlijkse emissies van Oostenrijk.

Tegelijkertijd zal het **EU-mechanisme voor koolstofgrenscorrectie** zorgen voor een eerlijke prijsstelling van koolstofemissies die verband houden met de productie van koolstofintensieve goederen die in de EU worden ingevoerd, waardoor schonere industriële productie in niet-EU-landen wordt gestimuleerd. Het mechanisme wordt in eerste instantie van toepassing op specifieke producten in een aantal bijzonder koolstofintensieve sectoren: ijzer en staal, cement, meststoffen, aluminium, elektriciteit en waterstof. Het treedt op 1 oktober 2023 in werking, te beginnen met een overgangsfase, en het permanente systeem zal vanaf 2026 van toepassing zijn.

De herziene **CO₂-normen voor auto's en bestelwagens, de verordening infrastructuur voor alternatieve brandstoffen** en de **fuelEU maritime- en refuelEU aviation-verordeningen** worden, eens aangenomen, belangrijke mijlpalen in het koolstofvrij maken van de Europese transportsector. De totstandbrenging van een volledig interoperabel en gebruiksvriendelijk netwerk van laadpunten en tankstations in de hele EU, in combinatie met bindende streefcijfers voor duurzame brandstoffen voor de lucht- en maritieme sector, zal de netto-uitstoot van broeikasgassen verminderen en het gebruik van emissieloze voertuigen, vaartuigen en vliegtuigen stimuleren. Het is nu van essentieel belang dat ook snel overeenstemming wordt bereikt over de CO₂-normen voor zware bedrijfsvoertuigen.

De dag na de toespraak over de Staat van de Unie gaat voorzitter Von der Leyen naar Kopenhagen als peetmoeder van **'s werelds eerste containervrachtschip dat met groene methanol wordt aangedreven**. Dit evenement toont aan hoe de Europese Green Deal de industrie stimuleert koolstofvrij te worden en te innoveren. Tegen 2030 moet een kwart van de vloot van Maersk worden aangedreven door groene brandstoffen, wat van belang is, aangezien 90 % van de wereldhandel over zee wordt vervoerd.

Het versnellen van de energietransitie staat centraal in ons energiebeleid, waarmee we onze “Fit for 55”-doelstellingen willen halen. In het akkoord over de herziening van de **richtlijn hernieuwbare energie** wordt een streefcijfer voor hernieuwbare energie van 42,5 % voor de hele EU vastgesteld, met de ambitie om 45 % te bereiken.

Er worden ook sectorale doelstellingen vastgesteld om ervoor te zorgen dat alle sectoren van de economie zich inzetten voor de overgang naar schone energie door waar mogelijk over te schakelen op hernieuwbare energiebronnen. Toch is de meest rendabele energie de energie die we niet gebruiken. Onlangs heeft de EU een consensus bereikt over de **energie-efficiëntierichtlijn**, met als doel een besparing van 11,7 % tegen 2030. Deze doelstelling houdt de geleidelijke uitfasering van fossiele brandstoffen in en verlaagt tegelijkertijd de energierekeningen voor de consument.

Aangezien gebouwen goed zijn voor ongeveer 40 % van het energieverbruik van de EU, zijn er momenteel onderhandelingen over een **richtlijn energieprestatie van gebouwen** aan de gang. Het voorstel van de Commissie is gericht op het verbeteren van de prestaties van de minst efficiënte gebouwen.

De Europese Green Deal is meer dan wetgeving. Op de **architectuurbiënnale van Venetië van dit jaar, die als thema “The Laboratory of the Future” had**, vestigde de EU de aandacht op het Nieuw Europees Bauhaus, een initiatief dat de Europese Green Deal verbindt met onze leefruimten en ervaringen.

In totaal zullen extra investeringen van meer dan 620 miljard euro per jaar nodig zijn om de doelstellingen van de Green Deal en REPowerEU te halen, alsook investeringen van 92 miljard euro tot 2030 om de doelstellingen van de verordening voor een nettonulindustrie te halen. Het leeuwendeel van deze investeringen zal afkomstig moeten zijn van particuliere financiering. Daarom kwam de Commissie in juni 2023 met een nieuw pakket maatregelen dat voortbouwt op het EU-kader voor duurzame financiering en de fundamentele ervan versterkt. De Commissie heeft nieuwe activiteiten toegevoegd aan de **EU-taxonomie** en nieuwe regels voorgesteld voor **aanbieders van ecologische, sociale en governance-ratings**, die de transparantie op de markt voor

duurzame investeringen zullen vergroten. Het pakket moet er ook voor zorgen dat het kader voor duurzame financiering werkt voor bedrijven die willen investeren in hun transitie richting duurzaamheid. In juli 2023 heeft de Commissie de **Europese normen voor duurzame rapportage** vastgesteld, die tot doel hebben hoge milieu-, sociale en governancenormen en transparantie te waarborgen en tegelijkertijd de rapportagelast van ondernemingen beheersbaar te houden. De normen zijn afgestemd op het EU-beleid en bouwen voort op en dragen bij aan internationale normalisatie-initiatieven.

Industrie en innovatie

Om het tempo van de race naar nettonuluitstoot op peil te houden en het concurrentievermogen van de EU-industrie te versterken, heeft de Commissie op 1 februari 2023 het **industriële plan voor de Green Deal** bekendgemaakt. Hiermee beoogt zij een klimaat te scheppen dat gunstiger is voor de versterking van de productiecapaciteit van de EU voor de nettonultechnologie die nodig is om de ambitieuze klimaatdoelstellingen van de EU te halen.

De Commissie heeft op 9 maart 2023 een **nieuw tijdelijk crisis- en transitiekader** aangenomen ter bevordering van steunmaatregelen in sectoren die van belang zijn voor de transitie naar een nettonuleconomie. Samen met de wijziging van de algemene groepsvrijstellingsverordening stelt dit kader de lidstaten in staat gebruik te maken van de flexibiliteit waarin de staatssteunregels voorzien om de economie te ondersteunen tijdens de oorlog van Rusland tegen Oekraïne, en zo investeringen en financiering voor de productie van schone technologie in de EU te versnellen. Tot op vandaag heeft de Commissie ruim 320 besluiten vastgesteld voor steun aan de economie in de huidige geopolitieke crisis, voor een geraamd totaalbedrag van meer dan 740 miljard euro.

Later in maart werden de **drie fundamentele voorstellen** voor het regelgevingsklimaat in het industriële plan voor de Green Deal geïntroduceerd: de **verordening inzake kritieke grondstoffen**, de **verordening voor een nettonulindustrie** en de hervorming van de opzet van de **elektriciteitsmarkt**, die ervoor moeten zorgen dat de industrie en de consumenten de vruchten plukken van de groene transitie.

Tijdens het bezoek van voorzitter Von der Leyen in maart aan Washington D.C. kwam zij met de Amerikaanse president Joe Biden overeen de **economische banden tussen de EU en de VS** aan te halen om samen de klimaatcrisis aan te pakken, de sector schone technologie te stimuleren en veilige, veerkrachtige en

gediversifieerde toeleveringsketens voor schone technologie tot stand te

brengen. Zij waren het erover eens dat versterkte trans-Atlantische samenwerking goed betaalde banen kan opleveren en innovatiecycli kan bevorderen die de kosten van schone-energietechnologie wereldwijd doen dalen, en zo kan bijdragen tot een rechtvaardige wereldwijde energietransitie waarbij geen enkele gemeenschap wordt uitgesloten.

De **verordening inzake kritieke grondstoffen** moet ertoe leiden dat we blijvend toegang hebben tot duurzame grondstoffen, waaronder zeldzame aardmetalen, die essentieel zijn voor het gebruik van belangrijke technologieën in de productie. Kritieke grondstoffen zijn van cruciaal belang voor een breed scala aan strategische sectoren, waaronder de vervaardiging van batterijen en andere nettonultechnologische producten, de digitale industrie en de lucht-, gezondheids- en defensiesector. Aangezien de vraag naar kritieke grondstoffen naar verwachting drastisch zal toenemen en de EU momenteel sterk afhankelijk is van bepaalde niet-EU-landen, met name China, moet de EU de risico's voor de toeleveringsketens beperken om de economische veerkracht te vergroten en de open strategische autonomie

te versterken. De EU zal duidelijke prioriteiten vaststellen, ervoor zorgen dat vergunningen voor projecten vlot worden afgeleverd, veerkrachtige toeleveringsketens veiligstellen, risico's beperken, samenwerken met partners en investeren in onderzoek, innovatie en vaardigheden. Daarnaast heeft de EU haar vastbesloten inzet voor de batterijsector bewezen, door deze te laten groeien van bijna geen batterijproductie in 2017 tot een bloeiende industriële sector met 30 aangekondigde gigafabrieken en ongeveer 70 GWh geïnstalleerde capaciteit in 2022.

Frankrijk opende deze zomer zijn eerste **fabriek voor batterijen voor elektrische auto's** in Billy-Berclau, in de noordelijke regio Hauts-de-France, dankzij 850 miljoen euro aan overheidsinvesteringen. De fabriek maakt deel uit van een belangrijk project van gemeenschappelijk Europees belang voor batterijproductie en zal onze strategische autonomie versterken door jaarlijks 2,5 miljoen batterijen te produceren en tegen 2030 meer dan 2 000 nieuwe directe banen te creëren.

De **verordening voor een nettonulindustrie** moet de binnenlandse productie met nettonultechnologie opschalen, het concurrentievermogen van de industriële basis voor koolstofvrije technologie vergroten en de veerkracht van de EU op energiegebied verbeteren. Wij zijn vastbesloten het voortouw te nemen bij de transitie naar schone technologie en onze burgers groene groei en banen te bieden. De verordening bevat doelstellingen voor industriële nettonulcapaciteit en voorziet in een regelgevingskader dat geschikt is voor de snelle uitrol hiervan, waarbij vereenvoudigde en versnelde vergunningsprocedures worden gewaarborgd en een verscheidenheid aan instrumenten wordt bevorderd, zoals éénloketsystemen, strategische nettonulprojecten, voorwaarden voor overheidssteun die diversificatie en strenge milieunormen begunstigen, nettonulacademies voor vaardigheden, en testomgevingen voor regelgeving voor innovatieve nettonultechnologie.

De opzet van de elektriciteitsmarkt, die al jaren aan de Europese consumenten ten goede komt, is niet langer geschikt voor het beoogde doel. De crisis op het gebied van fossiele brandstoffen heeft aangetoond dat gas een buitensporige invloed heeft op de elektriciteitsprijzen. Op verzoek van de staatshoofden en regeringsleiders van de EU heeft de Commissie een **langetermijnhervorming van de opzet van de elektriciteitsmarkt** aangenomen om hernieuwbare energie te stimuleren, consumenten beter te beschermen en het industriële concurrentievermogen te verbeteren. Deze hervorming zal erop gericht zijn de rekeningen van de consument minder afhankelijk te maken van de volatiliteit van de kortetermijnmarkten, investeringen in hernieuwbare energie te bevorderen, de consumentenrechten te versterken en de markten beter te beschermen tegen mogelijke manipulatie.

In juni 2023 heeft de Commissie voorgesteld om bij de herziening van het meerjarig financieel kader een **platform voor strategische technologie voor Europa** op te richten om op de lange termijn het concurrentievermogen van

de EU inzake kritieke technologie op het gebied van digitalisering, deep tech, schone technologie en biotechnologie te stimuleren. Voor een snelle en effectieve uitrol in de praktijk zou dit platform voortbouwen op bestaande instrumenten, zoals InvestEU, het Innovatiefonds, de Europese Innovatieraad (EIC) en het Europees Defensiefonds, en deze aanvullen. Daarnaast zouden er ook nieuwe versoepelingen en stimuli komen voor cohesiefinanciering in minder ontwikkelde en overgangsregio's en voor de herstel- en veerkrachtfaciliteit. Het introduceert ook het Soevereiniteitszegel: het EU-kwaliteitslabel voor soevereiniteitsprojecten.

Natuur en milieu

De bosbranden, overstromingen en stormen van de afgelopen maanden tonen aan hoe belangrijk het is de natuur in de hele Europese Unie te herstellen en ons natuurlijk milieu in staat te stellen bij te dragen aan de strijd tegen de klimaatverandering. De onderhandelingen om de **verordening inzake natuurherstel** af te ronden zijn aan de gang nadat de Raad en het Parlement in juni en juli 2023 hun respectieve standpunten hebben vastgesteld. Het is een belangrijke stap om de ergste gevolgen van klimaatverandering en biodiversiteitsverlies, zoals droogte en overstromingen, te voorkomen en aan te pakken, en is in overeenstemming met het historische akkoord dat in december 2022 is bereikt over het **mondiaal biodiversiteitskader van Kunming-Montreal**.

Deze maatregelen worden aangevuld met het pakket van 5 juli 2023 over het duurzame gebruik van natuurlijke hulpbronnen, waaronder met name het **voorstel inzake bodemmonitoring, de voorstellen inzake nieuwe genomische technieken, plantaardig en bosbouwkundig teeltmateriaal** en inzake de **vermindering van voedselverspilling**, die een enorm potentieel hebben om bij te dragen tot duurzame agrovoedingssystemen.

In een van Europa's grootste milieuprojecten **herstelt Ierland 33 000 hectare veengebied**. Venen zijn rijk aan biodiversiteit en kunnen op natuurlijke wijze twee keer zoveel koolstof opslaan als bossen.

Met de invoering van het **actieplan om de verontreiniging tot nul terug te brengen** heeft de Commissie een ambitieuze visie voor 2050 vastgesteld: de lucht-, water- en bodemverontreiniging terugdringen tot niveaus die niet meer schadelijk zijn voor de gezondheid en het milieu. Dit werd opgevolgd door belangrijke voorstellen zoals de verordening inzake duurzaam gebruik van pesticiden, de herziening van de richtlijnen inzake luchtkwaliteit, de invoering van strengere emissiegrenswaarden voor motorvoertuigen (Euro 7), de herziening van de grondwaterrichtlijn en de richtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater, en de herziening van de richtlijn industriële emissies.

Fionn Ferreira, een 22-jarige uit Cork, Ierland, won een prijs voor jonge uitvinders van het Europees Octrooibureau, voor zijn **nieuwe methode voor het verwijderen van microplastics uit water.**

De EU heeft de besprekingen over het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) 2023-2027 met succes afgerond en in december 2022 had de Commissie alle 28 strategische GLB-plannen goedgekeurd. De nieuwe wetgeving, die van kracht is sinds 1 januari 2023, draagt bij tot de verwezenlijking van de doelstellingen van de **strategie “van boer tot bord” en de biodiversiteitsstrategie** door boeren in de EU te ondersteunen bij het blijven produceren van veilig en hoogwaardig voedsel en tegelijkertijd de landbouwsector duurzamer en veerkrachtiger te maken. Het nieuwe GLB onderstreept ook de **langetermijnvisie van de EU voor plattelandsgebieden** door bij te dragen tot het behoud van de vitaliteit en diversiteit van

plattelandsgemeenschappen. In totaal wordt 32 % van de totale GLB-financiering besteed om vooruitgang te boeken op het gebied van klimaat, natuurlijke hulpbronnen, biodiversiteit en dierenwelzijn, terwijl meer nadruk wordt gelegd op billijke voorwaarden voor kleine familiebedrijven, jonge boeren en werknemers in de landbouw.

De boerderij van João Coimbra in Midden-Portugal, Quinta da Cholda, werd in het begin van de 20e eeuw opgericht en **gebruikt momenteel precisielandbouw en biodiversiteitstechnieken om meer te produceren met minder.** In 2022, dat werd gekenmerkt door ernstige droogte, kon hij het land irrigeren volgens de precieze behoeften van de bodem, zonder de gewasopbrengsten te verlagen. Wat energie betreft, is de boerderij zelfvoorzienend.

De circulaire economie

De Commissie kwam met verschillende voorstellen om de verbintenissen van het actieplan voor de circulaire economie na te komen, waaronder voorstellen voor een **verordening betreffende verpakking en afval** en een **verordening inzake ecologisch ontwerp voor duurzame producten**, die ervoor moeten zorgen dat alle producten die op de EU-markt komen duurzaam zijn: herbruikbaar, herstelbaar en recyclebaar. Niet minder dan 94 % van de mensen die in de EU wonen, zegt dat milieubescherming voor hen van persoonlijk belang is, terwijl 68 % erkent dat hun consumptiepatroon negatieve gevolgen heeft voor het milieu, zowel binnen Europa als wereldwijd.

Om de negatieve gevolgen van de EU-vraag naar grondstoffen zoals soja, palmolie, koffie, cacao, hout en rubber te beperken, hebben de medewetgevers overeenstemming bereikt over een nieuwe **EU-verordening inzake ontbossing**, die in juni 2023 in werking is getreden. Wij zijn een nauwe dialoog aangegaan met partnerlanden over de uitvoering ervan, zoals blijkt uit de oprichting in juni van de gezamenlijke taskforce van de Europese Commissie, Indonesië en Maleisië om de EU-verordening inzake ontbossing uit te voeren.

In maart 2023 heeft de Commissie uniforme criteria voorgesteld om greenwashing op de EU-markt tegen te gaan. Deze moeten ervoor zorgen dat **producten die als “groen” in de handel worden gebracht echt milieuvriendelijk zijn**, consumenten duidelijker informatie krijgen en bedrijven met echt duurzame producten gemakkelijk kunnen worden geïdentificeerd en beloond. Het voorstel is gericht op expliciete claims, zoals “T-shirt gemaakt van gerecycleerde plastic flessen”, “levering met CO₂-compensatie”, “verpakking van 30 % gerecycleerde kunststof” of “oceanvriendelijke zonnebrandcrème”.

Voorts kwam de Commissie met een nieuw voorstel waarin wordt gepleit voor de **reparatie van goederen**. De Commissie streeft ernaar

de reparatie van goederen (zoals stofzuigers, tablets en smartphones) te vereenvoudigen en te bevorderen, de reparatiesector nieuw leven in te blazen en producenten en verkopers aan te moedigen duurzamere bedrijfsmodellen te ontwikkelen.

Groene diplomatie

Tijdens de **27e VN-klimaatconferentie** (COP27) heeft de Commissie blijk gegeven van ambitie en flexibiliteit om de doelstelling om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 °C haalbaar te houden. Een sterke en eensgezinde Europese inspanning heeft bijgedragen tot een moeizaam bereikt akkoord om de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs overeind te houden. Dankzij de opbouwende inspanningen van de EU konden er ook vorderingen worden gemaakt met de besprekingen over evenwichtige nieuwe financieringsregelingen om kwetsbare gemeenschappen te helpen het hoofd te bieden aan verlies en schade door de klimaatverandering.

In december 2022 heeft de EU zich op de VN-biodiversiteitsconferentie (COP15) in Montreal, Canada, samen met 195 landen aangesloten bij het historische **mondiale biodiversiteitskader van Kunming-Montreal**. Dit kader bevat mondiale doelstellingen en streefdoelen om de natuur voor de huidige en toekomstige generaties te beschermen en te herstellen, het duurzame gebruik ervan te waarborgen en investeringen voor een groene wereldeconomie te stimuleren. Samen met de Klimaatovereenkomst van Parijs effent het de weg naar een klimaatneutrale, natuurvriendelijke en veerkrachtige wereld tegen 2050. De eenheid en het leiderschap van de EU waren tijdens de vier jaar van onderhandelingen van essentieel belang voor het bereiken van deze internationale overeenkomst. Voorzitter Von der Leyen had in het kader van de Global Gateway al aangekondigd dat de Commissie de **financiering voor wereldwijde biodiversiteit verdubbelt** om in totaal 7 miljard euro te investeren in de bescherming van de biodiversiteit in de hele wereld.

In overeenstemming met dit historische akkoord heeft de internationale gemeenschap in maart 2023 ook onderhandelingen afgerond over het **baanbrekende Verdrag inzake de volle zee** om de oceaan te beschermen, de aantasting van het milieu aan te pakken, de klimaatverandering te bestrijden en biodiversiteitsverlies in de oceanen te voorkomen. Dankzij het Verdrag inzake biodiversiteit buiten de nationale jurisdictie kunnen **op volle zee grootschalige beschermde mariene gebieden worden ingesteld**. De EU en de lidstaten die deel uitmaken van de desbetreffende coalitie met hoge ambitie, die door voorzitter Von der Leyen werd gelanceerd, speelden een belangrijke rol bij het bereiken van het akkoord.

Om het verband tussen klimaat, vrede en veiligheid beter te integreren in het externe beleid van de EU, presenteerden de Commissie en de hoge vertegenwoordiger in juni 2023 het **plan van de EU om veerkrachtiger en veiliger te worden naarmate de klimaatcrisis verergert**.

Op de top van Parijs voor een nieuw mondiaal financieringspact van juni 2023 heeft **voorzitter Von der Leyen voorgesteld om de wereldwijde koolstofbeprijzing te gebruiken om de middelen voor klimaatfinanciering te genereren** die de ontwikkelingslanden zo hard nodig hebben. Koolstofbeprijzing is een van de doeltreffendste instrumenten die kunnen worden gebruikt om emissies terug te dringen op een manier die de vervuilers laat betalen voor de vervuiling of naar innovatie stuurt. Sinds 2005, toen de EU begon met de invoering van koolstofbeprijzing, heeft de koolstofbeprijzing 142 miljard euro opgeleverd en zijn de CO₂-emissies met 35 % gedaald. De EU breidt het emissiehandelssysteem nu uit tot gebouwen en het wegvervoer.

Naast het emissiehandelssysteem van de EU zijn er in Canada, China, Japan, Nieuw-Zeeland, Zuid-Korea, Zwitserland en de Verenigde Staten reeds nationale of subnationale systemen in gebruik of in ontwikkeling. De EU werkt samen met deze partners en helpt andere bij de invoering van koolstofbeprijzing.

In juli 2023 publiceerde de Commissie haar eerste *vrijwillige evaluatie van de uitvoering van de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling van de Verenigde Naties*. Sinds de goedkeuring van de Agenda 2030 in 2015 heeft de EU matige of sterke vooruitgang geboekt met betrekking tot de meeste duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen. De EU is van plan verder te gaan op deze weg door de versnelde uitvoering van de Europese Green Deal en het digitale decennium van Europa.

Europa's digitale decennium realiseren

Digitale innovatie verandert onze economie in een adembenemend tempo. Dit jaar zijn we getuige geweest van de uiterst snelle doorbraak van generatieve artificiële intelligentie (AI), met onder meer grote taalmodellen en beeldvorming. De komst van de **AI-revolutie is niet langer een toekomstperspectief, maar een huidige realiteit**. Het potentieel van betrouwbare AI is enorm en omvat de ontwikkeling van superieure gezondheidszorg en geneeskunde, veiliger en milieuvriendelijker vervoer, een efficiëntere industrie, prognosemodellen voor klimaatverandering en meer kosteneffectieve, duurzame energieoplossingen.

De Commissie had een vooruitziende aanpak met het oog op een innovatievriendelijk maar mensgericht regelgevingsklimaat voor AI. AI in april 2021 heeft de Commissie de **verordening artificiële intelligentie** voorgesteld om ervoor te zorgen dat AI-systemen die in de EU worden gebruikt, veilig, transparant, ethisch en onpartijdig zijn en onder menselijke controle staan. Met het oog op een alomvattende aanpak die gunstig is voor innovatie, heeft de Commissie een **risicogebaseerde strategie** voorgesteld. De trialogen over de AI-verordening zijn met succes van start gegaan en worden hopelijk dit jaar afgerond. Tegelijkertijd streeft de EU er met het **gecoördineerde plan inzake AI** naar de publieke en private investeringen in AI in de loop van dit decennium geleidelijk te verhogen tot in totaal 20 miljard euro per jaar.

Het onlangs geopende CD Laboratory for Machine Learning for Precision Imaging in Wenen zal de voorspellingsmodellen voor longkanker verbeteren, waarbij **gepersonaliseerde longkankerbehandelingen worden ontwikkeld met behulp van artificiële intelligentie.**

In december 2022 werd een brede consensus bereikt over de **Europese verklaring over digitale rechten en beginselen voor het digitale decennium**. Deze verklaring vormt een leidraad voor mensen, bedrijven en beleidsmakers tijdens de digitale transitie van de EU, die onze burgers centraal stelt in de transformatie en pleit voor innovatie in onze commerciële sectoren.

In december 2022 werd ook het **beleidsprogramma voor het digitale decennium** aangenomen, een initiatief dat ervoor moet zorgen dat bij de digitale transformatie de EU-burger centraal staat en dat wordt uitgegaan van de beginselen van Europese digitale soevereiniteit en onze gedeelde waarden. Het programma voorziet in een monitoring- en samenwerkingsmechanisme ter verwezenlijking van de gemeenschappelijke doelstellingen en streefdoelen van de digitale transformatie van Europa die zijn vastgelegd in het digitaal kompas 2030. Via deze coöperatieve aanpak zullen meerlandenprojecten, die een omvang hebben die geen enkele lidstaat alleen aan kan, onze digitale ontwikkeling tot stand brengen.

Het lijkt geen twijfel dat er zonder halfgeleiders of chips geen sprake kan zijn van een digitale of groene transitie, noch van enig technologisch leiderschap van de EU. Daarom bereikten het Europees Parlement en de lidstaten in maart 2023 een cruciale overeenkomst over de **Europese chipverordening**, die een jaar eerder door de Commissie was voorgesteld. Het totale bedrag aan beleidsgestuurde investeringen ter ondersteuning van de verordening wordt geraamd op meer dan 43 miljard euro. Deze investering zal baanbrekende productieactiviteiten binnen de EU en het Europese ecosysteem voor ontwerp stimuleren en steun verlenen voor opschaling en innovatie in de hele waardeketen van halfgeleiders.

Tegelijkertijd heeft de Commissie in oktober 2022 en april 2023 op grond van de EU-regels voor staatssteun Franse en Italiaanse steun goedgekeurd voor meer dan 8 miljard euro aan investeringen in baanbrekende massaproductiefaciliteiten voor halfgeleiders in de EU.

De regio Saksen in Oost-Duitsland heeft de transitie met succes volbracht en is een van de **belangrijkste technologiehubs in Europa** geworden, met bijzondere aandacht voor micro-elektronica. De EU-financiering speelde daarbij een belangrijke rol en heeft geholpen om extra investeringen aan te trekken. Het meest prominente project is een investering van 5 miljard euro van Infineon in een nieuwe chipproductiefabriek, die ongeveer 1 000 nieuwe hooggekwalificeerde banen zou moeten opleveren. Infineon verwacht dat er 1 miljard euro aan overheidsfinanciering wordt toegekend in het kader van de Europese chipverordening.

De Commissie beschikt nog over andere instrumenten om de micro-elektronica-sector te ondersteunen, zoals **belangrijke projecten van gemeenschappelijk Europees belang**. In juni 2023 heeft de Commissie een dergelijk project goedgekeurd ter ondersteuning van onderzoek, innovatie en de eerste industriële toepassing van micro-elektronica en communicatietechnologieën in de hele waardeketen. De 8,1 miljard euro aan overheidsfinanciering die door de lidstaten wordt verstrekt, zal naar verwachting nog eens 13,7 miljard euro aan particuliere investeringen aanlokken.

Data, de drijvende kracht achter de Europese digitale economie, moeten in Europese handen blijven. De **Europese datastrategie** heeft tot doel de EU een voortrekkersrol te geven in een datagestuurde samenleving. De totstandbrenging van een eengemaakte markt voor gegevens zal het vrije verkeer ervan binnen de EU en tussen bedrijfstakken mogelijk maken, ten gunste van bedrijven, onderzoekers en overheidsdiensten.

In juni 2023 is overeenstemming bereikt over de **dataverordening**, een belangrijk stuk wetgeving dat tot doel heeft een grotere hoeveelheid data toegankelijk te maken en regels vast te stellen voor het gebruik van en de toegang tot data in alle economische sectoren binnen de EU. Verwacht wordt dat de nieuwe verordening tegen 2028 270 miljard euro extra aan het bbp van de EU-lidstaten zal bijdragen door de juridische, economische en technische belemmeringen aan te pakken die momenteel tot onderbenutting van data leiden. Door de verordening zullen consumenten en bedrijven die data produceren door gebruik te maken van producten en diensten, genieten van betaalbare naverkoopdiensten, van nieuwe mogelijkheden om gebruik te maken van diensten die afhankelijk zijn van datatoegang, en van betere toegang tot data die door een apparaat worden verzameld of gegenereerd.

De **verordening inzake digitale diensten**, die sinds november 2022 van kracht is, bevat een uitgebreide nieuwe reeks verplichtingen voor alle onlineplatforms om schade te beperken en de rechten van gebruikers in het digitale domein

te beschermen. Op 25 april 2023 heeft de Commissie 17 zeer grote onlineplatforms en twee zeer grote onlinezoekmachines geïdentificeerd. Vervolgens zijn deze diensten sinds eind augustus 2023 verplicht te voldoen aan de volledige reeks nieuwe verplichtingen om onlinegebruikers, waaronder minderjarigen, mondiger te maken en te beschermen. Dit omvat de verplichting voor de aangewezen diensten om hun systeemrisico's te evalueren en te beperken en robuuste mogelijkheden voor inhoudsmoderatie aan te bieden.

Om de verordening te handhaven, versterkt de Commissie ook haar deskundigheid met interne en externe multidisciplinaire kennis. Het **Europees Centrum voor algoritmische transparantie**, dat is ondergebracht bij het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek van de Commissie, is op 17 april 2023 van start gegaan.

De **verordening inzake digitale markten**, die sinds november 2022 van kracht is, is gericht op meer eerlijkheid en betwistbaarheid op digitale markten en bevat duidelijk omschreven, objectieve criteria voor het identificeren van

“poortwachters” (gatekeepers). Op 6 september 2023 heeft de Commissie zes “poortwachters” aangewezen, die nu zes maanden de tijd zullen hebben om alle verplichtingen van de verordening inzake digitale markten voor elk van hun aangewezen kernplatformdiensten na te leven.

In juli 2023 kwam de Commissie met een nieuwe strategie voor **Web 4.0 en virtuele werelden** om de volgende technologische transitie te sturen en te zorgen voor een open, veilige, betrouwbare, eerlijke en inclusieve digitale omgeving voor EU-burgers, bedrijven en overheidsdiensten.

Momenteel heeft slechts ongeveer 60 % van de EU-bevolking in 14 lidstaten de mogelijkheid om hun nationale elektronische identiteitsbewijs over de grenzen heen te gebruiken. De **Europese digitale identiteit**, waarover in juni 2023 overeenstemming is bereikt, zal beschikbaar zijn

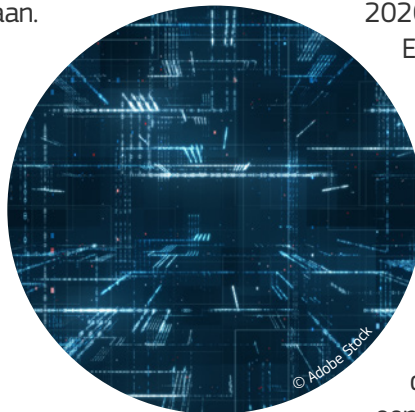
voor EU-burgers, -inwoners en -bedrijven die zich willen identificeren of bepaalde persoonsgegevens willen verifiëren. EU-burgers en -inwoners zullen recht hebben op een persoonlijke digitale portefeuille, die zowel online als offline kan worden gebruikt voor openbare en particuliere diensten in de hele EU.

Dit gaat gepaard met investeringen in infrastructuur en vaardigheden om **de digitale kloof te overbruggen** en ervoor te zorgen dat niemand in de EU in de steek wordt gelaten bij de digitale transformatie van onze samenleving en economie. Ongeveer 26 % van de herstel- en veerkrachtfaciliteit is bedoeld voor maatregelen die bijdragen tot digitale doelstellingen. Dit wordt aangevuld met 36,6 miljard euro van het cohesiebeleid in de periode 2021-2027, bovenop de 16 miljard euro die tussen 2014 en 2020 is geïnvesteerd, de Connecting Europe Facility en het programma Digitaal Europa.

In juni 2023 heeft de Commissie een voorstel ingediend om de basis te leggen voor een **mogelijke digitale euro als aanvulling op contant geld**. Met de opkomst van elektronische en digitale betalingen in de EU zou een digitale euro een algemeen aanvaarde, economische, veilige en

veerkrachtige vorm van overheidsgeld kunnen bieden. Tegelijkertijd heeft de Commissie een wetgevingsvoorstel ingediend om ervoor te zorgen dat contant geld in de hele eurozone een algemeen aanvaarde en toegankelijke betalingsmethode blijft.

Daarnaast heeft de Commissie twee voorstellen gedaan om betalingen en de bredere financiële sector te digitaliseren, waarbij prioriteit wordt gegeven aan de belangen van consumenten, mededinging, veiligheid en vertrouwen. Het eerste voorstel heeft tot doel de richtlijn betalingsdiensten te herzien om de fraudepreventie, consumentenrechten en open banksystemen te versterken.

Het tweede is een wetgevingsvoorstel voor een kader om de toegang van derden tot financiële data van klanten bij verschillende financiële diensten te reguleren.

Deze initiatieven zijn een vervolg op een voorstel van oktober 2022 om instantbetalingen in euro's beschikbaar te stellen voor alle burgers en bedrijven in de EU en de Europese Economische Ruimte. Het doel is te zorgen voor betaalbare en veilige **overmakingen in euro op elke dag van de week binnen tien seconden**, waardoor het gemak en de efficiëntie in de financiële sector worden verbeterd.

In 2023 **trad Kroatië toe tot de eurozone**. Twintig EU-lidstaten en 347 miljoen EU-burgers gebruiken nu de gemeenschappelijke munt van de EU.

Versterking van onze eengemaakte en sociale markt

Dit jaar vierden we het **dertigjarig bestaan van de eengemaakte markt**, het fundament van het duurzame concurrentievermogen van de EU. Als grootste markt ter wereld, die bestaat uit 440 miljoen burgers en 23 miljoen bedrijven, en goed is voor 15 % van het mondiale bbp, heeft zij sinds haar oprichting drie decennia geleden het bbp van de EU naar schatting met 9 % extra laten stijgen. Met behulp van de eengemaakte markt kunnen de lidstaten gemeenschappelijke oplossingen vinden voor grote uitdagingen zoals de oorlog in Oekraïne, de energiecrisis en de hoge kosten van levensonderhoud. Zij biedt consumenten meer keuze, met hogere normen en lagere prijzen, en biedt ondernemers de kans om wereldwijd concurrerend te worden.

Op 16 maart 2023 heeft de Commissie, in samenhang met het jubileum van de eengemaakte markt, haar aanpak ten aanzien van het **concurrentievermogen op lange termijn** uiteengezet. Zij erkent het potentieel van de eengemaakte markt om de productiviteit te verhogen en zet uiteen hoe de EU kan voortbouwen op haar sterke punten en meer kan bereiken dan alleen het dichtn van de groei- en innovatiekloof. Een toekomstgericht, welomschreven en gecoördineerd EU-kader zal bevorderlijk zijn voor bloeiende bedrijven die op de wereldmarkt kunnen concurreren, aantrekkelijke banen bieden en wereldwijd toonaangevend zijn.

De economie van de EU blijft opmerkelijk veerkrachtig ondanks de opeenvolgende economische schokken van de afgelopen jaren.

In 2022 was er een **indrukwekkende opleving van de groei met 3,4 %**.

De groei werd geschraagd door een robuuste arbeidsmarkt, waar **de werkloosheid lager was dan ooit tevoren en de werkgelegenheid toenam**.

Dit resultaat is in hoge mate te danken aan het doortastende optreden van de EU en haar lidstaten.

De sterke prestaties hebben echter ook de vertraging van de inflatie uitgesteld. De hoge inflatie en de daaruit voortvloeiende renteverhogingen als reactie van het monetair beleid hebben bijgedragen tot de aanzienlijke vertraging van de groei, die nu aan de gang is.

Toch heeft de zeer bescheiden economische groei in de eerste helft van 2023 de eerdere angst voor een winterrecessie weggenomen. Hoewel we nog altijd af te rekenen hebben met een grote mate van onzekerheid, met name met betrekking tot de invasie van Oekraïne door Rusland, geven deze indicatoren aanleiding tot optimisme voor de toekomst. Tegelijkertijd zal de inflatie naar verwachting haar greep op de koopkracht van gezinnen doen afnemen en zal de arbeidsmarkt robuust blijven.

De economische veerkracht en het concurrentievermogen van de EU zijn te danken aan haar unieke economische model. Gedurende drie decennia hebben we een krachtige eengemaakte markt opgezet, met een sterke sociale dimensie. Daarom hebben we in 2020 ook het SURE-instrument (Support to Mitigate Unemployment Risks in an Emergency) opgezet om banen en inkomens te beschermen die door de coronapandemie werden bedreigd. Uit het **eindverslag over de uitvoering en de impact van SURE** bleek dat het instrument in dat jaar meer dan 2,5 miljoen bedrijven ondersteund had en ongeveer 31,5 miljoen mensen had geholpen hun baan te behouden. Tegen 2022 was er een duidelijke uitfasering van de nationale steunmaatregelen, met voortgezette steun van SURE voor 40 000 bedrijven en 350 000 mensen.

Tussen 2020 en 2022 was **SURE van cruciaal belang voor de snelle economische opleving na de pandemie**, waarbij in totaal 98,4 miljard euro werd uitbetaald in 19 lidstaten. Bijna de helft van de totale uitgaven ging naar regelingen voor tijdelijke werkloosheid en bijna een derde was bestemd voor vergelijkbare maatregelen voor zelfstandigen. Regelingen voor loonsubsidies en andere vergelijkbare maatregelen vertegenwoordigden 12 % van de uitgaven. De resterende 5 % werd besteed aan maatregelen in de zorg, zoals preventieve maatregelen tegen COVID-19, extra loonkosten om zorgmedewerkers aan te werven en te ondersteunen, en de aanschaf van medische uitrusting en geneesmiddelen, zoals vaccins.

Ondanks de ongekende schokken van de pandemie en de oorlog is de Commissie blijven toezien op de goede werking van de eengemaakte markt. De **verordening buitenlandse subsidies**, die sinds januari 2023 van kracht is, heeft tot doel verstoringen op de eengemaakte markt als gevolg van buitenlandse subsidies aan te pakken. Deze

nieuwe regels zullen de EU in staat stellen open te blijven staan voor handel en investeringen en tegelijkertijd te zorgen voor een gelijk speelveld voor alle bedrijven die in de EU actief zijn. De verordening is op 12 juli in werking getreden. Vanaf 12 oktober moeten ondernemingen de Commissie in kennis stellen van concentraties en deelnames aan openbare aanbestedingsprocedures waarbij financiële bijdragen van niet-EU-landen boven de geldende aanmeldingsdrempels worden toegekend aan ondernemingen die een economische activiteit in de EU uitoefenen.

De hervorming van de douane-unie van de EU, die wij in mei 2023 hebben voorgesteld, zal de traditionele douaneaangifte vervangen door een slimme, gegevensgestuurde aanpak van importtoezicht. Dit voorstel betreft **de**

meest uitgebreide en ambitieuze hervorming van de douane-unie sinds de oprichting ervan in 1968.

In het licht van de sterke groei van het handelsvolume, de opkomst van de e-handel en de snelle toename van het aantal EU-normen dat door douanecontroles moet worden gehandhaafd, zal het nieuwe systeem, ondersteund door een nieuwe EU-douaneautoriteit, de huidige omslachtige douaneprocedures vereenvoudigen en de eengemaakte markt concurrerender, veiliger en beter voorbereid op de toekomst maken.

Op 8 december 2022 heeft de Europese Commissie een reeks maatregelen voorgesteld om **het btw-stelsel van de EU te moderniseren en fraudebestendiger en bedrijfsvriendelijker te maken** door digitalisering te verwelkomen en te bevorderen. De belangrijkste voorgestelde maatregelen zullen de lidstaten helpen om jaarlijks tot 18 miljard euro extra aan btw-inkomsten te innen en tegelijkertijd bedrijven, waaronder ook kleine en middelgrote ondernemingen, te helpen groeien. In dezelfde maand heeft de Commissie een voorstel aangenomen over **nieuwe regels**

inzake fiscale transparantie die in de EU gevestigde aanbieders van cryptoactiva verplichten alle transacties van cliënten die in de EU wonen, te rapporteren. Daardoor zouden de lidstaten belastingfraude, -ontduiking en -ontwijking makkelijker kunnen opsporen en tegengaan, aangezien er op dit gebied al te vaak een gebrek aan transparantie is. De EU-ministers van Financiën hebben in mei 2023 een politiek akkoord bereikt over dit voorstel.

Europese bedrijven profiteren niet alleen van een geïntegreerde markt, hooggekwalificeerde arbeidskrachten en minder administratieve rompslomp, maar ook van een rijk innovatiekader. Industriële sectoren die sterk afhankelijk zijn van intellectuele eigendom, zijn goed voor bijna de helft van het bbp en meer dan 90 % van de totale uitvoer van de EU. Daarom heeft de Commissie op 27 april 2023 **nieuwe octrooiregels** voorgesteld. De voorgestelde verordeningen betreffende standaardessentiële octrooien, dwanglicenties voor octrooien in crisissituaties en de herziening van de wetgeving inzake aanvullende beschermingscertificaten zullen een transparanter, doeltreffender en toekomstbestendiger kader voor intellectuele-eigendomsrechten tot stand brengen. Zij hebben tot doel het octrooistelsel doeltreffender te maken door de versnippering van de eengemaakte markt verder tegen te gaan, de administratieve rompslomp te verminderen en de efficiëntie te vergroten. Dit zal marktdeelnemers en de bevoegde autoriteiten in staat stellen innovatie beter te beschermen en tegelijkertijd voor een billijke toegang te zorgen, ook in noodsituaties.

Bovendien profiteert de eengemaakte markt van een veerkrachtige banksector, versterkt door een robuust kader voor crisisbeheersing. Op 18 april 2023 heeft de Commissie voorgesteld het **bestaande EU-kader voor bankencrisisbeheer en depositoverzekering aan te passen en verder te versterken**, met bijzondere aandacht voor middelgrote en kleinere banken. Het voorstel bouwt voort op de lessen die zijn getrokken uit de eerste

jaren waarin het kader is toegepast en biedt afwikkelingsautoriteiten doeltreffender instrumenten om ervoor te zorgen dat depositanten, bijvoorbeeld particulieren, bedrijven en overheidsinstanties, in geval van een crisis en wanneer de financiële stabiliteit op het spel staat, toegang blijven hebben tot hun rekeningen. Het is met name de bedoeling ervoor te zorgen dat banken afwikkelings- en garantiedepositofondsen kunnen gebruiken, zodat overheden depositanten beter kunnen beschermen tijdens bankcrises, bijvoorbeeld door overdrachten van een noodlijdende bank naar een gezonde bank.

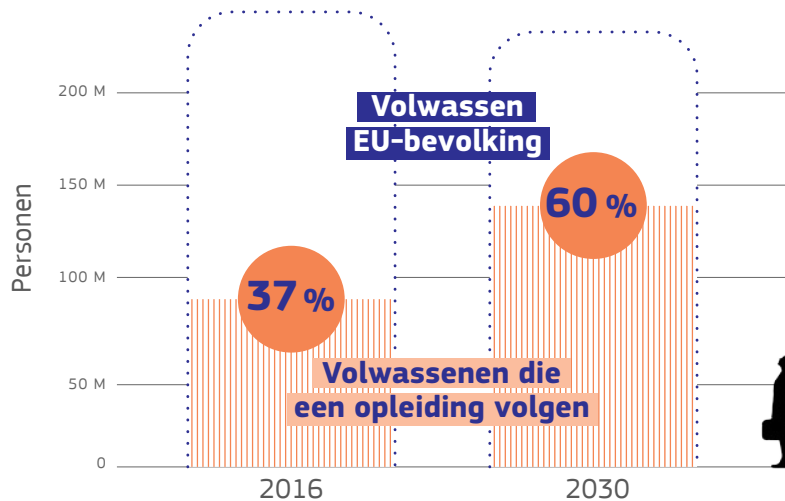
Daarnaast vergroot de EU de veerkracht van banken die binnen haar grenzen actief zijn en versterkt zij het toezicht erop en het risicobeheer door **de uitvoering van de wereldwijd onder de naam Basel III overeengekomen regelgevingshervormingen af te ronden**. De nieuwe bankregels zullen ervoor zorgen dat EU-banken beter bestand worden tegen mogelijke toekomstige economische schokken en tegelijkertijd bijdragen aan de transitie naar klimaatneutraliteit.

De mogelijkheden van onze sociale markteconomie benutten: nadruk op sociale dialoog en vaardigheden

Zowel commerciële kansen als maatschappelijk welzijn zijn prioritair in onze unieke sociale markteconomie, die mensen en hun welzijn centraal stelt in ons sociaal Europa. Wegens de toegenomen inflatie en de hogere kosten van levensonderhoud in het afgelopen jaar zijn beleidsmaatregelen op alle niveaus van cruciaal belang om het verlies aan koopkracht te beperken, zoals benadrukt in de cyclus van het Europees semester 2023.

Vaardigheden openen deuren

EU-doelstelling: jaarlijks volgt 60 % van de volwassenen een opleiding

Daarom werken we verder aan de uitvoering van het **actieplan voor de Europese pijler van sociale rechten**. De lidstaten hebben de sociale doelstellingen van de EU voor 2030 bekrachtigd: werk voor ten minste 78 % van de mensen tussen 20 en 64 jaar, opleidingen voor ten minste 60 % van alle volwassenen jaarlijks en vermindering met ten minste 15 miljoen (ten opzichte van 2019) van het aantal mensen dat met armoede of sociale uitsluiting wordt bedreigd.

We moeten ervoor zorgen dat alle mensen die in de EU werken een waardig leven kunnen leiden. Het historische akkoord over de richtlijn betreffende een **toereikend minimumloon** wordt uiterlijk in november 2024 in nationaal recht omgezet. Door een procedure voor toereikende wettelijke minimumlonen vast te stellen en de lidstaten collectieve onderhandelingen over loonvorming te laten bevorderen, zal de richtlijn werkende burgers in de hele EU helpen uit de armoede te raken.

De sociale markteconomie van Europa heeft baat bij de dialoog tussen vakbonden, werkgevers en overheden, waarbij collectieve onderhandelingen een belangrijk kenmerk

zijn. Wij blijven geloven in de kracht van de sociale dialoog als instrument om gezamenlijke oplossingen te ontwikkelen voor de uitdagingen waarmee we in de huidige veranderende wereld worden geconfronteerd. Naar aanleiding van onze mededeling van januari 2023 hebben de lidstaten een **aanbeveling van de Raad aangenomen met concrete maatregelen voor een grotere betrokkenheid van de sociale partners op nationaal en EU-niveau**. Dit betekent dat zij moeten worden geraadpleegd bij het ontwerpen en uitvoeren van economisch, werkgelegenheids- en sociaal beleid; dat collectieve onderhandelingen worden gestimuleerd; en dat hun capaciteit moet kunnen toenemen.

De Commissie heeft in september 2022 richtsnoeren vastgesteld om zelfstandigen zonder personeel die in de digitale economie en via digitale arbeidsplatformen werken, rechtszekerheid te bieden door te verduidelijken in welke situaties het mededingingsrecht hun inspanningen om collectief te onderhandelen voor betere arbeidsvoorwaarden niet in de weg staat. Ondertussen zijn de medewetgevers eindonderhandelingen begonnen over het

voorstel van de Commissie voor een **richtlijn betreffende de verbetering van de arbeidsomstandigheden bij platformwerk**. Het voorstel heeft tot doel ervoor te zorgen dat mensen die via digitale arbeidsplatforms werken, de legale arbeidsstatus krijgen die overeenkomt met hun werkelijke werkregelingen en dat zij de arbeidsrechten en sociale voordelen krijgen waarop zij recht hebben. Binnen de focus op digitale arbeidsplatforms gaat het ook in op de complexe kwestie van algoritmisch beheer op platforms en de noodzaak van menselijk toezicht en transparantie.

•••••

Het Oostenrijkse herstel- en veerkrachtplan **bevordert sociale veerkracht door contracten te betalen voor 275 gemeenschapsverpleegkundigen**.

Er is ook geïnvesteerd in een wagenpark van 94 elektrische auto's en 37 elektrische fietsen, zodat verpleegkundigen ook in afgelegen gebieden hoogwaardige zorg kunnen bieden, vooral aan ouderen in nood.

•••••

Om de groene, de digitale en de demografische transitie tot een succes te maken, moet de EU zwaar investeren in een leven lang leren zodat de vaardigheden van mensen gelijke tred kunnen houden met de voortdurend veranderende arbeidsmarkt. Het doel van dit **Europees Jaar van de Vaardigheden** is dat iedereen (overheden, bedrijven en individuen) weet hoe belangrijk opleiding is en daarnaar handelt. Als onderdeel van de begroting 2021-2027 is ongeveer **65 miljard euro aan EU-middelen** beschikbaar voor de lidstaten om te investeren in vaardighedenprogramma's, voornamelijk via de herstel- en veerkrachtfaciliteit en het Europees Sociaal Fonds Plus. In april 2023 heeft de Commissie twee nieuwe voorstellen aangenomen voor aanbevelingen van de Raad inzake **digitale vaardigheden en digitaal onderwijs en digitale opleiding**.

Beoogd wordt de lidstaten en de onderwijs- en opleidingssector te ondersteunen bij het aanbieden van hoogwaardig, inclusief en toegankelijk digitaal onderwijs en digitale opleidingen om de digitale vaardigheden van de inwoners van de EU te ontwikkelen.

In 2023 heeft de Commissie de begroting van **Erasmus+** verhoogd tot een nieuw totaal van 4,43 miljard euro, het hoogste jaarlijkse totaalbedrag ooit, wat een waardevolle bijdrage levert aan het Europees Jaar van de Vaardigheden. Onder veel andere projecten ondersteunt Erasmus+ nu 50 allianties van Europese universiteiten, waarbij meer dan 430 instellingen voor hoger onderwijs in de Europese Unie en daarbuiten betrokken zijn, onder meer in Oekraïne.

Naast haar bredere initiatieven om de ontwikkeling van vaardigheden over de hele linie aan te moedigen, heeft de Commissie ook specifieke sectorale initiatieven genomen om rekening te houden met de realiteit van de verschillende industriële ecosystemen. Zo brengt het **pact voor vaardigheden** publieke en private organisaties samen om vast te stellen welke vaardigheidslacunes er in elke sector bestaan, te anticiperen op de vaardigheden die in de toekomst nodig zullen zijn, en toezeggingen te doen om

opleidingsmogelijkheden te bieden voor bij- en omscholing van mensen in de actieve leeftijd. Sinds de lancering van het pact voor vaardigheden in 2020 hebben er zich al 1 500 organisaties in de 14 industriële sectoren en in alle EU-lidstaten en kandidaat-lidstaten bij aangesloten, hetzij afzonderlijk, hetzij als onderdeel van partnerschappen voor vaardigheden. Het gaat om allerlei organisaties uit de publieke en private sector, waaronder nationale, regionale en lokale overheden, ondernemingen, sociale partners, brancheoverkoepelende en sectorale organisaties, kamers van koophandel, aanbieders van onderwijs of opleidingen en diensten voor arbeidsvoorziening. Tot dusver hebben **2 miljoen mensen bij- en omscholingsactiviteiten gevolgd** in het kader van het pact. Ongeveer 15 500 opleidingsprogramma's zijn aangepast of ontwikkeld, en de leden van het pact hebben 160 miljoen euro geïnvesteerd in initiatieven op het gebied van vaardigheden.

Als onderdeel van het Europees Jaar van de Vaardigheden lanceerde de Commissie in juli ook de eerste fase van de raadpleging van de Europese sociale partners over de versterking van het **EU-kwaliteitskader voor stages**. Het kader is bedoeld om jongeren te helpen bij de overgang van onderwijs en werkloosheid naar werk door middel van hoogwaardige stages. Uit een recente Eurobarometer-enquête blijkt dat 76 % van de jonge Europeanen tijdens hun stage nuttige dingen heeft geleerd en 68 % na afloop van een stage een baan vond.

Dit initiatief ondersteunt de EU-maatregelen ter bestrijding van de jeugdwerkloosheid in de EU. Het pakket ter ondersteuning van de werkgelegenheid voor jongeren van juli 2020 heeft al geleid tot een versterkte jongerengarantie, een gemoderniseerd Europees kader voor beroepsonderwijs en -opleiding en een nieuwe impuls voor leerlingplaatsen.

Ons verslag van 2023 “The impact of demographic change – in a changing environment” behandelt de demografische trends die onze economie en samenleving vormgeven. Gezien de uitdagingen die de demografische transitie met zich meebrengt, blijft de Commissie **demografische overwegingen integreren in de ontwikkeling van EU-beleid**. Om EU-regio's te helpen die getroffen worden door de versnelde afname van hun actieve bevolking, lanceerden we in januari 2023 het Talent Booster Mechanism als onderdeel van onze algemene strategie voor het benutten van talent in de Europese regio's. Wij hebben in mei 2023 een oproep tot het indienen van proefprojecten gedaan en een vlaggenschipproject opgezet in het kader van het initiatief voor technische ondersteuning om belemmeringen voor regionale ontwikkeling weg te nemen.

In 2022 won **Nazaret Mateos Álvarez, een jonge plattelandsondernemer** uit Paredes de Nava, Palencia, Spanje, de EU-prijs voor beste vrouwelijke biologische boer. Door een baanbrekende manier te ontwikkelen om champignons met natuurlijke meststoffen en minder water te telen, heeft zij haar lokale economie geholpen.

NextGenerationEU en het stimuleren van Europese investeringen

NextGenerationEU is meer dan een antwoord op de uitdagingen van de coronapandemie: het is een **historische kans om een economie op te bouwen die werkt voor elke burger van de EU**. Wij zijn vastbesloten onze visie op een groener, digitaal en sociaal rechtvaardiger Europa om te zetten in de realiteit. In 2022 en 2023 is onze gemeenschappelijke Europese investering van 800 miljard euro in NextGenerationEU begonnen met concrete projecten ter plaatse, om een duurzaam, veerkrachtig en concurrerend Europa op te bouwen dat welvaart voor iedereen in de EU waarborgt.

De kern van NextGenerationEU is de **herstellen veerkrachtfaciliteit**, die ongekende financiële middelen beschikbaar stelt voor alle lidstaten. Zij gebruiken deze middelen om transformatieve hervormingen en investeringen door te voeren die de Europese economie en samenleving voor de komende generaties zullen veranderen. De faciliteit omvat 723 miljard euro.

Met een specifieke focus op duurzaamheid, innovatie en het scheppen van banen wordt het snel een hoeksteen van ons economisch beleid. De uitvoering van de faciliteit wordt op volle snelheid voortgezet. In totaal is **al 153,4 miljard euro uitbetaald**, waarvan 56,6 miljard euro aan voorfinanciering. De lidstaten blijven hun hervormings- en investeringsverbintenissen nakomen. De Commissie schat dat alleen al de investeringen die door NextGenerationEU zijn gefinancierd, het bbp van de EU in 2024 met ongeveer 1,5 % kunnen doen toenemen.

De pijlers van de **herstel- en veerkrachtfaciliteit**

Groene transitie

Digitale transformatie

Economische cohesie, productiviteit en concurrentievermogen

Sociale en territoriale cohesie

Gezondheid, economische, sociale en institutionele veerkracht

Beleed voor de volgende generatie

De faciliteit blijkt een uiterst flexibel instrument te zijn dat verschillende crises doeltreffend doorstaat. Toen Rusland zijn brutale aanvalsoorlog tegen Oekraïne begon, kwamen we met REPowerEU om een einde te maken aan onze afhankelijkheid van Russische fossiele brandstoffen door de transitie naar schone energie te versnellen en de krachten te bundelen om een veerkrachtiger energiesysteem en een echte energie-unie tot stand te brengen. De lidstaten hebben toegang tot bijna 270 miljard euro aan REPowerEU-middelen, waarvan 225 miljard euro aan leningen voor herstel en veerkracht, 20 miljard euro aan extra subsidies en mogelijk tot 23 miljard euro aan subsidies uit andere EU-fondsen.

Uit een analyse van de nationale plannen voor herstel en veerkracht van de lidstaten blijkt dat:

- 203 miljard euro van de totale toewijzing is toegewezen aan maatregelen om de uitstoot van broeikasgassen tegen 2030 met ten minste 55 % te verminderen

- 131 miljard euro is bestemd voor initiatieven die de digitale transformatie van de Europese economie en samenleving stimuleren

De door de lidstaten voorgestelde hervormingen en investeringen hebben de doelstelling overtroffen om ten minste 37 % van de uitgaven aan maatregelen die bijdragen aan klimaatdoelstellingen te besteden en ten minste 20 % van de uitgaven aan digitale doelstellingen. Voor de faciliteit als geheel bedragen de geraamde klimaatuitgaven ongeveer 40 % en de digitale uitgaven 26 %.

De faciliteit voor herstel en veerkracht heeft geleid tot de uitvoering van ingrijpende hervormingen op een groot aantal beleidsterreinen. **Meer dan een derde van alle maatregelen in de 27 herstel- en veerkrachtplannen zijn hervormingen** (ongeveer 2 187 hervormingen en 3 780 investeringsinitiatieven). Deze hervormingen maken de lidstaten niet alleen veerkrachtiger op lange termijn, maar verbeteren ook de voorwaarden voor een succesvolle uitvoering van de bijbehorende investeringen in het kader

van de faciliteit, samen met de fondsen voor het cohesiebeleid. Dit gebeurt bijvoorbeeld door de regelgevingskaders in belangrijke sectoren (digitalisering, hernieuwbare energie, vervoer) te moderniseren, de vergunningsprocedures en de procedures voor overheidsopdrachten te verbeteren en de rechtsstaat en de corruptiebestrijding te versterken. Tot de reeds aangenomen **vlaggenschipervormingen** behoren:

- hervormingen voor betere cyberbeveiliging (Roemenië) en digitalisering van het openbaar bestuur (Slowakije)
- hervormingen van rechtsstelsels om deze efficiënter te maken door de duur van de procedures te verkorten en de organisatie van rechtbanken te verbeteren (Spanje, Italië)
- de modernisering van actief arbeidsmarkt- en vaardighedenbeleid (Duitsland, Spanje)
- hervormingen om de voorspelbaarheid en stabiliteit van overheidsfinanciering voor onderzoek te vergroten (Portugal), wetenschappelijke excellentie te bevorderen en de prestaties van universiteiten en publieke onderzoeksorganisaties te verbeteren (Slowakije)
- hervormingen om corruptie aan te pakken en klokkenluiders te beschermen (Cyprus)
- hervormingen op het gebied van vergunningsvereenvoudiging om investeringen in hernieuwbare offshore-energie te stimuleren of hervormingen om de voorwaarden te scheppen voor de invoering van hernieuwbare waterstof (Griekenland, Spanje, Portugal)
- hervormingen ter ondersteuning van de uitrol van hernieuwbare energie en duurzaam vervoer (Kroatië, Roemenië)
- hervormingen om de kwaliteit van het wetgevingsproces te verhogen (Bulgarije)
- hervormingen voor betere betaalbare huisvesting (Letland, Nederland)

De **belangrijkste investeringsinitiatieven** waarvoor reeds belangrijke stappen zijn gezet, zijn:

- investeringen ter ondersteuning van de decarbonisatie en de energie-efficiëntie van de industrie (Frankrijk, 1,4 miljard euro; Kroatië, 91 miljoen euro)
- de aankoop van 600 000 nieuwe laptops om uit te lenen aan leerkrachten en leerlingen en de selectie van digitale-innovatiehubs om bedrijven te ondersteunen bij hun digitaliseringsinspanningen (Portugal, 600 miljoen euro)
- middelen ter versterking van het concurrentievermogen van ondernemingen die actief zijn in de toeristische sector, waaronder 4 000 kleine en middelgrote ondernemingen (Italië, 1,9 miljard euro)
- de digitalisering van het openbaar bestuur met het oog op digitale, eenvoudige, inclusieve en veilige overheidsdiensten voor burgers en bedrijven (Portugal, 170 miljoen euro)
- ontwikkeling van breedbandinfrastructuur (Letland, 4 miljoen euro)

Een van de grootste begunstigen van het Finse herstel- en veerkrachtplan is Solar Foods, **een startup die proteïnes produceert via een bioproces waarbij groene waterstof wordt gebruikt**. Het geotrooieerde “Solein” kan worden gebruikt om voedsel te produceren, letterlijk van lucht. Dit is geen science fiction: de startup ontvangt 33,6 miljoen euro voor een demonstratiefabriek in Vantaa, Finland. Het project maakt ook deel uit van de IPCEI-waardeketen voor waterstof van de Commissie.

De Commissie, die **namens de Europese Unie EU-obligaties uitgeeft**, heeft haar financieringsdoelstelling voor de eerste helft van het jaar van 80 miljard euro met succes bereikt en streeft ernaar tot het einde van het jaar nog eens 40 miljard euro vrij te maken.

Van deze bedragen wordt ongeveer 100 miljard euro besteed aan het herstelprogramma NextGenerationEU, terwijl 18 miljard euro wordt gebruikt voor het “plus”-programma van macrofinanciële bijstand aan Oekraïne. Daardoor boekt de Commissie belangrijke vooruitgang bij het ondersteunen van het economisch herstel in de lidstaten, toont zij solidariteit met Oekraïne, en versterkt zij de rol van de EU als emittent op de financiële markten.

Wat **groene obligaties** betreft, blijft de Commissie wereldwijd toonaangevend: zij heeft tot dusver in 2023 voor 7,7 miljard euro aan obligaties uitgegeven en in totaal 44,2 miljard euro, en streeft verder naar haar doelstelling van 250 miljard euro.

**NEXT
GEN
EU**

806,9 miljard euro*
via NextGenerationEU

* Bedrag in lopende prijzen. Ongeveer 750 miljard euro in prijzen van 2018.

Om de begrotingsregels van de EU voor de toekomst aan te passen, heeft de Commissie op 26 april 2023 nieuwe regels voorgesteld om de **meest uitgebreide hervorming van de EU-regels voor economisch bestuur sinds de naweeën van de grote recessie van 2008 tot stand te brengen**.

De voorgestelde regels moeten vooral de overheidsschuld houdbaar maken en tegelijkertijd duurzame en inclusieve groei bevorderen in alle lidstaten via hervormingen en investeringen. De hervorming zal de economische governance eenvoudiger maken, zorgen voor meer nationale verantwoordelijkheid, meer nadruk leggen op de middellange termijn en de handhaving versterken, dit alles binnen een gemeenschappelijk EU-kader.

Het bevorderen van de kapitaalmarktenunie

is ook van cruciaal belang om particuliere financiering naar onze economie te kanaliseren en om de groene en de digitale transitie te financieren. In dit verband heeft de Commissie in 2022 en 2023 verschillende initiatieven voorgesteld en is zij de toezeggingen in het actieplan voor de kapitaalmarktenunie van 2020 nagekomen:

- de clearingdiensten van de EU aantrekkelijker en veerkrachtiger maken, de open strategische autonomie van de EU ondersteunen en de financiële stabiliteit in stand houden
- bepaalde insolventieregels voor ondernemingen in de hele EU efficiënter te maken met het oog op het bevorderen van grensoverschrijdende investeringen

- door middel van een nieuwe noteringswet de administratieve lasten voor ondernemingen van elke omvang, in het bijzonder kleine en middelgrote ondernemingen, verlichten, zodat zij betere toegang hebben tot overheidsfinanciering op basis van beursnotering
- het vertrouwen van retailbeleggers versterken om veilig in hun toekomst te kunnen beleggen en hen in staat te stellen beleggingsbeslissingen te nemen die zijn afgestemd op hun behoeften en voorkeuren
- de procedures voor inhouding van belastingen in de EU efficiënter en veiliger maken voor investeerders, financiële intermediairs en de belastingdiensten van de lidstaten om investeringen te stimuleren en belastingmisbruik te helpen bestrijden

Investeringen worden ook ondersteund via de **EU-cohesiefondsen** die zorgen voor evenwichtige groei, economische convergentie, sociale kansen en een gelijk speelveld op de interne markt. In de periode 2021-2027 zullen 379 programma's die de Commissie in 2022 heeft aangenomen en waarvoor 378 miljard euro aan EU-steun wordt vrijgemaakt, naar verwachting 545 miljard euro aan investeringen opleveren. 70 % van deze investeringen zal worden geconcentreerd in de minst ontwikkelde regio's. Alle landen en regio's profiteren echter van de overloopeffecten van cohesiemiddelen: het bbp van de EU zal tegen het einde van deze periode met ten minste 0,5 % toenemen en dankzij het cohesiebeleid zullen nog eens 1,3 miljoen banen worden gecreëerd.

De **Brăila-brug** kon dit jaar worden opengesteld dankzij meer dan 363 miljoen euro uit de cohesiefondsen van de EU. Met een lengte van bijna 2 km is het de grootste brug over de Donau, de grootste in Roemenië en de op twee na grootste hangbrug in de EU.

Ten slotte vereist het stimuleren van Europese investeringen om een groenere, digitalere en socialere Unie tot stand te brengen, goed functionerende overheidsdiensten. Alle overheidsinvesteringen en hervormingen gaan via ambtenaren. De Commissie heeft daarom meer inspanningen gedaan om **lidstaten te helpen hun overheidsdiensten te moderniseren** en gelijke tred te houden met huidige en toekomstige uitdagingen. In 2022 zijn we begonnen met de eerste samenwerkingsuitwisseling tussen overheidsdiensten, waardoor 300 ambtenaren uit 19 lidstaten tijd kunnen doorbrengen in een soortgelijke dienst in een andere lidstaat, waardoor expertise en goede praktijken worden uitgewisseld.

In 2022 hebben we de **“one in, one out”-benadering van de EU-wetgeving** volledig ten uitvoer gelegd. Een jaar later hebben we initiatieven voorgesteld om de totale administratieve lasten te verlichten en andere kosten zoveel mogelijk te compenseren. In 2023 hebben wij toegezegd een nieuwe impuls te zullen geven aan de rationalisering van de rapportagevereisten en vóór het najaar met eerste voorstellen voor elk van de groene, digitale en economische gebieden te komen, met als uiteindelijk doel deze lasten met 25 % te verminderen, zonder de beleidsdoelstellingen te ondermijnen. We hebben ook een toetsing van het concurrentievermogen aan ons besluitvormingsproces toegevoegd.

Met andere woorden, dankzij slimmere beleidsvorming en vermindering van de bureaucratie maakt de Commissie het voor burgers, bedrijven en overheden gemakkelijker, sneller en goedkoper om het EU-recht toe te passen en de vruchten ervan te plukken, en om de groene en de digitale transitie te verwezenlijken.

Een economie die werkt voor de mensen

ECONOMISCHE SITUATIE

De economie van de EU blijft opmerkelijk **veerkrachtig** ondanks de opeenvolgende economische schokken van de afgelopen jaren.

Groei

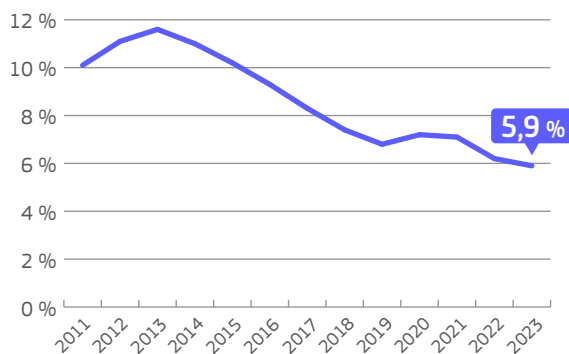
In 2022 groeide de economie met een indrukwekkende **3,4 %**, en hoewel we nog steeds met een grote mate van onzekerheid te kampen hebben, verwachten we nog steeds dat **de groei zal aanhouden**.

Expansie

De expansie werd geschaagd door een **robuuste arbeidsmarkt**, waar de werkloosheid lager was dan ooit tevoren en de werkgelegenheid toenam.

Werkloosheid

Totale werkloosheid in de EU, naar seizoen aangepast.

Bron: Eurostat.

NEXTGENERATIONEU

NextGenerationEU is meer dan een antwoord op de uitdagingen van de coronapandemie: **het is een historische kans om een economie op te bouwen die werkt voor elke burger van de EU.**

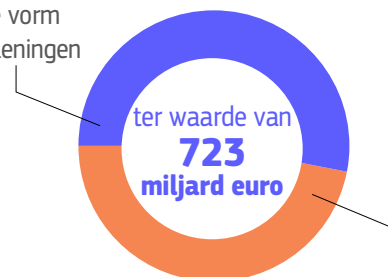
Investering

Een gemeenschappelijke Europese investering van **806,9 miljard euro(*)** om Europa gezonder, groener en digitaal te maken.

Herstel- en veerkrachtfaciliteit

385 miljard euro

in de vorm van leningen

338 miljard euro aan subsidies voor investeringen in hervormingen en projecten

Uitbetaald bedrag

In totaal is al **153,4 miljard euro** uitbetaald, waarvan **56,6 miljard euro** aan voorfinanciering.

Bbp

Alleen al de investeringen die door NextGenerationEU zijn gefinancierd, kunnen het bbp van de EU in 2024 met ongeveer **1,5 %** doen toenemen.

(*) Bedrag in lopende prijzen. Ongeveer 750 miljard euro in prijzen van 2018.

EUROPEES JAAR VAN DE VAARDIGHEDEN

De EU investeert veel in **een leven lang leren** om de vaardigheden van mensen af te stemmen op de voortdurend veranderende arbeidsmarkt.

Financiering

De lidstaten hebben ongeveer

65 miljard euro aan EU-middelen toegewezen om te investeren in vaardighedenprogramma's, voornamelijk via de herstel- en veerkrachtfaciliteit en het Europees Sociaal Fonds Plus.

Impact

2 miljoen mensen hebben deelgenomen aan bij- en omscholingsactiviteiten in het kader van het pact voor vaardigheden.

Opleidingen

Er zijn **15 500** opleidingsprogramma's geactualiseerd of ontwikkeld.

EENGEMAakte MARKT

Gedurende drie decennia hebben we een krachtige eengemaakte markt, **de grootste markt ter wereld**, opgezet, met een sterke sociale dimensie.

Bbp

Dit bedraagt

15 % van het mondiale bbp

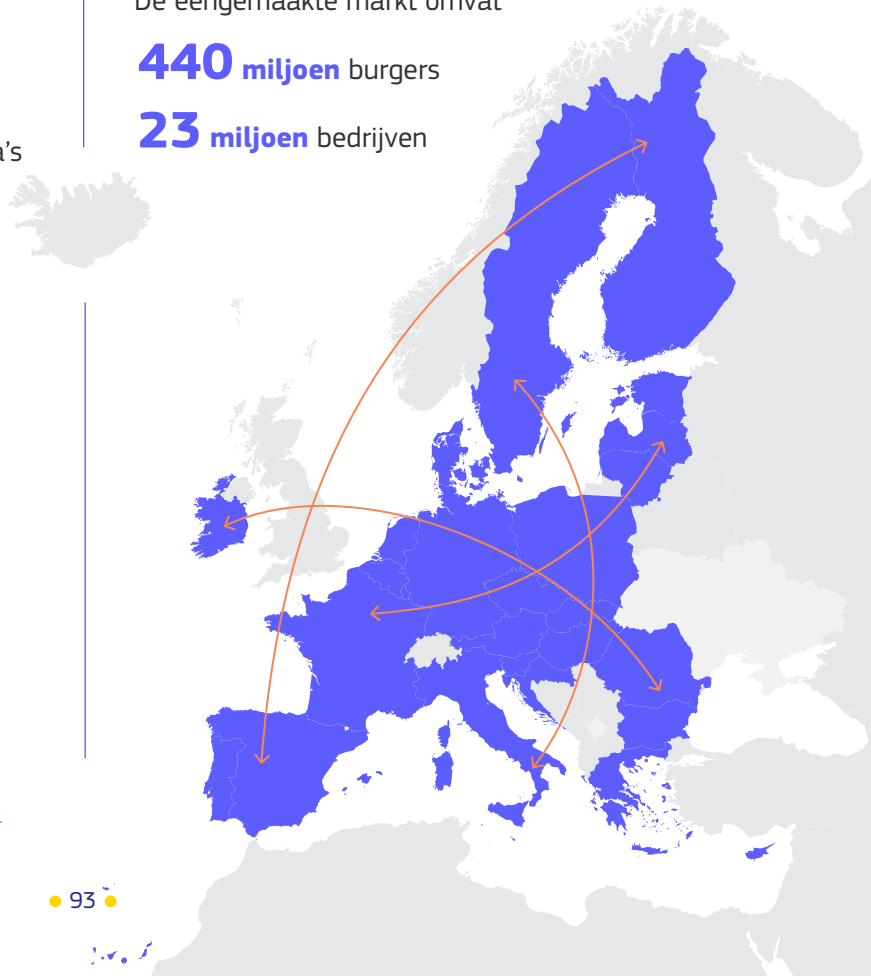
Geschat wordt dat de eengemaakte markt er de voorbije drie decennia voor heeft gezorgd dat het bbp van de EU **9 %** extra is gestegen.

Omvang

De eengemaakte markt omvat

440 miljoen burgers

23 miljoen bedrijven

De Global Gateway en stimulering van wereldwijde investeringen

De Europese Unie neemt het voortouw bij het streven naar democratie, mensenrechten en multilateralisme op het wereldtoneel. In deze tijden van ongeëvenaarde mondiale uitdagingen – van klimaatverandering tot mondiale gezondheids crises en toegenomen geopolitieke spanningen – speelt de EU een cruciale rol bij de opbouw van een veerkrachtige, duurzame en groeiende wereldeconomie die voor iedereen werkt. Wij willen een partnerschap op gelijke voet met partnerlanden om oplossingen te vinden voor de echte problemen waarmee landen met lage en middeninkomens momenteel worden geconfronteerd.

Met de **Global Gateway, een plan van 300 miljard euro voor duurzame investeringen over de hele wereld**, ondersteunt de Commissie infrastructuurprojecten van topkwaliteit die banen opleveren, duurzame groei bevorderen en lokale meerwaarde creëren. We maken dit jaar **wereldwijd vooruitgang met 90 grote projecten**. Ze zijn toegesneden op de lokale realiteit, maar delen belangrijke kenmerken.

- Het eerste kenmerk is **duurzaamheid**. We willen niet alleen hoge sociale en milieunormen waarborgen, we kunnen onze partners ook helpen de technologie en vaardigheden toe te passen die zij nodig zullen hebben voor de snelst groeiende sectoren van de wereldeconomie.
- Het tweede kenmerk is **wederzijds voordeel**. De Global Gateway kan de impuls zijn die lage- en middeninkomenslanden nodig hebben om op te klimmen in de waardeketen van industriële ontwikkeling.

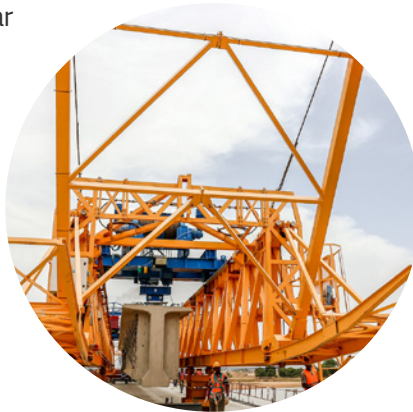
Belangrijkste leidende beginselen voor investeringen

 <p>Duurzaamheid</p>	 <p>Wederzijds voordeel</p>	 <p>Partnerschappen</p>
<p>We willen niet alleen hoge sociale en milieunormen waarborgen, we kunnen onze partners ook helpen de technologie en vaardigheden toe te passen die zij nodig zullen hebben voor de snelst groeiende sectoren van de wereldeconomie.</p>	<p>De Global Gateway kan de impuls zijn die lage- en middeninkomenslanden nodig hebben om op te klimmen in de waardeketen van industriële ontwikkeling.</p>	<p>Dankzij partnerschappen met investeerders uit de particuliere sector kunnen de investeringen oplopen tot biljoenen in plaats van miljarden euro's.</p>

- Het derde kenmerk is **partnerschappen met investeerders uit de particuliere sector**. Hierdoor kunnen de investeringen oplopen tot biljoenen in plaats van miljarden euro's.

In **Namibië** biedt de Global Gateway bijvoorbeeld garanties voor particuliere investeringen in **groene waterstof**. Het doel is tweeledig: het genereren van schone energie en zorgen voor nieuwe inkomsten voor het land, zodat het bijvoorbeeld groene waterstof naar de Europese Unie kan exporteren. In Rwanda werken we samen met een vaccinproducent om **mRNA-technologie** naar het land te brengen zodat het levensreddende vaccins voor de regio kan produceren. In de Filipijnen verbinden we onze Copernicus-satellieten met elkaar om het eerste **aardobservatiesysteem** in Zuidoost-Azië op te bouwen, en een Europees telecombedrijf investeert er in 4G- en 5G-infrastructuur. De samenwerking op deze gebieden zal de nationale en regionale capaciteit ondersteunen om de gevolgen van de klimaatverandering aan te pakken en het rampenrisicobeheer verbeteren.

De eerste mijlpaal die in het kader van het Global Gateway-initiatief werd bereikt, was het **investeringspakket Afrika-Europa**. De helft van de initiële Global Gateway-investering van ongeveer 150 miljard euro is bestemd voor projecten met Afrikaanse partners. Deze projecten zijn gericht op het stimuleren van duurzame investeringen in vitale infrastructuur op digitaal, energie- en vervoersgebied, naast gezondheid, onderwijs, vaardigheden, klimaat- en milieubeleid. Enkele projecten:

- een initiatief van Team Europa voor de productie van en de toegang tot vaccins en gezondheidstechnologie in Afrika, in samenwerking met Ghana, Rwanda, Senegal, Zuid-Afrika en de hele regio
- de onderzeese glasvezelkabel Medusa in het Middellandse Zeegebied, die Noord-

Afrika met de EU-landen verbindt om de internetsnelheid te verhogen

- investeringen in digitale infrastructuur in Kenia, Mauritanië en Tunesië
- wat hernieuwbare energie betreft, de geplande bouw van de waterkrachtcentrale Ruzizi III voor Burundi, de Democratische Republiek Congo en Rwanda
  - waterkracht-, waterstof-, zonne- en hybride energiecentrales en -installaties worden gebouwd in Benin, Ivoorkust, Madagaskar, Marokko, Namibië, Nigeria en Tanzania
  - de verstrekking van meer dan 280 miljoen euro aan subsidies aan Zuid-Afrika door de EU en haar lidstaten, in het kader van het partnerschap voor een rechtvaardige energietransitie, ter ondersteuning van beleidshervormingen inzake groen herstel en het ontsluiten van groene investeringen

Projecten in de **buurlanden van de EU en de Westelijke Balkan** worden uitgevoerd in het kader van de economische en investeringsplannen die met die landen zijn overeengekomen, bijvoorbeeld:

- de Trans-Balkan elektriciteitscorridor in Bosnië en Herzegovina, Montenegro en Servië – een interconnectie van 400 kilovolt tussen de elektriciteitstransmissiesystemen van deze landen en die van Italië, Kroatië, Hongarije en Roemenië
- de onderzeese digitale kabel “Black Sea Digital Connectivity”, die de digitale transformatie en de digitale veerkracht van de regio rond de Zwarte Zee moet bevorderen

- een elektriciteitskabel die onder de Zwarte Zee wordt aangelegd om landen als Armenië, Azerbeidzjan en Georgië te helpen hun energiemix te diversifiëren en het enorme potentieel voor hernieuwbare energie – waterkracht-, zonne- en windenergie – aan te boren

In **Azië en de Stille Oceaan** voeren we de Global Gateway uit via regionale en bilaterale initiatieven met een transformerend effect, bijvoorbeeld:

- het regionale Team Europa-initiatief inzake de Green-Blue Alliance for the Pacific, dat de bouw van de waterkrachtcentrale van Qaliwana in Fiji omvat, naast onderhoudswerkzaamheden aan vijf landingsbanen en de bouw en verbetering van twee aanlegsteigers in Papoea-Nieuw-Guinea
- een project in 2023 voor investeringen in zonne- en windenergie om de groene energietransitie in Bangladesh te stimuleren
- het partnerschap voor een rechtvaardige energietransitie met Vietnam en Indonesië, met het oog op de uitrol van hernieuwbare energie
- samenwerking met Kazachstan aan de uitvoering van het partnerschap inzake grondstoffen, batterijen en hernieuwbare waterstof
- tijdens de top EU-Asean in 2022 hebben de EU en haar lidstaten aangekondigd 10 miljard euro aan investeringen aan te trekken om deze en meer Global Gateway-projecten in de regio te realiseren.

Tijdens de top EU-Celac in Brussel in juli 2023 kondigde voorzitter Von der Leyen aan dat de EU en haar lidstaten meer dan 45 miljard euro zouden investeren in de Global Gateway-investeringsagenda voor **Latijns-Amerika en het Caribisch gebied**, die een lijst van ruim 130 mogelijke investeringsprojecten omvat:

- we hebben een digitale alliantie met de meeste landen van de regio gesloten om samen te werken aan de standaardisering van ons digitaal beleid, bijvoorbeeld op het gebied van gegevensbescherming en -uitwisseling en privacy. De alliantie omvat ook plannen voor een regionaal Copernicuscentrum voor ruimtegebaseerde diensten, dat van fundamenteel belang zal zijn voor de luchtvaart, drones en autonoom rijden
- in 2023 wordt het Team Europa-initiatief ter voorkoming van ontbossing in het Amazonebekken gelanceerd, samen met het project “Vijf grote wouden van Midden-Amerika” om tegen 2030 10 miljoen hectare bos te beschermen
- de EU heeft partnerschappen gesloten (of zal dat binnenkort doen) met Argentinië, Brazilië, Chili, Colombia, Costa Rica, Paraguay en Uruguay voor de productie van groene waterstof en grondstoffen
- we helpen bij de uitrol van breedbandnetwerktoegang in Jamaica tegen 2030
- we verbeteren het intraregionaal zeevervoer in het Caribisch gebied met een multimodale veerboot die Guyana en Suriname verbindt met Barbados, Trinidad en Tobago, de leden van de Organisatie van Oost-Caribische Staten en de Franse overzeese gebieden

De Global Gateway vertegenwoordigt de helft van de in totaal toegezegde middelen van het **partnerschap voor mondiale infrastructuur en investeringen van de G7**. De G7-staten werken samen om de investeringskloof in infrastructuur op te lossen. Na de succesvolle G7-top in Hiroshima blijven wij nauw samenwerken met de volgende G7-voorzitterschappen: Italië in 2024 en Canada in 2025.

De handelsagenda van de EU nieuw leven inblazen

In februari 2021 heeft de Commissie een uitgebreide **evaluatie van de strategie van het handelsbeleid van de EU** gepresenteerd, waaruit onze vastberaden inzet blijkt voor een handelsbeleid dat openheid, duurzaamheid en assertiviteit op het wereldtoneel bevordert. Het is absoluut noodzakelijk dat we over de nodige instrumenten beschikken om oneerlijke handelspraktijken tegen te gaan. Sindsdien heeft de Commissie onvermoeibaar inspanningen geleverd om deze strategie uit te voeren en te bevorderen, waardoor de leidende positie van de EU op het gebied van de internationale handel wordt versterkt.

Handels- en Technologieraden

In de geest van internationale samenwerking hebben de EU en de partnerdemocratieën Handels- en Technologieraden opgericht met het oog op productieve partnerschappen om gemeenschappelijke uitdagingen aan te gaan. Tijdens de derde ministeriële bijeenkomst van de **Handels- en Technologieraad EU-VS** op 5 december 2022 en de vierde op 30 en 31 mei 2023 zijn de EU en de Verenigde Staten overeengekomen het trans-Atlantische initiatief inzake duurzame handel en een dialoog over stimulansen voor schone energie te lanceren. Een onderdeel van de Raad, de **EU-VS-taskforce Talent for Growth**, kwam voor het eerst bijeen op 17 mei 2023. Het mandaat hiervan omvat het delen van beste praktijken, het bevorderen van innovatieve benaderingen voor de ontwikkeling van vaardigheden en het inspireren van opleidingsprogramma's voor bedrijven uit de EU en de VS.

Op de eerste bijeenkomst van de **Handels- en Technologieraad EU-India** op 16 mei 2023 hebben beide partijen zich sterker geëngageerd en besloten samen te werken op het gebied van opkomende technologie en onderzoek naar schone en groene technologie. Zij willen ook samen handelskwesties aanpakken. Deze raad heeft tot doel de bilaterale handel tussen de EU en India te verbeteren, die in 2022 een recordniveau bereikte met 120 miljard euro aan verhandelde goederen.

Verenigd Koninkrijk

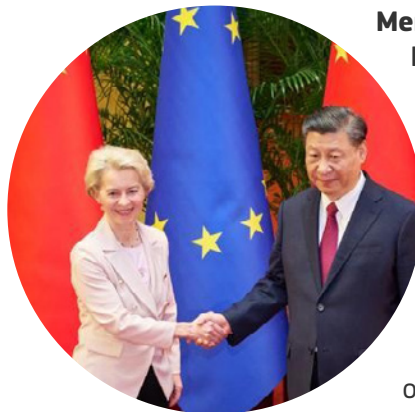
In februari 2023 kondigden voorzitter Von der Leyen en de Britse premier Rishi Sunak het **Windsor-kader** aan, een uitgebreide reeks gezamenlijke initiatieven om de praktische problemen bij de uitvoering van het protocol inzake Ierland/Noord-Ierland definitief aan te pakken en burgers en bedrijven aldus **duurzame zekerheid en voorspelbaarheid** te bieden. Dit heeft de EU en het Verenigd Koninkrijk in staat gesteld om de brexit-pagina om te slaan en een positievere en stabielere relatie tot stand te brengen. De volledige, tijdige en getrouwe uitvoering van het Windsor-kader, het terugtrekkingsakkoord in het algemeen en de handels- en samenwerkingsovereenkomst is nu de topprioriteit in de bilaterale betrekkingen tussen de EU en het VK.

Het volledig benutten van het potentieel van deze overeenkomsten kan aan beide zijden van het Kanaal voordelen opleveren. De handels- en samenwerkingsovereenkomst bestrijkt allerlei gebieden, zoals de handel in goederen en diensten, energie, veiligheid en de associatie van het Verenigd Koninkrijk met bepaalde EU-programma's. Op 27 juni 2023 ondertekenden de EU en het Verenigd Koninkrijk ook een memorandum van overeenstemming over samenwerking op het gebied van regelgeving inzake financiële diensten.

China

In de aanloop naar haar bezoek aan Peking hield voorzitter Von der Leyen op 30 maart 2023 een toespraak die een keerpunt vormde voor de betrekkingen tussen de EU en China. De afgelopen drie jaar werden onze bilaterale betrekkingen afstandelijker en moeilijker doordat China steeds minder bereid is om inhoudelijk met de EU samen te werken, assertiever wordt en de op regels gebaseerde internationale orde uitdaagt. Onze betrekkingen met China zijn echter veel te belangrijk om in gevaar te worden gebracht door de voorwaarden voor een gezonde omgang met elkaar niet duidelijk vast te stellen. In haar toespraak benadrukte de voorzitter dat de **risico's moeten worden weggenomen en dat de betrekkingen tussen de EU en China opnieuw in evenwicht moeten worden gebracht**. Dit betekent dat de bilaterale economische betrekkingen verder moeten worden uitgebouwd en dat moet worden samengewerkt op het gebied van mondiale uitdagingen, waarbij ook verstoringen als gevolg van het door de staat gestuurde economische model en subsidiëring door China moeten worden aangepakt, de kritieke afhankelijkheid van de EU moet worden verminderd en specifieke risico's in verband met de civiel-militaire fusie en het gebruik van dwangpraktijken in China moeten worden aangepakt.

Op 6 april 2023 heeft voorzitter Von der Leyen een bezoek gebracht aan China. Zij benadrukte dat vrede moet worden nagestreefd op basis van het tienpuntenvoorstel van Oekraïne. Wat Taiwan betreft, wees zij er nogmaals op dat stabiliteit en de-escalatie nodig zijn, en dat de status quo niet eenzijdig of met geweld kan worden gewijzigd. De voorzitter bracht ook mensenrechtenkwesaties aan de orde, met bijzondere aandacht voor Xinjiang, en mondiale kwesaties, zoals schuldverlichting, hervorming van de Wereldhandelsorganisatie en

pandemieparaatheid. De daaropvolgende maand kreeg de risicobeperkingsstrategie van voorzitter Von der Leyen in Hiroshima, Japan, de steun van de G7, wat in het communiqué werd opgenomen.

Openheid

Ondanks de schokken in de toeleveringsketens als gevolg van de pandemie en nadien de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne, bleven we het grootste handelsblok ter wereld, goed voor meer dan 16 % van de wereldhandel, en hebben we vooruitgang geboekt bij het bevorderen van openheid van de handel via tastbare resultaten. Met name werden de onderhandelingen over vrijhandelsovereenkomsten met **Chili** en **Nieuw-Zeeland** met succes afgerond, terwijl de onderhandelingen met **Australië**, **Mercosur**, **Mexico**, **India** en **Indonesië** werden voortgezet.

De Europese Commissie heeft ook de onderhandelingen met **Angola** over een overeenkomst ter bevordering van duurzame investeringen – de eerste EU-overeenkomst in haar soort – afgerond. De EU streeft dergelijke overeenkomsten na om in het kader van haar samenwerking met Afrikaanse partners duurzame investeringen te bevorderen. De overeenkomst tussen de EU en Angola zal het gemakkelijker maken investeringen aan te trekken en uit te breiden; tegelijkertijd zullen met de overeenkomst verbintenissen op het gebied van milieu en arbeidsrecht in de betrekkingen tussen de EU en Angola worden geïntegreerd.

Duurzaamheid

Wegens het toenemende belang van duurzaamheid in onze handelsbetrekkingen kwam de Commissie op 22 juni 2022 met een nieuwe aanpak die inhoudt dat alle handelsovereenkomsten van de EU **uitgebreide hoofdstukken over handel en duurzame**

ontwikkeling moeten bevatten. Deze hoofdstukken betreffen een breed scala aan onderling overeengekomen verbintenissen, waaronder de handhaving van cruciale internationale overeenkomsten, zoals de Overeenkomst van Parijs en de verdragen van de Internationale Arbeidsorganisatie inzake de rechten van werknemers.

De **EU en Noorwegen** hebben op 24 april 2023 **een groene alliantie tot stand gebracht**, die het hoogtepunt vormt van de bilaterale verbintenissen in het kader van de Europese Green Deal. Dit baanbrekende partnerschap dient als een robuust platform om de gezamenlijke inspanningen op het gebied van klimaat- en milieubescherming en samenwerking op het gebied van schone energie en industriële transitie te intensiveren. Beide partijen herhaalden hun onwrikbare inzet voor hun respectieve doelstellingen voor 2030, waarbij zij streven naar een minimale vermindering van de broeikasgasemissies met 55 % ten opzichte van het niveau van 1990 en naar klimaatneutraliteit uiterlijk in 2050.

Assertiviteit

Om de assertiviteit van de EU op het wereldtoneel te versterken, zijn de medewetgevers in juni overeengekomen het **antidwanginstrument** (ACI) in te stellen. Met dit nieuwe instrument kan de EU een antwoord bieden op economische dwang en zo haar belangen en die van haar lidstaten beter verdedigen op het wereldtoneel. Het antidwanginstrument is in de eerste plaats bedoeld om elke vorm van economische dwang te ontmoedigen. Als toch gebruik wordt gemaakt van economische dwang, biedt het antidwanginstrument een structuur om het derde land door middel van dialoog en overleg ertoe te bewegen de dwangmaatregelen stop te zetten.

Maar leidt overleg niet tot resultaten, dan geeft het instrument de EU ook de beschikking over

een breed scala aan mogelijke tegenmaatregelen tegen een land dat dwang gebruikt. Daarbij kan het onder meer gaan om het opleggen van invoerrechten, of om beperkingen op de handel in diensten en de toegang tot buitenlandse directe investeringen of overheidsopdrachten.

Economische veiligheid

Op 20 juni presenteerden de Commissie en de hoge vertegenwoordiger een nieuwe **Europese strategie voor economische veiligheid**.

Deze strategie is toegespitst op het maximaal beperken van de risico's die voortvloeien uit bepaalde economische stromen in de context van de toegenomen geopolitieke spanningen en snellere technologische verschuivingen, en het tegelijkertijd handhaven van maximale economische openheid en maximaal dynamisme.

De strategie biedt een kader dat samen met de EU-lidstaten moet worden uitgevoerd om de economische veiligheid van de EU te verzekeren door de economische basis van de EU, met name in sleuteltechnologieën en -sectoren, te versterken en door bedrijven,

burgers en overheden van de EU te beschermen tegen risico's voor de economische veiligheid, zoals dwang en het als wapen gebruiken van handelsbetrekkingen, en door via partnerschappen met een zo breed mogelijk scala aan landen gemeenschappelijke zorgen en belangen aan te pakken.

Een sterker Europa in de wereld

In deze tijden van ongeëvenaarde mondiale uitdagingen – van klimaatverandering tot mondiale gezondheids crises en toegenomen geopolitieke spanningen – speelt de EU een cruciale rol bij de opbouw van een veerkrachtige, duurzame en groeiende wereldeconomie die voor iedereen werkt. Een selectie van wat we het afgelopen jaar hebben bereikt:

NOORD-, MIDDEN- EN ZUID-AMERIKA

Verenigde Staten

- Twee ministeriële bijeenkomsten van de Handels- en Technologieraad EU-VS
- Trans-Atlantisch initiatief inzake duurzame handel en een dialoog over stimulansen voor schone energie
- EU-VS-taskforce Gezondheid
- EU-VS-kader voor gegevensbescherming

LATIJS-AMERIKA

- Digitale alliantie EU-landen van Latijns-Amerika
- Nieuwe agenda voor de betrekkingen tussen de EU en de landen van Latijns-Amerika
- 45 miljard euro aan Team Europa-investeringen in Latijns-Amerika en het Caribisch gebied via Global Gateway
- 3e Top EU-landen van Latijns-Amerika
- Team Europa-initiatief voor het Amazonebekken ter voorkoming van ontbossing
- Project “vijf grote wouden van Midden-Amerika” ter bescherming van 10 miljoen hectare woud tegen 2030

Brazilië

- 2 miljard euro ter ondersteuning van de Braziliaanse productie van groene waterstof en ter bevordering van energie-efficiëntie
- Team Europa-initiatief “Braziliaanse tropische wouden”

Chili

- Onderhandelingen over de geavanceerde kaderovereenkomst afgesloten
- Team Europa-initiatief inzake groene waterstof
- Memorandum van overeenstemming over waardeketens voor duurzame grondstoffen

Argentinië

- Memorandum van overeenstemming over waardeketens voor duurzame grondstoffen
- Memorandum van overeenstemming over samenwerking op energiegebied

Venezuela

- Internationale conferentie voor solidariteit met Venezolaanse vluchtelingen en migranten en hun gastlanden en -gemeenschappen

AFRIKA

150 miljard euro aan subsidies en investeringen die door de EU-begroting worden ondersteund als onderdeel van het Global Gateway-investeringspakket Afrika-Europa

- Team Europa-initiatief ter waarde van 1 miljard euro voor aanpassing aan en weerbaarheid tegen klimaatverandering

NOORD-AFRIKA

- Twee Team Europa-initiatieven waren gericht op de migratieroutes door de Atlantische Oceaan/het westelijke Middellandse Zeegebied en door het centrale Middellandse Zeegebied
- Onderzeese optischevezelkabel Medusa in de Middellandse Zee

Tunesië

- Uitgebreid partnerschapspakket

Marokko

- Nieuwe samenwerkingsprogramma's op het gebied van groene transitie, migratie en hervormingen

Egypte

- Strategisch partnerschap inzake hernieuwbare waterstof

AFRIKA TEN ZUIDEN

VAN DE SAHARA

- 100 miljoen euro voor een initiatief voor leerkrachten uit de regio

Sudan

- 126,4 miljoen euro aan humanitaire financiering in 2023; bijna 700 miljoen euro sinds 2013

EUROPA

Verenigd Koninkrijk

- Overeenkomst over het Windsor-kader
- Memorandum van overeenstemming over samenwerking op het gebied van regelgeving inzake financiële diensten

Noorwegen

- Groene alliantie EU-Noorwegen

Oekraïne

- In totaal 76 miljard euro aan steun voor Oekraïne en zijn bevolking
- Allereerste gezamenlijke vergadering van het college van commissarissen en een regering in Kyiv
- Top EU-Oekraïne

Moldavië

- Nieuw steunpakket van 300 miljoen euro

Turkije en Syrië

- Internationale donorconferentie voor solidariteit met de slachtoffers van de aardbeving in Syrië en Turkije
- Zevende conferentie in Brussel over de toekomst van Syrië en de regio

WEST- EN CENTRAAL-AFRIKA

181,5 miljoen euro aan humanitaire hulp

Senegal

- Partnerschap voor een rechtvaardige energietransitie

ZUIDELIJK AFRIKA

Zuid-Afrika

- 280 miljoen euro aan Global Gateway-investeringen in het kader van het internationaal partnerschap voor een rechtvaardige energietransitie

Angola

- Onderhandelingen over een overeenkomst ter bevordering van duurzame investeringen afgerond

WESTELIJKE BALKAN

- Energiesteunpakket ten bedrage van 1 miljard euro
- Aanvullend investeringspakket van 2,1 miljard euro in het kader van het economisch en investeringsplan
- Een nieuw groeiplan voor de regio
- Top EU-Westelijke Balkan in Tirana, Albanië

KAUKASUS

Onderzeese digitale kabelverbinding in de Zwarte Zee

Kazachstan

- Strategisch partnerschap inzake grondstoffen, batterijen en hernieuwbare waterstof

GROTE HOORN VAN AFRIKA

331 miljoen euro aan humanitaire hulp

Kenia

- Onderhandelingen over een ambitieuze economische partnerschapsovereenkomst afgerond

Namibië

- Strategisch partnerschap inzake duurzame grondstoffen en hernieuwbare waterstof

Zambia

- 110 miljoen euro voor de bevordering van onderwijs, gezondheid en groene energie

AZIË

10 miljard euro als onderdeel van de Global Gateway voor Zuidoost-Azië

Japan

- 29e top EU-Japan
- Strategische samenwerking op het gebied van digitalisering, toeleveringsketens voor kritieke grondstoffen en de ontwikkeling van een internationale waterstofmarkt
- Eerste digitale Partnerschapsraad Japan-EU

Zuid-Korea

- Top EU-Zuid-Korea
- Groene en digitale partnerschappen EU-Zuid-Korea gelanceerd

China

- In een baanbrekende toespraak in de aanloop naar haar bezoek schetst voorzitter Von der Leyen een beleid van risicovermindering voor de betrekkingen met China, zonder meer afstand van het land te nemen

Vietnam

- Partnerschap voor een rechtvaardige energietransitie met het oog op de uitrol van hernieuwbare energie

India

- Eerste bijeenkomst van de Handels- en Technologieraad EU-India

Singapore

- Digitaal partnerschap

Indonesië

- Partnerschap voor een rechtvaardige energietransitie

OCEANIË

PACIFISCH GEBIED

Groen-blauwe alliantie voor de Stille Oceaan

Nieuw-Zeeland

- Vrijhandelsovereenkomst ondertekend

Australië

- Kaderovereenkomst treedt in werking

WERELDWIJD

- Mondiaal biodiversiteitskader van Kunming-Montreal
- Nieuwe EU-agenda voor internationale oceaangovernance
- G7-top in Hiroshima, Japan
- G20-toppen op Bali (Indonesië) en in India
- Bos- en klimaatpartnerschappen met Congo, Guyana, Mongolië, Zambia, Uganda

3 De maatschappelijke veerkracht van Europa versterken

De Europese democratie is sterk en gezond, maar moet voortdurend worden beschermd. Van het handhaven van de rechtsstaat en de onafhankelijkheid van rechtsstelsels tot het bestrijden van corruptie en het bevorderen van maatschappelijke betrokkenheid, is de Commissie in 2022 en 2023 trouw gebleven aan haar rol als hoedster van de Verdragen. Wij blijven de **democratie verdedigen** in de aanloop naar de Europese verkiezingen van 2024. Gelijkheid blijft ook de kern van het EU-beleid, wat blijkt uit belangrijke wetgevingsinitiatieven zoals een richtlijn om het beginsel van **gelijk loon voor gelijk werk** aan te scherpen. Sinds de coronacrisis is het waarborgen van de veiligheid en gezondheid van de inwoners van de EU tegen grensoverschrijdende bedreigingen ook een prioriteit van de EU geworden. Om onze gezondheidsunie te versterken, is ook een **alomvattende benadering van geestelijke gezondheid** bekendgemaakt. Wat migratie en asiel betreft, heeft de Commissie cruciale hervormingen doorgevoerd en steunt zij een snel akkoord tussen het Europees Parlement en de Raad. Bovendien bleef de Commissie het afgelopen jaar humanitaire inspanningen ondersteunen binnen en buiten de EU.

Handhaving van de rechtsstaat en bestrijding van corruptie

De geschiedenis en de toekomstvisie van de Europese Unie zijn uniek. Het is een werelddeel dat bestaat uit verschillende naties die verenigd zijn in hun streven naar vrijheid, democratie, gelijkheid en de rechtsstaat. De EU ontstond uit de destructieve Tweede Wereldoorlog met de belofte dat oorlog tussen de lidstaten onmogelijk zou zijn. Sindsdien zijn wij Europeanen verenigd in onze diversiteit geworden. Onze eenheid geeft ons de macht om democratische waarden en beginselen binnen en buiten onze grenzen te verdedigen en uit te dragen. De oorlog van Rusland tegen Oekraïne heeft ons eraan herinnerd dat wij onze hard gewonnen democratie en de vrijheden die zij garandeert, moeten verdedigen. In de geest van 1989 en die van de Oekraïners die vandaag voor vrijheid strijden moet elke generatie Europeanen **de Europese democratie weerbaarder maken** en de belofte van het Europese vredesproject vernieuwen.

De **rechtsstaat en de naleving van het EU-recht** vormen het fundament van onze Europese Unie, die zich inzet voor vrijheid, rechtvaardigheid en gelijkheid. De Commissie blijft het EU-recht standvastig verdedigen en beschermen. In 2022 hebben we doortastende actie ondernomen naar aanleiding van 1 410 inbreukprocedures om de handhaving van het EU-recht te waarborgen. Ons

jaarverslag over de rechtsstaat, de hoeksteen van de **EU-rechtsstaatscyclus** die in 2020 is ingesteld, dient als basis voor een vruchtbare dialoog en de uitwisseling van beste praktijken tussen de lidstaten, en voor debatten in het Europees Parlement en in de nationale parlementen. Dit blijkt ook uit de inspanningen van de lidstaten om de aanbevelingen uit te voeren die voor het eerst in het verslag van 2022 zijn gedaan. Zoals we kunnen opmaken uit het verslag van 2023, is 65 % van de aanbevelingen van 2022 door de lidstaten opgevolgd, wat een positieve trend weerspiegelt, hoewel sommige hervormingen meer tijd nodig hebben om te worden voltooid.

De in 2021 ingevoerde **algemene conditionaliteitsregeling** heeft tot doel de EU-begroting te beschermen tegen schendingen van het beginsel van de rechtsstaat in de lidstaten. Dit instrument draagt bij tot de bevordering en bescherming van de rechtsstaat, doordat begrotingsmaatregelen kunnen worden opgelegd aan lidstaten wanneer schendingen van de beginselen van de rechtsstaat het goed financieel beheer van de EU-begroting of de financiële belangen van de Unie schaden of ernstig dreigen aan te tasten.

In 2022 heeft de Raad op voorstel van de Commissie maatregelen tegen een lidstaat vastgesteld. Maatregelen die in het kader van de algemene conditionaliteitsregeling zijn vastgesteld, kunnen worden opgeheven indien de betrokken lidstaat aantoonbaar dat hij de situatie die tot de vaststelling ervan heeft geleid, heeft verholpen.

Een **doeltreffend anticorruptiebeleid** is een essentieel onderdeel van het voor de rechtsstaat vereiste gunstige klimaat, naast eerbiediging van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, vrije en pluralistische media, een transparant openbaar bestuur van hoge kwaliteit en een vrij en actief maatschappelijk middenveld.

In mei 2023 heeft de Commissie doortastende maatregelen genomen en twee voorstellen ingediend om corruptie in de EU te bestrijden. Het gaat hierbij om de harmonisering van de EU-regels inzake de definitie van en straffen voor corruptie, om alle soorten corruptiemisdrijven streng te kunnen bestraffen en de handhaving te verbeteren. Het is ook de bedoeling in de lidstaten structuren op te zetten die corruptie beter kunnen voorkomen. De Commissie heeft samen met de hoge vertegenwoordiger ook een specifieke sanctieregeling voorgesteld om ernstige corruptie wereldwijd aan te pakken.

In juni 2023 heeft de Commissie voorgesteld een eerste interinstitutioneel **ethiekorgaan** op te richten dat wordt belast met de ontwikkeling van gemeenschappelijke normen voor personeelsleden van de EU-instellingen en -organen. Met de oprichting van het ethiekorgaan komen er voor het eerst gemeenschappelijke ethische gedragsnormen voor personeelsleden en een formeel mechanisme voor coördinatie en gedachtewisseling over ethische vereisten tussen instellingen. Door deze wijzigingen komen er gemeenschappelijke, duidelijke, transparante en begrijpelijke normen voor de personeelsleden van de EU-instellingen en -organen.

Bevordering van nieuwe vormen van democratische inspraak

In 2023 heeft de Commissie haar belofte gestand gedaan om gevolg te geven aan de resultaten van de **Conferentie over de toekomst van Europa**, een oefening in participerende democratie zonder voorgaande, de grootste ooit. De Commissie bleef gevolg geven aan de aanbevelingen van de conferentie: 35 van de 43 nieuwe initiatieven in het werkprogramma van de Commissie voor 2023 zijn direct of indirect op deze voorstellen gebaseerd.

Om de participatie van burgers in ons beleidsinstrumentarium te integreren, heeft de Commissie een **nieuwe generatie burgerpanels** opgericht, die elk ongeveer 150 willekeurig gekozen burgers bijeenbrengen om aanbevelingen te doen in de aanloop naar bepaalde belangrijke voorstellen van de Commissie. In 2023 vonden drie panels plaats – over voedselverspilling, virtuele werelden en leermobiliteit – waarbij werd gewezen op het belang van de betrokkenheid van de burgers bij ons democratische proces. Bijzondere nadruk werd gelegd op de jongere generatie. Een op de drie panelleden was tussen de 16 en 25 jaar oud, wat de cruciale rol van jongeren bij het vormgeven van de toekomst bevestigt.

De Commissie blijft de transparantie en de kwaliteit van de EU-beleidsvorming verbeteren door het platform “Geef uw mening” op te frissen, zodat het een online hub wordt voor pan-Europese debatten over specifieke Europese kwesties.

Op 18 april 2023 werd een mijlpaal bereikt, toen het **100e Europees burgerinitiatief**, getiteld “Alle Europese hoofdsteden en mensen verbinden via een netwerk van hogesnelheidstreinen”, werd geregistreerd. Dit initiatief maakt deel uit van een krachtig instrument van participatieve democratie: sinds zijn oprichting in 2012 werden meer dan 17 miljoen handtekeningen verzameld voor diverse initiatieven.

We ontwikkelen instrumenten ter ondersteuning van lidstaten die hun burgers meer willen betrekken bij Europese kwesties. Het proefproject **“Bouwen aan Europa met lokale raadsleden”** levert veelbelovende resultaten op en zou in de toekomst een van de beschikbare instrumenten kunnen zijn om een grotere democratische weerbaarheid op te bouwen van aan de basis.

De Commissie erkent kinderen en jongeren ten volle als actieve burgers en aanjagers van verandering in onze Europese democratie. Daarom zetten we zowel on- als offline een permanent **EU-platform voor de participatie van kinderen** op waar kinderen in de hele EU op een systematische en zinvolle manier kunnen deelnemen aan de besluitvorming van de EU. Dit platform wordt opgezet in samenwerking met kinderen, maatschappelijke organisaties en het Europees Parlement.

Bouwen aan een Unie van gelijkheid

In de EU blijven we streven naar een nog betere samenleving waarin iedereen gelijke kansen heeft om op te bloeien. Onze Unie is afhankelijk van ons allen. Alle mensen moeten vrij zijn om hun individualiteit te uiten, hun mening te geven, vrij hun geloof te beleven en lief te hebben wie zij willen. We hebben onze blijvende inzet voor de bescherming van deze **fundamentele vrijheden** in het EU-recht vastgelegd. Wij erkennen echter dat ons werk nooit is afgerond en dat er nog tal van obstakels moeten worden overwonnen om de vrijheid en veiligheid van alle personen in de EU in gelijke mate te waarborgen.

Voetbalbelofte **Haley Bugeja** gelooft in gelijkheid in de sport en bevordert actief voetbal voor meisjes in Malta en daarbuiten. De 19-jarige, die onlangs is overgestapt naar Inter Milan na een seizoen met de Amerikaanse National Women's Soccer League, blijft gelijkheid bevorderen door meisjes actief aan te moedigen om aan sport te doen op hoog niveau.

In onze **strategie voor gendergelijkheid 2020-2025** wordt benadrukt hoe belangrijk het is een bloeiende samenleving en economie met gelijke kansen voor iedereen te bevorderen. In november 2022 hebben we, tien jaar na het voorstel van de Commissie met betrekking tot vrouwen in raden van bestuur, baanbrekende regels vastgesteld om het **genderevenwicht in raden van bestuur** te verbeteren, waarbij is bepaald dat uiterlijk in 2026 ten minste 40 % van de niet-uitvoerende bestuursfuncties in beursgenoteerde ondernemingen door het ondervertegenwoordigde geslacht moet worden bekleed.

In december 2022 heeft de Commissie voorgesteld om de regels inzake de erkenning van ouderschap op EU-niveau te harmoniseren om de **rechten van gezinnen in grensoverschrijdende situaties** te versterken. Dit voorstel zorgt ervoor dat het ouderschap dat in een lidstaat is vastgesteld, in alle andere lidstaten wordt erkend, zonder dat daarvoor speciale procedures nodig zijn.

In mei 2023 hebben we een nieuwe stap voorwaarts gezet door nieuwe regels vast te stellen om de toepassing van het beginsel van **gelijk loon voor gelijk werk** voor mannen en vrouwen af te dwingen, om eindelijk komaf te maken met de loonkloof tussen mannen en vrouwen.

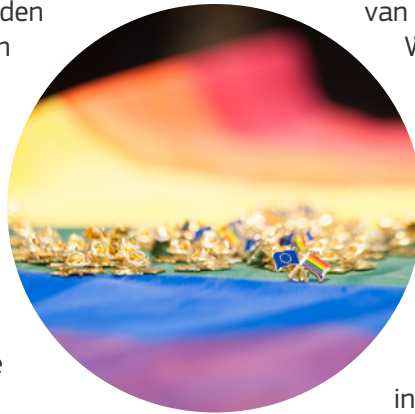
Op 1 juni 2023 is de EU eindelijk toegetreden tot het **Verdrag van Istanbul inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld**, zeven jaar nadat de Commissie haar voorstel daartoe had ingediend. Bovendien onderhandelen wij over een voorstel voor een richtlijn ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, dat in maart 2022 is ingediend en dat tot doel heeft in het EU-recht minimumnormen vast te stellen om bepaalde vormen van gendergerelateerd geweld strafbaar te stellen, de toegang van slachtoffers tot de rechter en hun bescherming en ondersteuning te verbeteren, te zorgen voor coördinatie tussen de betrokken diensten en dit soort misdrijven te voorkomen.

De EU zal zich ook inzetten voor de bescherming van de rechten van lesbische, homoseksuele, biseksuele, transgender-, interseksuele en queermensen (lhbtqi'ers). In de eerste **strategie van de Commissie voor gelijkheid van lhbtqi'ers** voor 2020-2025 worden maatregelen uiteengezet om hun gelijke rechten in alle beleidsterreinen te integreren en hun stem te versterken. Deze strategie is erop gericht de lidstaten te verenigen in een gemeenschappelijk streven om tegen 2025 discriminatie van lhbtqi'ers doeltreffender aan te pakken. De Commissie heeft in december 2022 ook een voorstel ingediend ter **versterking van de organen voor gelijke behandeling** in de strijd tegen discriminatie, door minimumnormen vast te stellen met betrekking tot hun mandaat, onafhankelijkheid, middelen, taken en bevoegdheden.

In het EU-actieplan tegen racisme 2020-2025 wordt de strijd tegen racisme in alle beleidsmaatregelen van de EU geïntegreerd. In februari hebben we een nieuwe coördinator aangesteld om moslimhaat tegen te gaan. Wij moedigden de lidstaten aan om uiterlijk eind 2022 **nationale actieplannen tegen racisme** vast te stellen. In januari 2023 hebben we ook de nationale strategische kaders voor gelijke rechten, inclusie en participatie van de Roma geëvalueerd, en wij zullen de lidstaten blijven aansporen hun inspanningen op te voeren om een einde te maken aan alle vormen van rassendiscriminatie in onze diverse Unie.

Met de **EU-strategie ter bestrijding van antisemitisme** hebben wij er bij de lidstaten op aangedrongen nationale strategieën op dit gebied te ontwikkelen.

Personen met een handicap hebben, net als alle anderen, het recht volledig deel te nemen aan alle aspecten van het leven. Momenteel heeft slechts de helft van de 42,8 miljoen personen met een handicap in de actieve leeftijd in de EU een baan. Ons in september 2022

gepresenteerde **werkgelegenheidspakket voor gehandicapten** ondersteunt de lidstaten bij het bevorderen van sociale inclusie, het bestrijden van armoede en het verbeteren van de vaardigheden en competenties van personen met een handicap.

We hebben de **Europese gehandicaptenkaart** ingevoerd, die tot doel heeft de grensoverschrijdende erkenning van de gehandicaptenstatus te waarborgen, om korte verblijven in andere lidstaten te vergemakkelijken door personen met een handicap in de hele EU toegang te geven tot de bijzondere voorwaarden of voorkeursbehandeling met betrekking tot diensten die de onderdanen van die lidstaat genieten.

Onze weerbaarheid verhogen en EU-burgers beschermen

In het kader van de **Europese veiligheidsunie** zet de EU zich in voor de bescherming van al haar burgers en bedrijven, zowel online als offline. Sinds de bekendmaking van de EU-strategie voor de veiligheidsunie in juli 2020 is aanzienlijke vooruitgang geboekt, waardoor de vier pijlers van de strategie zijn versterkt: kwetsbaarheden aanpakken, cyberbeveiliging, samenwerking op het gebied van rechtshandhaving en weerbaarheid tegen hybride dreigingen. Daarnaast zijn er nu moderne regels om de fysieke en digitale aspecten van kritieke infrastructuur, waaronder energie, vervoer, gezondheid, ruimtevaart, telecommunicatie en digitalisering, veilig te stellen.

De **richtlijn betreffende de weerbaarheid van kritieke entiteiten** is in januari 2023 in werking getreden en biedt een sterk kader om onze collectieve veerkracht op te bouwen. Dit essentiële stuk wetgeving wordt verder versterkt door versnelde inspanningen op alle niveaus om

de veerkracht van de kritieke infrastructuur van de EU te versterken.

De toenemende omvang, frequentie en impact van cyberbeveiligingsincidenten vormen een grote bedreiging voor de werking van zowel netwerk- en informatiesystemen als de Europese eengemaakte markt. De militaire agressie van Rusland tegen Oekraïne maakt deze dreiging nog groter, samen met de grote groep van door staten aangestuurde, criminele en hacktivistische actoren die een rol spelen in de huidige geopolitieke spanningen. De in april 2023 door de Commissie voorgestelde **EU-verordening cybersolidariteit** bouwt voort op het reeds bestaande sterke strategische beleids- en wetgevingskader en draagt zo bij tot een betere opsporing van cyberdreigingen en tot meer weerbaarheid en paraatheid op alle niveaus van het cyberbeveiligingsecosysteem van de EU.

Zij heeft tot doel de samenwerking binnen de EU bij de bestrijding van cyberdreigingen te versterken door betere detectie en meer bewustwording van dreigingen, grotere paraatheid van kritieke entiteiten en hogere gezamenlijke crisisbeheersings- en responscapaciteit in alle lidstaten.

Om ervoor te zorgen dat consumenten en bedrijven in hun privé- en beroepsleven gebruik kunnen maken van veilige digitale producten, heeft de Commissie in september 2022 bovendien een **verordening inzake cyberweerbaarheid** voorgesteld, de eerste EU-brede wetgeving in zijn soort, met als doel verplichte en horizontale cyberbeveiligingsvereisten in te voeren voor producten met digitale elementen gedurende hun hele levenscyclus. Met de invoering van nieuwe wetgeving om **terroristische online-inhoud te verwijderen** en de samenwerking tussen de nationale rechtshandavingsinstanties te intensiveren, bestrijdt de EU de illegale handel in vuurwapens en gevaarlijke stoffen en versterkt zij de Europese crisisrespons op terrorisme.

De Commissie wil de EU-burgers ook op maritiem en ruimtevaartgebied beschermen tegen bedreigingen. In maart 2023 heeft de Commissie een geactualiseerde **EU-strategie voor maritieme veiligheid** bekendgemaakt, die erop gericht is maritieme gebieden te beschermen tegen nieuwe dreigingen en het vreedzaam gebruik van de zee te waarborgen. In de strategie worden maatregelen voorgesteld om de maritieme veiligheid te verbeteren, waaronder marineoefeningen op EU-niveau, verbeterde kustwachtoperaties en veiligheidsinspecties in EU-havens, met het oog op nauwere samenwerking met partners zoals de NAVO om de op regels gebaseerde orde op zee te handhaven.

Op het gebied van de ruimte, die steeds belangrijker wordt voor consumptie-, wetenschappelijke en militaire doeleinden, heeft de Commissie een **Europese ruimtevaartstrategie voor veiligheid en defensie** voorgesteld. De EU-strategie, die de erkenning van de ruimte als een omstreden strategisch domein weerspiegelt, heeft tot doel haar ruimtevaartactiva, zoals satellieten, te beschermen, vijandige activiteiten in de ruimte, zoals spionage, te ontmoedigen en haar strategische autonomie te versterken.

In november 2022 hebben het Europees Parlement en de Raad overeenstemming bereikt over een verordening tot vaststelling van het EU-programma voor beveiligde connectiviteit voor 2023-2027, dat onder meer de **uitrol van de EU-satellietconstellatie IRIS²** (infrastructuur voor veerkracht, interconnectiviteit en beveiliging per satelliet) inhoudt. IRIS² is een nieuwe ruimtegebaseerde pijler voor een digitale, weerbare en veiligere EU, die het Europese concurrentievermogen en maatschappelijke vooruitgang zal bevorderen.

In januari 2023 heeft voorzitter **Von der Leyen de Esrange Spaceport in Noord-Zweden geopend**, die niet alleen de eerste ruimtehaven op het vasteland van de EU is, maar ook constellaties van kleine satellieten kan lanceren die de aardobservatiecapaciteit van de EU verhogen, wat van cruciaal belang is om klimaatrampen of militaire dreigingen in real time tegen te gaan.

Vergroting van de weerbaarheid tegen natuurrampen en door de mens veroorzaakte rampen

Om de preventie en paraatheid in heel Europa te verbeteren, kwam de Commissie in februari 2023 met een aanbeveling en een mededeling om gemeenschappelijke doelstellingen vast te stellen ter **versterking van de Europese rampenbestendigheid op het gebied van civiele bescherming**.

Het gaat om manieren om de Europese landen beter voor te bereiden op natuurrampen, zoals aardbevingen, overstromingen en bosbranden. Aangezien het risicolandschap snel verandert, streeft de EU ernaar dat het **EU-mechanisme voor civiele bescherming** beter kan anticiperen op grote rampen en noodsituaties en de gevolgen hiervan beter opvangen. In dit verband zijn vijf Europese doelstellingen en vlaggenschipinitiatieven inzake rampbestendigheid vastgesteld: beter anticiperen, voorbereiden, waarschuwen, reageren en beveiligen.

In het licht van de toenemende dreiging voor mens en milieu door steeds sterkere bosbranden, heeft de EU haar capaciteit om deze branden te bestrijden verbeterd door de omvang van **haar vloot van blusvliegtuigen en -helikopters voor de zomer van 2023 te verdubbelen**, in overeenstemming met de toezegging van voorzitter Von der Leyen in de toespraak over de Staat van de Unie in september 2022. De rescEU-reserve voor brandbestrijding vanuit de lucht bestaat nu uit 24 blusvliegtuigen en vier blushelikopters uit tien lidstaten. In 2023 mobiliseerde de EU via het EU-mechanisme voor civiele bescherming honderden brandweerlieden, voertuigen en vliegtuigen voor grootschalige branden in Europa en om solidariteit te tonen met onze internationale partners zoals Canada. Naar aanleiding van de oproepen van de lidstaten en het Europees Parlement heeft de Commissie in 2022 ook een actieplan voor de preventie van natuurbranden ontwikkeld.

Geconfronteerd met de gevolgen van verwoestende overstromingen **kon Slovenië rekenen op een ongelooflijke solidariteit** van de EU-lidstaten en het buitenland, zelfs van het door oorlog verscheurde Oekraïne. Een konvooi zware machines, vergezeld van een Oekraïens civielebeschermingsteam, heeft geholpen het puin van de overstromingen die twee derde van het land hebben getroffen, op te ruimen.

De rampen – bosbranden, overstromingen en stormen – die het Europese continent de afgelopen maanden gelijktijdig hebben getroffen, vereisen, naast een krachtige respons, ook meer preventie en paraatheid, zoals bodemmonitoring, bosmonitoring en natuurherstel, om de ergste aspecten van de klimaatverandering te voorkomen.

De EU helpt ook de weerbaarheid tegen rampen buiten onze grenzen te vergroten. In februari 2023 coördineerde de EU via het EU-mechanisme voor civiele bescherming de inzet van meer dan 250 EU-brandweerlieden in **Chili**, naast coördinatiedeskundigen en medisch personeel. Om de ergste bosbranden van de afgelopen tien jaar aan te pakken, heeft ook **Canada** onmiddellijk brandbestrijdingsbijstand ontvangen: 350 brandweerlieden zijn ingezet via het EU-mechanisme voor civiele bescherming.

Voorzitter Von der Leyen bracht een bezoek aan overstroomde gebieden in Emilia-Romagna

in Italië om zelf het altruïsme en de solidariteit van de honderden vrijwilligers te zien. Velen namen vrij om te helpen bij de grootschalige schoonmaak die nodig was en om dakloos geworden mensen en vernielde bedrijven te helpen weer een toekomst op te bouwen.

De pandemie overwinnen en een gezondheidsunie opbouwen

Op 5 mei 2023, na meer dan drie lange jaren, **werd de status van COVID-19 als noodsituatie op het gebied van de volksgezondheid van internationaal belang officieel opgeheven**. De pandemie heeft onze burgers, onze samenleving en onze economie getekend. Onze veerkracht en coördinatie hebben ons, samen met ons diepe vertrouwen en onze aanzienlijke investeringen in wetenschap en innovatie, in staat gesteld deze ongekende crisis te boven te komen. Ook ons gedeelde gevoel van Europese solidariteit, of het nu gaat om de distributie van medische benodigdheden en de behandeling van patiënten, of om de repatriëring van in het buitenland gestrande burgers en de collectieve wederopbouw van onze economie, heeft dit mogelijk gemaakt. Ons traject door de pandemie heeft de centrale overtuiging van de EU bevestigd, namelijk dat we samen sterker zijn.

De proactieve houding van de Commissie vanaf begin 2020, als onderdeel van de EU-vaccinstrategie, heeft indrukwekkende resultaten opgeleverd. **Meer dan 70 % van de EU-bevolking is volledig gevaccineerd tegen COVID-19** en de Commissie blijft zorgen voor toegang tot de meest recente beschikbare versie van vaccins voor als er in de toekomst zorgwekkende varianten zouden opduiken. Het EU-FAB, een netwerk van vaccinproducenten, zal ervoor zorgen dat het altijd mogelijk is om in geval van nood jaarlijks 500 tot 700 miljoen vaccindoses te produceren. Dit zorgt ervoor dat vaccins snel beschikbaar zullen zijn om toekomstige crises het hoofd te bieden. Eerder in 2023 ondertekenden we contracten met leveranciers om deze paraatheid te waarborgen.

De Commissie blijft vastbesloten ervoor te zorgen dat veilige en doeltreffende vaccins overal ter wereld toegankelijk zijn. Tot nu toe is ongeveer 65,5 % van de wereldbevolking ingeënt tegen

COVID-19. De EU heeft hierbij een centrale rol gespeeld door een aanzienlijk deel van de vereiste doses uit te voeren of te delen. Sinds december 2020 zijn bijna **2,5 miljard doses COVID-19-vaccins**, ongeveer twee derde van alle vaccindoses die in de EU worden geproduceerd, **naar 168 landen uitgevoerd**. De Commissie en de lidstaten hebben meer dan 5 miljard euro toegezegd aan Covax, het wereldwijde initiatief om een gelijke toegang tot COVID-19-vaccins te waarborgen. Ook steunen we actief vaccinatiecampagnes in partnerlanden. De EU is ook de grootste donor van COVID-19-vaccindoses die met partnerlanden worden gedeeld via Covax, dat wordt georganiseerd door Gavi, the Vaccine Alliance. Covax heeft tot dusver meer dan 1 miljard vaccindoses naar 144 deelnemende landen gestuurd.

De coronapandemie was de eerste waarmee we in het tijdperk van digitalisering moesten afrekenen.

Het **Europees digitaal coronacertificaat** werd een waardevol instrument in de strijd tegen de pandemie: meer dan 2,3 miljard certificaten zijn sinds de invoering ervan in 2021 in de EU afgegeven. Het certificaat maakte veilig en vrij reizen mogelijk voor burgers in de hele Europese Unie toen reisbeperkingen wegens de pandemie noodzakelijk werden geacht. Bovendien konden die beperkingen op gecoördineerde wijze worden opgeheven en kon ook veilig internationaal reizen daadwerkelijk mogelijk worden gemaakt. Het certificaat, dat voldoet aan belangrijke EU-beginselen zoals privacy, gegevensbescherming, open toegang, cyberbeveiliging, flexibiliteit en gelijkheid, is een wereldwijde norm geworden voor 78 landen en gebieden die op het systeem zijn aangesloten: de 27 EU-lidstaten en 51 landen en gebieden buiten de EU.

Voortbouwend op dit succes heeft de Wereldgezondheidsorganisatie in juni 2023 het EU-systeem van digitale coronacertificaten, inclusief de fundamentele beginselen ervan inzake de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en dataminimalisering, overgenomen om een mondiaal systeem op te zetten dat burgers overal ter wereld beschermt tegen huidige en toekomstige gezondheidsbedreigingen. Dit is de eerste bouwsteen van het **wereldwijde netwerk voor digitale gezondheids-certificering van de WHO**, dat ook de toekomstige digitalisering van andere gezondheidsdocumenten mogelijk kan maken en belangrijke gezondheidsresultaten op internationale schaal kan opleveren.

In de zomer van 2022, toen er een wereldwijde uitbraak van mpox (apenpokken) was, die tot een noodsituatie op het gebied van de volksgezondheid leidde, heeft de Commissie stappen ondernomen om de lidstaten te ondersteunen met dringende en gezamenlijke aanbestedingen van behandelingen en vaccins. Samen met de inzet van de betrokken gemeenschappen heeft deze vastbesloten aanpak ertoe bijgedragen dat **apenpokken niet endemisch zijn geworden in Europa**. Eind 2022 hadden de lidstaten via gezamenlijke aanbesteding met EU-middelen toegang gekregen tot meer dan 2,3 miljoen vaccindoses voor de periode 2022-2024.

Er is verder gewerkt aan de opbouw van een sterke **Europese gezondheidsunie**, een belangrijke verwezenlijking van de Commissie-Von der Leyen die de gezondheid van de EU-burgers moet beschermen, ervoor zorgt dat de EU en haar lidstaten toekomstige pandemieën beter kunnen voorkomen en aanpakken en de veerkracht van de Europese gezondheidsstelsels verbetert.

In 2022 werden de fundamenteën van de Europese gezondheidsunie gelegd met de versterking van het **Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding** en het **Europees Geneesmiddelenbureau**, en met strengere regels inzake ernstige grensoverschrijdende bedreigingen van de gezondheid en de noodkaderverordening. Deze verordening voorziet in extra bevoegdheden voor de autoriteit voor paraatheid en respons inzake noodsituaties op gezondheidsgebied om grensoverschrijdende gezondheidsbedreigingen doeltreffender te voorkomen en te beheersen. Onze vooruitgang op het gebied van paraatheid en respons werd besproken in het eerste verslag over de paraatheid op gezondheidsgebied in november 2022.

Om het volledige potentieel van gezondheidsdata te benutten en de EU in staat te stellen een kwantsprong voorwaarts te boeken in de manier waarop gezondheidszorg aan mensen in heel Europa wordt verstrekt, heeft de Commissie in mei 2022 de **Europese ruimte voor gezondheidsgegevens** voorgesteld. Dit initiatief stelt iedereen in staat zijn gezondheidsgegevens te controleren en biedt een consistent kader om de gezondheidsgegevens te benutten voor innovatie, nieuwe geneesmiddelen, betere gezondheidszorg en beleidsvorming, met inachtneming van de hoge normen voor gegevensbescherming van de EU.

In april 2023 werd een belangrijke pijler toegevoegd aan de Europese gezondheidsunie, namelijk **de meest ingrijpende herziening van de geneesmiddelenwetgeving in twee decennia**. Deze voorgestelde herziening heeft tot doel een eengemaakte markt voor geneesmiddelen tot stand te brengen door de beschikbaarheid, toegankelijkheid en betaalbaarheid van geneesmiddelen te verbeteren en tegelijkertijd de innovatie en het concurrentievermogen van de farmaceutische industrie in de EU te versterken. In juli 2022 werden ook nieuwe regels voorgesteld om de veiligheid en kwaliteit van stoffen van menselijke oorsprong verder te verbeteren en om iedereen die deze kritieke

gezondheidsproducten doneert of ermee wordt behandeld, beter te beschermen.

Het **Europees kankerbestrijdingsplan**, een centrale pijler van de Europese gezondheidsunie, is onze reactie op een aanhoudende bedreiging waarmee de meeste mensen in de EU persoonlijk te maken hebben gehad of zullen krijgen. Met meer dan 2,7 miljoen kankerdiagnoses en 1,3 miljoen sterfgevallen in de EU in 2020, blijven we vastberaden om ooit kanker te overwinnen. Het plan is het meest uitgebreide EU-initiatief ooit op het gebied van kanker en wordt royaal gefinancierd met een budget van 4 miljard euro. In september 2022 werd een nieuwe, wetenschappelijk onderbouwde aanpak van kankerscreening ingevoerd, waarbij prostaat-, long- en maagkanker werden toegevoegd aan de screeningaanbevelingen, die nu betrekking hebben op zes vormen van kanker, die goed zijn voor 55 % van alle nieuwe gevallen en meer dan 50 % van de kankergerelateerde sterfgevallen in de EU. Begin 2023 werd een nieuw Europees initiatief voor kankerbeeldvorming gelanceerd om beter gebruik te maken van data en digitale technologie zoals AI om kanker beter op te sporen en aan te pakken.

In juni 2023 hebben we de **eerste alomvattende aanpak van de EU op het gebied van geestelijke gezondheid** bekendgemaakt, waarin de aanbevelingen van burgers op de Conferentie over de toekomst van Europa zijn verwerkt en gehoor werd gegeven aan de oproepen van het Europees Parlement voor meer maatregelen op het gebied van geestelijke gezondheid. In deze alomvattende aanpak wordt gekeken naar geestelijke gezondheid op alle beleidsterreinen en worden initiatieven voorgesteld om een goede geestelijke gezondheid te bevorderen, met bijzondere aandacht voor kinderen en jongeren. Met 20 vlaggenschipinitiatieven en 1,2 miljard euro aan EU-financiering helpt de Commissie de lidstaten om mensen en hun geestelijke gezondheid op de eerste plaats te stellen.

Volksgezondheid is een universele zorg. Sinds het uitbreken van de pandemie heeft Team Europa, bestaande uit de EU, de lidstaten en de Europese financiële instellingen, 47,7 miljard euro uitgegeven om de volksgezondheid in onze partnerlanden te ondersteunen. Op 30 november 2022 heeft de Commissie haar mondiale voortrekkersrol op gezondheidsgebied versterkt met een nieuwe **mondiale gezondheidsstrategie van de EU**. Deze strategie, de externe dimensie van de Europese gezondheidsunie, geeft aan hoe de EU gezondheid en welzijn kan bevorderen, de gezondheidsstelsels versterken en universele gezondheidszorg promoten. In het kader van een belangrijke prioriteit van de strategie is op 17 mei 2023 de EU-VS-taskforce Gezondheid opgericht om het partnerschap tussen beide partijen te verdiepen, waarbij de nadruk ligt op samenwerking op drie gebieden: prioriteiten inzake kanker, wereldwijde bedreigingen voor de gezondheid en versterking van de mondiale gezondheidsarchitectuur.

Aangezien wij belang hechten aan betere pandemiepreventie, -paraatheid en -respons op internationaal niveau, heeft de EU zich actief ingezet voor lopende onderhandelingen over een juridisch bindende pandemieovereenkomst en een gerichte herziening van de internationale gezondheidsvoorschriften.

Een duurzaam en eerlijk migratiesysteem

Migratie binnen, naar en vanuit Europa is altijd een deel van de Europese identiteit geweest en zal dat altijd zijn. Nadat in 2015 en 2016 ongekende aantallen vluchtelingen en irreguliere migranten de EU binnenkwamen, werd het echter duidelijk dat hervormingen nodig waren. In september 2020 heeft de Commissie, geconfronteerd met een impasse over een eerder voorgestelde hervorming, geprobeerd het migratie- en asielsysteem van de EU nieuw leven in te blazen door het **nieuwe migratie- en asielpact** voor te stellen: een alomvattende

en overheidsbrede aanpak die gericht is op het versterken en integreren van belangrijk EU-beleid op het gebied van migratie, asiel en grensbeheer op een eerlijke, humane, duurzame en efficiënte manier. De interinstitutionele onderhandelingen hebben in 2023 een aanzienlijke impuls gekregen, aangezien de medewetgevers hun inspanningen hebben opgevoerd om vooruitgang te boeken bij alle wetgevingsvoorstellen in het kader van het nieuwe pact, zodat erover vóór het einde van de zittingsperiode overeenstemming kan worden bereikt.

Om de lidstaten die met dringende problemen te maken hebben, te ondersteunen, heeft de Commissie ook met operationele maatregelen gereageerd. Op 21 november 2022 kwam de Commissie met een **EU-actieplan voor het centrale Middellandse Zeegebied**. Dat actieplan omvatte 20 maatregelen die nu door de EU en haar lidstaten worden uitgevoerd. Zij zijn bedoeld om irreguliere en onveilige migratie terug te dringen, de onderliggende oorzaken aan te pakken, oplossingen te bieden voor de nieuwe uitdagingen op het gebied van opsporing en redding en de solidariteit tussen de lidstaten te versterken, in evenwicht met verantwoordelijkheid.

Het irreguliere verkeer langs de Westelijke Balkanroutes is in 2022 aanzienlijk toegenomen. Begin december 2022 presenteerde de Commissie een **EU-actieplan voor de Westelijke Balkan** met 20 operationele maatregelen voor betere samenwerking op het gebied van migratie- en grensbeheer met partners in de Westelijke Balkan. Deze maatregelen hebben een aanzienlijk effect gehad: een daling van de irreguliere migratie met ongeveer 25 % in 2023 ten opzichte van 2022.

De Commissie kwam in juni 2023 met een **EU-actieplan voor de migratieroutes in het westelijke Middellandse Zeegebied en de Atlantische Oceaan**. De EU heeft haar partnerschap met belangrijke landen van herkomst en doorreis langs de route versterkt. Maatregelen van de EU, de lidstaten en internationale partners hebben bijgedragen tot de aanzienlijke daling van het aantal irreguliere aankomsten.

Op 19 december 2022 heeft de Commissie voorgesteld de regels ter **voorkoming en bestrijding van mensenhandel** aan te scherpen. Elk jaar worden meer dan 7 000 mensen het slachtoffer van mensenhandel in de EU. De meeste slachtoffers zijn vrouwen en meisjes, maar het percentage mannelijke slachtoffers neemt toe, vooral met het oog op arbeidsuitbuiting. De geactualiseerde regels zullen het voor rechtshandavings- en justitiële autoriteiten gemakkelijker maken nieuwe vormen van uitbuiting te onderzoeken en te vervolgen en slachtoffers te identificeren en te ondersteunen.

Op 14 maart 2023 heeft de Commissie de allereerste meerjarige strategische beleidscyclus inzake **Europees geïntegreerd grensbeheer** vastgesteld, een gedeelde visie op het beheer van de buitengrenzen die de komende vijf jaar bestrijkt. De cyclus biedt een gecoördineerd kader voor de nationale autoriteiten die de grens beheren, en voor de meer dan 120 000 werknemers van de nationale grensautoriteiten en het Europees Grens- en kustwachtagentschap die samenwerken om de grenzen van de EU te beschermen.

De ontwikkeling van **legale trajecten** draagt bij tot het terugdringen van irreguliere migratie en kan de Europese economieën versterken. We moeten de vaardigheden en talenten aantrekken die onze economie nodig heeft, gezien de vergrijzing van de bevolking en de toenemende vaardigheidskloven. Eerder dit jaar lanceerde de Commissie een nieuwe oproep tot het indienen van voorstellen voor 40 miljoen euro aan subsidies voor acties in het kader van het Fonds voor integratie van asielzoekers om legale trajecten voor migratie en integratie te financieren. Er wordt ook gewerkt aan het opzetten van talentpartnerschappen met Marokko, Tunesië, Egypte, Bangladesh en Pakistan, onder meer via financiële steun uit het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking (NDICI) – Europa in de wereld. De Commissie heeft in oktober 2022 ook een proefproject opgezet voor een EU-talentedpool om de

integratie op de arbeidsmarkt van Oekraïense mensen te vergemakkelijken, en zal dit najaar een wetgevingsvoorstel indienen om een volwaardige EU-talentedpool op te zetten. Dit wordt het eerste EU-brede platform om de EU aantrekkelijker te maken voor mensen van buiten de EU die op zoek zijn naar een baan in de EU. Het zal werkgevers in de EU helpen het talent te vinden dat zij nodig hebben en fatsoenlijke arbeidsomstandigheden waarborgen.

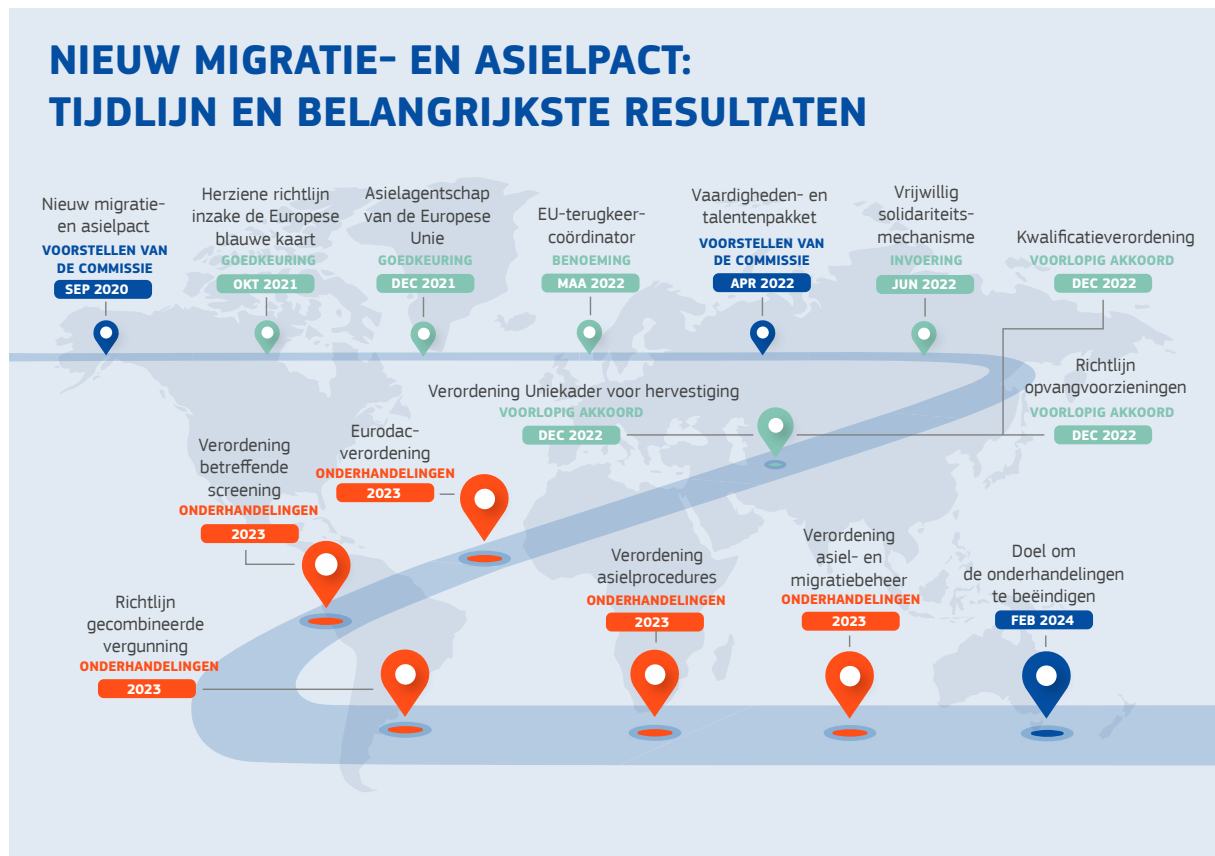
In januari 2023 lanceerde de Commissie het **platform voor arbeidsmigratie** om de migratie van geschoolde arbeidskrachten uit landen buiten de EU naar de EU te bevorderen en ervoor te zorgen dat deze goed wordt beheerd en gericht is op onze behoeften aan arbeidskrachten en vaardigheden. Het nieuwe platform brengt migratie- en werkgelegenheidsspecialisten samen om nauwe samenwerking tussen de twee sectoren en tussen de lidstaten en de EU te bevorderen om de doeltreffende uitvoering van EU-initiatieven op het gebied van legale migratie en werkgelegenheid te ondersteunen.

De goede integratie en inclusie van mensen van buiten de EU draagt bij tot de groei, veerkracht en welvaart van de EU. De Commissie werkt aan de uitvoering van het **actieplan voor integratie en inclusie 2021-2027**, dat acties op het gebied van onderwijs, toegang tot de arbeidsmarkt, huisvesting en gezondheidszorg omvat. In december 2022 heeft de Commissie het Europees partnerschap voor integratie met de Europese sociale en economische partners bevestigd door middel van een gezamenlijke verklaring, waarin bijzondere steun is opgenomen voor mensen die op de vlucht zijn voor de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne.

Terwijl een reeks operationele maatregelen de onmiddellijke en huidige problemen langs de migratieroutes kan aanpakken, zijn structurele oplossingen afhankelijk van een **gemeenschappelijk migratie- en asielbeleid van de EU**.

Daarom is het van cruciaal belang dat overeenstemming wordt bereikt over de volledige reeks hervormingen op het gebied van asiel en migratie waarover momenteel wordt onderhandeld. De Commissie is ingenomen met de compromisovereenkomsten die in december 2022 tijdens de interinstitutionele onderhandelingen zijn bereikt over het hervestigingskader, de voorstellen inzake kwalificatie en opvangvoorzieningen en het succesvolle politieke akkoord dat de Raad in juni heeft bereikt over twee belangrijke pijlers van het nieuwe migratie- en asielpact – de verordening asiel- en migratiebeheer en de verordening asielprocedures – evenals met het feit dat het Europees Parlement eerder dit jaar overeenstemming heeft bereikt over zijn onderhandelingsmandaten met betrekking tot deze voorstellen. De Commissie is bereid om met het Europees Parlement en de Raad samen te werken om ervoor te zorgen dat de interinstitutionele onderhandelingen tegen

het einde van de huidige zittingsperiode met succes worden afgerond, zoals bepaald in de gezamenlijke routekaart.

Griekenland loopt voorop in een integratieproject, gefinancierd door NextGenerationEU, waarbij vluchtelingen en migranten, waaronder personen met een handicap, een opleiding op het gebied van brand- en aardbevingsbescherming krijgen. Het project brengt lokale bewoners en migranten dichter bij elkaar om gemeenschappelijke uitdagingen het hoofd te bieden.

Ingaan op vragen om humanitaire hulp

Als mensen die humanitaire hulp nodig hebben, een land zouden vormen, zou het met 360 miljoen burgers het op twee na grootste land ter wereld zijn. En dit noodlijdende niet-land groeit exponentieel, met 30 % sinds begin 2022.

De Europese Commissie heeft Oekraïne ongekende steun verleend, maar is ook overall ter wereld humanitaire hulp blijven verlenen aan wie dat het hardst nodig heeft. Waar nodig, is aanvullende financiering toegewezen aan de oorspronkelijke begroting voor humanitaire hulp van de EU voor 2023, die 1,7 miljard euro bedroeg. De lidstaten hebben samen met de Commissie een initiële **humanitaire financiering van 8,4 miljard euro voor 2023** aangekondigd, als concrete uiting van wereldwijde solidariteit en van de leidende rol van de EU op het gebied van humanitair optreden. Om de groeiende kloof tussen humanitaire behoeften en de wereldwijd beschikbare financiering aan te pakken, hebben de lidstaten in mei 2023 ingestemd met baanbrekende conclusies van de Raad, waarin een vrijwillige doelstelling wordt vastgesteld om 10 % van de officiële ontwikkelingshulp te besteden aan humanitaire acties.

Op 6 februari 2023 werden Syrië en Turkije getroffen door een aardbeving met een kracht van 7,8 op de schaal van Richter, gevolgd door ten minste twee andere grote aardbevingen, met grootschalige verwoesting en duizenden slachtoffers tot gevolg.

Om medeleven en solidariteit om te zetten in actie heeft de EU onmiddellijk de grootste opsporings- en reddingsoperatie opgezet die ooit via het EU-mechanisme voor civiele bescherming is gecoördineerd. Dit is de EU-solidariteit op haar best. 21 Europese landen hebben noodhulp- en medische teams gestuurd en via de rescEU-reserve miljoenen artikelen aangeboden, zoals onderdak, verwarmingstoestellen, generatoren, medische apparatuur, voedsel en warme kleding.

Internationale donorconferentie

Samen voor de bevolking in Turkije en Syrië

De volgende maand hebben Commissievoorzitter Ursula von der Leyen en het Zweedse voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie gezamenlijk een **internationale donorconferentie georganiseerd uit solidariteit met de slachtoffers van de aardbeving in Turkije en Syrië**.

Om deze conferentie werd in totaal bijna 7 miljard euro toegezegd, waarvan 911 miljoen euro aan subsidies voor Syrië en 6,05 miljard euro aan subsidies en leningen voor Turkije.

Op 16 en 17 maart 2023 organiseerden de EU en Canada samen de **internationale conferentie uit solidariteit met Venezolaanse vluchtelingen en migranten en hun gastlanden en -gemeenschappen**. Hierbij ging de aandacht vooral naar het belang van gecoördineerde actie bij humanitaire hulp, ontwikkeling en stabilisatie.

Op 14 en 15 juni 2023 organiseerde de EU de **zevende conferentie in Brussel over de toekomst van Syrië en de regio**, waarbij 5,6 miljard euro aan hulp werd toegezegd. Op de conferentie werd bevestigd dat de EU en de internationale gemeenschap de Syrische bevolking, Syrische vluchtelingen en hun gastgemeenschappen in de buurlanden blijven steunen, en dat de crisis in Syrië nu al 13 jaar duurt.

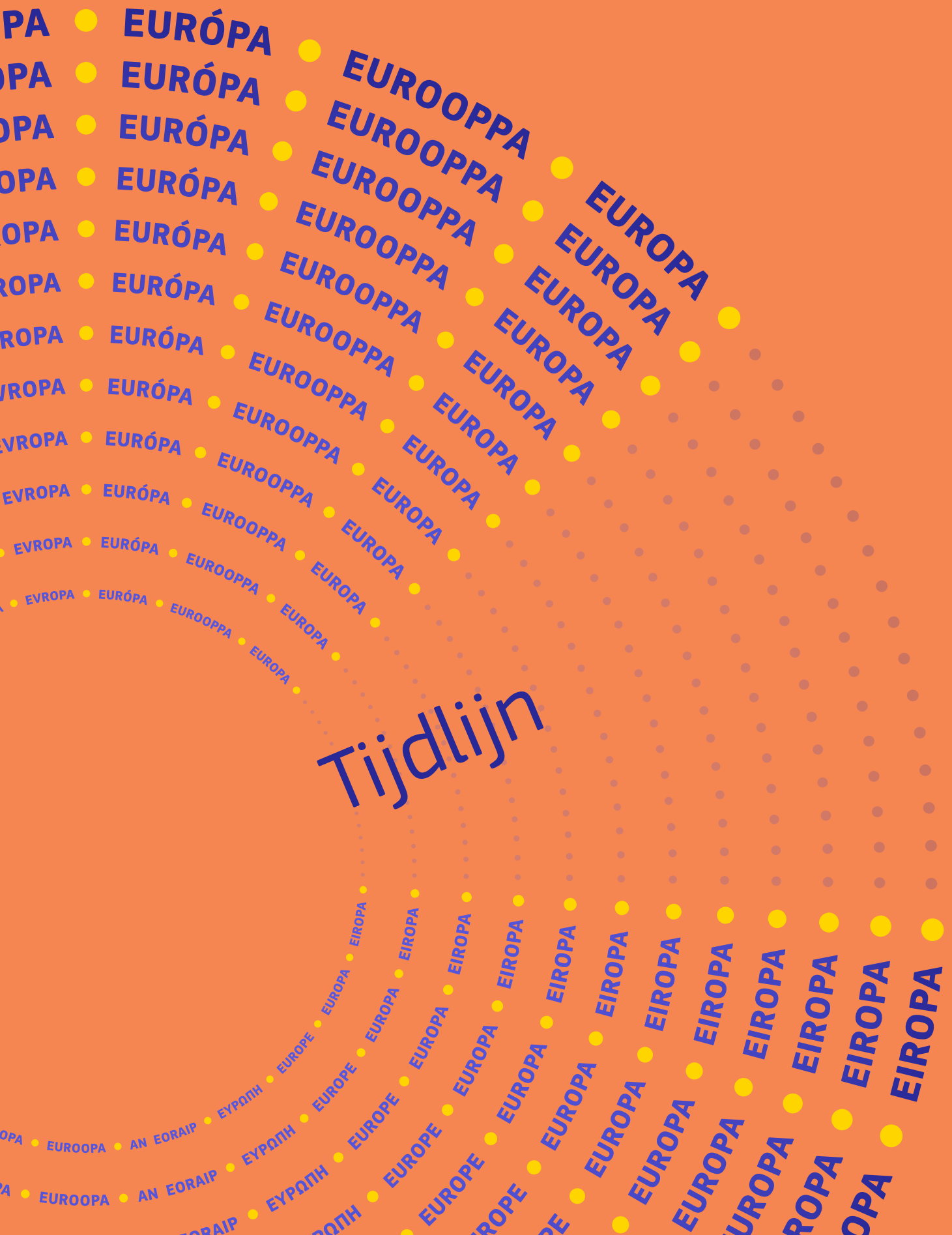
De EU gaat ook buiten onze onmiddellijke omgeving in op vragen om humanitaire hulp. In maart 2023 heeft de EU, gezien de snel verslechterende situatie in het oosten van de **Democratische Republiek Congo**, een humanitaire luchtbrug naar Goma opgezet. Met steun van Frankrijk werden onder meer medische benodigdheden en voedsel geleverd. Om levensreddende hulpgoederen te leveren, heeft de EU sinds augustus 2021 29 humanitaire luchtbrugvluchten naar **Afghanistan** uitgevoerd, waarbij de laatste vlucht op 24 mei 2023 in Afghanistan is geland.

Als onmiddellijke reactie op de oorlog die in april 2023 in **Sudan** uitbrak, heeft de EU in juni 2023 haar initiële humanitaire financiering van 73 miljoen euro verhoogd met nog eens 60 miljoen euro, terwijl zij medeorganisator was van een internationaal donorevenement. De EU richtte ook een humanitaire luchtbrug naar Sudan en het buurland **Tsjaad** in om levensreddende goederen in de landen te brengen. In november 2022 werd een humanitaire luchtbrug naar **Burkina Faso** opgezet. Zo konden voedsel en essentiële voorraden worden geleverd voor honderduizenden mensen die het risico liepen te verhongeren in gebieden die onder een blokkade vielen.

De EU zal met onze partners over de hele wereld blijven samenwerken om humanitaire hulp te verlenen aan mensen in nood en om de structurele problemen aan te pakken die ontheemding, honger en conflicten veroorzaken.

SEPTEMBER 2022

.....
6.9

Bosnië en Herzegovina treedt toe tot het EU-mechanisme voor civiele bescherming.

.....
7.9

De Europese Commissie komt met de Europese zorgstrategie om hoogwaardige, betaalbare en toegankelijke zorgdiensten te waarborgen en de situatie van zowel zorgontvangers als mensen die voor hen zorgen te verbeteren.

.....
14.9

De Commissie stelt voor te verbieden dat met dwangarbeid vervaardigde producten op de EU-markt worden aangeboden.

.....
14.9

De Commissie komt met het voorstel voor een noodinterventie op de Europese energiemarkten om de dramatische prijsstijgingen aan te pakken.

.....
15.9

De Commissie dient een voorstel in voor een nieuwe wet inzake cyberveerbaarheid om consumenten en bedrijven te beschermen tegen producten die onvoldoende beveiligd zijn.

.....
16.9

Europese verordening mediavrijheid: de Commissie stelt regels op om de pluriformiteit en onafhankelijkheid van de media in de EU te beschermen.

.....
20.9

In het kader van de Europese gezondheidsunie stelt de Commissie een nieuwe EU-aanpak voor kankerdetectie voor: meer en betere screening.

.....
21.9

Op grond van de EU-staatssteunregels keurt de Commissie een belangrijk project van gemeenschappelijk Europees belang goed ter ondersteuning van onderzoek en innovatie op het gebied van infrastructuur in de waterstofwaardeketen, inclusief de initiële industriële toepassing en de bouw hiervan.

.....
21.9

De EU kondigt 715 miljoen euro aan financiering voor het Wereldfonds aan om miljoenen levens te redden van aids, tuberculose en malaria.

.....
28.9

De Commissie roept de lidstaten op hun regelingen inzake minimuminkomen te moderniseren als onderdeel van de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting in de EU.

.....
28.9

De Commissie komt met een alomvattend pakket maatregelen om mensen en het milieu beter tegen asbest te beschermen en voor een toekomst zonder asbest te zorgen.

.....
29.9

De Commissie stelt richtsnoeren vast voor de toepassing van het mededingingsrecht van de EU op collectieve overeenkomsten inzake de arbeidsvoorwaarden van zelfstandigen zonder personeel.

OKTOBER 2022

.....

4.10

De EU keurt het eerste jongerenactieplan in het kader van het externe optreden van de EU goed om de interactie met jongeren wereldwijd te versterken.

.....

4.10

De EU rolt haar eerste kwantumtechnologie uit op zes locaties in de EU.

.....

4.10

Het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie stellen de richtlijn betreffende toereikende minimumlonen vast om collectieve onderhandelingen te bevorderen en de minimumloonbescherming voor werknemers in de EU te verbeteren.

.....

6.10

In het licht van de niet-uitgelokte en ongerechtvaardigde militaire agressie tegen Oekraïne neemt de EU het achtste pakket sancties tegen Rusland aan.

.....

10.10

Oekraïne: de Commissie lanceert een proefproject voor een EU-talentedienst om de vaardigheden van Oekraïense oorlogsvluchtelingen in kaart te brengen, hen te koppelen aan werkgevers in de EU en hen te helpen bij het vinden van een baan.

.....

12.10

Uitbreidingspakket 2022: de Commissie beoordeelt de hervormingen in de Westelijke Balkan en Turkije en beveelt aan om Bosnië en Herzegovina de status van kandidaat-lidstaat toe te kennen.

.....

14.10

Bij de jaarlijkse bijeenkomsten van de Wereldbank en het Internationaal Monetair Fonds (IMF) draagt de EU 100 miljoen euro bij aan het trustfonds voor armoedebestrijding en groei van het IMF om kwetsbare landen in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan te ondersteunen.

.....

17.10

Luchtvaart: de EU en de Associatie van Zuidoost-Aziatische staten (Asean) ondertekenen een baanbrekende luchtvaartovereenkomst, die 1,1 miljard mensen met elkaar zal verbinden.

.....

18.10

De Commissie doet aanvullende voorstellen om de hoge energieprijzen tegen te gaan en de voorzieningszekerheid te waarborgen.

.....

18.10

Green Deal: de Commissie ondertekent haar eerste groene partnerschap, met Marokko, als onderdeel van de Europese Green Deal.

.....

19.10

De Commissie keurt een herziene kaderregeling betreffende staatssteun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie goed.

.....

24.10

Gezondheidsunie: de Raad legt de laatste bouwstenen voor de Europese gezondheidsunie.

.....

25.10

De door de Commissie en het G7-voorzitterschap georganiseerde Internationale deskundigenconferentie bevestigt haar onwrikbare verbintenis om het herstel van Oekraïne te ondersteunen.

.....

26.10

Europese Green Deal: de Commissie stelt regels voor schonere lucht en schoner water voor.

.....

28.10

Emissieloze voertuigen: het eerste "Fit for 55"-akkoord zal tegen 2035 een einde maken aan de verkoop van nieuwe CO2-uitstotende auto's in de EU.

NOVEMBER 2022

.....

1.11

In het kader van het REPowerEU-plan hebben de EU-lidstaten hun gasopslaginstallaties vóór de winter gevuld tot 95 % van de capaciteit, waarmee het streefcijfer van 80 % is overschreden.

.....

1.11

Digitale marktenverordening: regels voor digitale poortwachters om open markten te garanderen.

.....

3.11

De Commissie investeert 3 miljard euro in innovatieve projecten voor schone technologie om het REPowerEU-plan te verwezenlijken en Europa sneller onafhankelijk van Russische fossiele brandstoffen te maken.

.....

3.11

Top in het kader van het proces van Berlijn: de EU kondigt een energiesteunpakket van 1 miljard euro voor de Westelijke Balkan aan.

.....

7.11

Tijdens de conferentie van de Verenigde Naties over klimaatverandering 2022 (COP27) sluit de EU een strategisch partnerschap met Kazachstan inzake grondstoffen, batterijen en hernieuwbare waterstof.

.....

7.11

De Commissie neemt maatregelen om de transparantie in de sector van de kortetermijnverhuur te bevorderen ten behoeve van alle spelers.

.....

8.11

Tijdens de COP27 sluit de EU een strategisch partnerschap met Namibië inzake duurzame grondstoffen en hernieuwbare waterstof. Zij zet ook bospartnerschappen met vijf partnerlanden op.

.....

8.11

De EU bereikt een akkoord over nationale emissiereducties in de vervoer-, bouw-, afval- en landbouwsector.

.....

9.11

REPowerEU: de Commissie bespoedigt de groene transitie weg van Russisch gas door de verlening van vergunningen voor hernieuwbare energie te versnellen.

.....

9.11

De Commissie stelt voor 2023 een stabiel en voorspelbaar steunpakket voor Oekraïne voor van maximaal 18 miljard euro.

.....

10.11

De Commissie stelt nieuwe Euro 7-normen voor om de uitstoot van verontreinigende stoffen door voertuigen te verminderen en de luchtkwaliteit te verbeteren.

.....

10.11

Cyberdefensie: de Commissie presenteert een EU-cyberdefensiebeleid en een actieplan voor militaire mobiliteit 2.0 om de EU beter in staat te stellen haar burgers en infrastructuur te beschermen.

.....

11.11

In het kader van de Europese Green Deal stemt de EU ermee in de koolstofverwijdering door landgebruik, bosbouw en landbouw te vergroten.

.....
16.11

De EU en Egypte komen overeen om intensiever samen te werken met betrekking tot de transitie naar schone energie.

.....
16.11

De digitaaldienstenverordening, een nieuwe reeks EU-regels voor een veiligere en verantwoordelijkere onlineomgeving, treedt in werking.

.....
18.11

Albanië treedt toe tot het EU-mechanisme voor civiele bescherming.

.....
15.11

De EU en haar internationale partners lanceren een baanbrekend partnerschap met Indonesië voor een rechtvaardige energietransitie.

.....
16.11

Tijdens de COP27 kondigt Team Europa, als onderdeel van de Global Gateway-strategie, een pakket van 1 miljard euro aan voor de aanpassing aan en de weerbaarheid tegen de klimaatverandering in Afrika.

.....
18.11

Global Gateway: Team Europa lanceert twee initiatieven in Centraal-Azië op het gebied van energie en digitale connectiviteit.

.....
18.11

De Commissie hecht haar goedkeuring aan het voorstel voor de verordening Interoperabel Europa om de grensoverschrijdende interoperabiliteit en samenwerking in de overheidssector in de EU te versterken.

.....
21.11

Tijdens de COP27 toont de EU ambitie om de doelstelling om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 °C haalbaar te houden en helpt zij om een evenwichtige nieuwe financieringsregeling in te voeren.

.....
22.11

De Commissie stelt een nieuw EU-instrument voor om buitensporige pieken in de gasprijzen te beperken.

.....
28.11

De Commissie komt met herziene regels die de bescherming van tekeningen en modellen van nijverheid in de EU goedkoper, sneller en voorspelbaarder maken.

.....
30.11

Mondiale gezondheid: de Commissie neemt een nieuwe mondiale gezondheidsstrategie aan ter verbetering van de wereldwijde bescherming van de gezondheid en voor een betere gezondheid voor iedereen in een veranderende wereld.

.....
22.11

Coördinatie economisch beleid: de Commissie geeft handvatten om de energiecrisis te helpen aanpakken en Europa groener en digitaal te maken.

.....
28.11

De EU en Zuid-Korea lanceren een nieuw digitaal partnerschap.

.....
30.11

Europese Green Deal: de Commissie stelt nieuwe EU-brede regels voor om verpakkingen en verpakkingsafval te verminderen, en regels voor de certificering van koolstofverwijderingen om netto-nuluitstoot te kunnen bereiken.

DECEMBER 2022

.....

2.12

De EU en Japan ondertekenen een memorandum van samenwerking om innovatie te stimuleren en een internationale waterstofmarkt te ontwikkelen.

.....

2.12

Oekraïne: de Commissie stelt voor de schending van EU-sancties in verband met de Russische invasie van Oekraïne strafbaar te stellen.

.....

3.12

De G7 komt een prijsplafond voor olie overeen om de inkomsten van Rusland te laten afnemen zonder de mondiale energiemarkten te destabiliseren.

.....

6.12

Europese Green Deal: de EU komt een wet overeen om de wereldwijde ontbossing en bosdegradatie als gevolg van productie en consumptie in de EU tegen te gaan.

.....

6.12

Op de top EU-Westelijke Balkan in Tirana, Albanië, wordt bevestigd dat de regio zich richt op EU-lidmaatschap en haar strategisch partnerschap met de EU.

.....

7.12

Gelijkheidspakket: de Commissie stelt nieuwe regels voor betreffende wederzijdse erkenning van afstamming door de lidstaten.

.....

8.12

De Commissie stelt maatregelen voor om het btw-stelsel van de EU te moderniseren en bedrijfsvriendelijker en fraudebestendiger te maken door digitalisering te verwelkomen en te bevorderen.

.....

9.12

Europese Green Deal: de EU bereikt overeenstemming over een nieuwe wet inzake duurzamere en circulaire batterijen ter ondersteuning van de energietransitie en de concurrentie in de industrie.

.....

6.12

Europese Green Deal: het Parlement en de Raad komen nieuwe regels overeen voor de toepassing van de EU-regeling voor de emissiehandel in de luchtvaartsector.

.....

7.12

De Commissie stelt voor om organen voor gelijke behandeling – met name hun onafhankelijkheid, middelen en bevoegdheden – te versterken, zodat zij discriminatie in de EU doeltreffender kunnen bestrijden.

.....

9.12

De Commissie en haar partners in de sector richten een nieuwe industriële alliantie op om de zonne-energiecapaciteit en de energiezekerheid van de EU te vergroten.

.....
9.12

De EU en Chili ronden de onderhandelingen over de geavanceerde kaderovereenkomst af.

.....
11.12

De eerste vergadering van het Global Gateway-comité vindt plaats.

.....
13.12

Veiligheidsunie: de Commissie stelt nieuwe regels over vooraf te verstrekken passagiersgegevens voor om het beheer van de buitengrenzen te vergemakkelijken en de interne veiligheid te vergroten.

.....
9.12

Europese gezondheidsunie: naar aanleiding van het voorstel van de Commissie om kankerpreventie te verbeteren via vroegtijdige opsporing, stelt de Raad een nieuwe aanpak voor kankerscreening vast.

.....
12.12

De EU en haar Afrikaanse partners lanceren twee Team Europa-initiatieven op het gebied van migratie, waarbij de nadruk ligt op de migratieroutes langs de Atlantische Oceaan en het centrale Middellandse Zeegebied.

.....
13.12

Europese Green Deal: het Parlement en de Raad bereiken een akkoord over het mechanisme voor koolstofgrenscorrectie.

.....

14.12

De top EU-Asean vindt plaats. De EU en haar lidstaten kondigen aan dat in het kader van de Global Gateway 10 miljard euro beschikbaar wordt gesteld om investeringen in infrastructuur in Asean-landen te versnellen.

.....

14.12

De Commissie neemt nieuwe staatssteunregels aan voor de landbouw-, bosbouw-, visserij- en aquacultuursector.

.....

15.12

Het Parlement en de Raad bereiken een politiek akkoord over nieuwe regels voor maatregelen die meer transparantie en een doeltreffende handhaving van het beginsel van gelijke beloning voor vrouwen en mannen mogelijk maken.

.....

16.12

In aansluiting op de Conferentie over de toekomst van Europa organiseert de Commissie het eerste Europese burgerpanel over de vermindering van voedselverspilling.

.....

16.12

Oekraïne: de EU neemt het negende pakket sancties tegen Rusland aan in verband met de invasie van Oekraïne.

.....

16.12

De EU en Oekraïne ondertekenen een steunpakket van 100 miljoen euro voor de wederopbouw van scholen die in de oorlog zijn verwoest.

.....

18.12

Europese Green Deal: het Parlement en de Raad bereiken een akkoord over de versterking van het emissiehandelssysteem en de oprichting van een sociaal klimaatfonds om mensen te ondersteunen bij de transitie naar schonere energie.

.....

19.12

De Commissie stelt strengere regels voor om het voortdurend evoluerende misdrijf van mensenhandel te bestrijden.

.....

31.12

Het SURE-instrument, dat is ontworpen om door de COVID-19-pandemie getroffen banen en inkomens te beschermen, loopt ten einde. Het heeft een cruciale rol vervuld bij het opvangen van de gevolgen van de pandemie en het ondersteunen van het economisch herstel. In 2021 ontvingen 9 miljoen mensen en meer dan 900 000 ondernemingen in 15 lidstaten SURE-steun, die duidelijk werd afgebouwd in 2022, toen 350 000 mensen en 40 000 ondernemingen in 4 lidstaten dergelijke steun ontvingen.

.....

19.12

Tijdens de VN-biodiversiteitsconferentie (COP15) sluit de EU zich samen met 195 landen aan bij het historische mondiale biodiversiteitskader van Kunming-Montreal, dat mondiale doelstellingen en streefdoelen bevat om de natuur voor de huidige en toekomstige generaties te beschermen en te herstellen.

.....

21.12

Het moderniseringsfonds investeert 4,11 miljard euro in projecten voor energietransitie in acht lidstaten om de afhankelijkheid van Russische fossiele brandstoffen te verminderen en de uitrol van hernieuwbare energie te versnellen.

JANUARI 2023

.....

1.1

Kroatië treedt toe tot de eurozone en het Schengengebied.

.....

1.1

In 2023 viert de EU het dertigjarig bestaan van haar eengemaakte markt, een van de belangrijkste verwezenlijkingen van de Europese integratie.

.....

10.1

De EU en de NAVO ondertekenen een nieuwe gezamenlijke verklaring over samenwerking. Zij komen overeen hun werkzaamheden op het gebied van de bestrijding van hybride en cyberdreigingen en terrorisme op te voeren, de samenwerking op het gebied van opkomende en disruptieve technologieën en de ruimte te intensiveren, de dreigende veiligheidsimplicaties van de klimaatcrisis aan te pakken en de veerkracht van kritieke infrastructuur te versterken.

.....

12.1

De verordening buitenlandse subsidies treedt in werking. Deze nieuwe regels zullen de EU in staat stellen open te blijven staan voor handel en investeringen en tegelijkertijd te zorgen voor een gelijk speelveld voor alle bedrijven die op de eengemaakte markt actief zijn.

.....

17.1

De Commissie lanceert het Talent Booster Mechanism ter ondersteuning van EU-regio's die worden getroffen door de versnelde afname van hun actieve bevolking.

.....
23.1

Europese gezondheidsunie: de Commissie geeft het startschot voor het Europees initiatief voor kankerbeeldvorming om zorgaanbieders, onderzoeksinstellingen en innovatoren te ondersteunen bij het optimaal gebruiken van innovatieve gegevensgestuurde oplossingen voor de behandeling van en de zorg bij kanker.

.....
25.1

De Commissie presenteert een initiatief om de sociale dialoog verder te versterken en te bevorderen met specifieke maatregelen op nationaal en EU-niveau.

.....
17.1

De Commissie legt haar eerste strategische rescEU-voorraad voor chemische, biologische, radiologische en nucleaire incidenten aan, die in Finland wordt opgeslagen.

.....
24.1

De Commissie presenteert een “new deal voor bestuivers” om de verontrustende achteruitgang van wilde bestuivende insecten in Europa aan te pakken.

.....
26.1

De Commissie lanceert het Team Europa-initiatief voor regionale leerkrachten in Sub-Saharaans Afrika in Pretoria, Zuid-Afrika, als onderdeel van de Global Gateway en met een bijdrage van 100 miljoen euro van de EU.

FEBRUARI 2023

.....

1.2

De EU en Singapore lanceren een digitaal partnerschap.

.....

1.2

De Commissie presenteert een Green Deal-plan voor de industrie, dat erop gericht is het concurrentievermogen van de nettonulindustrie van de EU te vergroten en een snelle transitie naar klimaatneutraliteit te ondersteunen.

.....

2.2

Commissievoorzitter Ursula von der Leyen en 15 commissarissen reizen naar Kyiv voor de allereerste bijeenkomst tussen het college van commissarissen en de Oekraïense regering om de samenwerking tussen de EU en Oekraïne in een aantal sectoren te verdiepen.

.....

3.2

De top EU-Oekraïne vindt plaats in Kyiv.

.....

4.2

Oekraïne: de EU en de G7-partners komen een prijsplafond voor Russische aardolieproducten overeen.

.....

6.2

De EU en India richten een handels- en technologieraad op om de uitdagingen op het raakvlak tussen handel, betrouwbare technologie en veiligheid aan te pakken.

.....

8.2

De Commissie stelt EU-doelstellingen inzake rampbestendigheid vast, met aanbevelingen voor de lidstaten om hen te helpen op het vlak van anticipatie, voorbereiding, respons en beveiliging teneinde hun weerbaarheid tegen toekomstige rampen in Europa te vergroten.

.....

6.2

Onmiddellijk na de verwoestende aardbevingen in Turkije en Syrië begint de Commissie met haar grootste opsporings- en reddingsoperatie in het kader van het EU-mechanisme voor civiele bescherming, om levens in Turkije te redden en tegelijkertijd de humanitaire hulpverlening aan de Syrische bevolking in het hele land te ondersteunen.

.....

10.2

In het kader van het EU-mechanisme voor civiele bescherming zendt de EU meer dan 250 hulpverleners uit Spanje, Frankrijk en Portugal naar Chili om de nationale hulpverleners te helpen bij de bestrijding van extreme bosbranden.

.....

13.2

De Commissie stelt regels inzake hernieuwbare waterstof op.

.....

14.2

De Commissie stelt een doelstelling voor het emissievrij maken van nieuwe stadsbussen tegen 2030 voor, alsook een emissiereductie voor nieuwe vrachtwagens van 90 % tegen 2040.

.....

23.2

De Commissie presenteert maatregelen om uiterlijk in 2030 gigabitconnectiviteit beschikbaar te stellen voor alle burgers en bedrijven in de hele EU.

.....

25.2

De EU neemt het tiende pakket sancties tegen Rusland aan.

.....

27.2

De Commissie en de regering van het Verenigd Koninkrijk bereiken een politiek beginselakkoord over het Windsor-kader: een uitgebreide reeks oplossingen om de praktische uitdagingen aan te pakken waarmee burgers en bedrijven in Noord-Ierland worden geconfronteerd.

.....

28.2

Global Gateway: de Commissie ondertekent met de Europese Investeringsbank overeenkomsten ter waarde van 4 miljard euro – in de vorm van een garantieovereenkomst voor 3,5 miljard euro aan leningen en een bijdrage van 500 miljoen euro uit het Trustfonds – om bedrijven in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan tot 2027 te ondersteunen.

.....

MAART 2023

1.3

Verkeersveiligheid: de Commissie stelt bijgewerkte regels voor rijbewijzen en betere internationale handhaving van verkeersregels voor.

9.3

De Commissie keurt een nieuw tijdelijk crisis- en transitiekader voor staatssteun goed ter bevordering van steunmaatregelen in sectoren die van belang zijn voor de transitie naar een nettonuleconomie. Zij hecht ook haar goedkeuring aan een wijziging van de algemene groepsvrijstellingsverordening staatssteun om de steun voor de groene en de digitale transitie van de EU verder te vergemakkelijken, te vereenvoudigen en te versnellen.

10.3

De EU actualiseert haar strategie voor maritieme veiligheid om het vreedzame gebruik van de zeeën te waarborgen en het maritieme gebied te beschermen tegen nieuwe dreigingen.

7.3

Veiligheidsunie: het vernieuwde Schengen-informatiesysteem treedt in werking.

10.3

De Commissie presenteert de EU-ruimtestrategie voor veiligheid en defensie, om te zorgen voor een sterkere en veerkrachtigere EU.

10.3

Europese Green Deal: de EU bereikt een akkoord over strengere regels om energie-efficiëntie te stimuleren.

.....
14.3

De digitale alliantie tussen de EU en Latijns-Amerika en het Caribisch gebied, een gezamenlijk initiatief ter bevordering van een mensgerichte aanpak van de digitale transformatie, wordt in Bogotá, Colombia, gelanceerd.

.....
14.3

De Commissie stelt een hervorming voor van de opzet van de elektriciteitsmarkt van de EU, die bedoeld is om hernieuwbare energiebronnen te stimuleren, consumenten beter te beschermen en het concurrentievermogen van de industrie te vergroten.

.....
16.3

De Commissie doet een voorstel voor de verordening voor een nettonulindustrie, met het doel meer schone technologieën in de Europese Unie te produceren en ervoor te zorgen dat de EU goed is voorbereid op de transitie naar schone energie.

.....
16.3

De Commissie komt met een voorstel voor een alomvattende reeks maatregelen om de toegang van de EU tot een betrouwbare, gediversifieerde, betaalbare en duurzame aanvoer van kritieke grondstoffen te waarborgen.

.....
16.3

Ter gelegenheid van het dertigjarig bestaan van de eengemaakte markt zet de Commissie uiteen hoe zij het concurrentievermogen van de EU op lange termijn na 2030 zal waarborgen.

.....
16.3

In het kader van het Nieuw Europees Bauhaus-initiatief lanceert de Commissie een programma voor capaciteitsopbouw om te beginnen met de wederopbouw van Oekraïne.

.....
17.3

Tijdens de internationale solidariteitsconferentie 2023 over de Venezolaanse crisis maakt de Commissie 75 miljoen euro vrij voor humanitaire hulp aan het land.

.....
20.3

Tijdens de donorconferentie in Brussel voor de slachtoffers van de verwoestende aardbevingen in februari 2023 brengen de EU en internationale donoren 7 miljard euro bijeen voor de bevolking van Turkije en Syrië.

.....
22.3

De Commissie introduceert nieuwe consumentenrechten die het repareren van goederen gemakkelijker en aantrekkelijker maken. Ook stelt zij gemeenschappelijke criteria voor om greenwashing en misleidende milieucclaims te bestrijden.

.....
23.3

Europese Green Deal: het Parlement en de Raad bereiken een akkoord over het terugdringen van de emissies van het zeevervoer door duurzame brandstoffen voor de scheepvaart te bevorderen.

.....
28.3

Europese Green Deal: de EU komt een ambitieuze nieuwe wet overeen om voldoende infrastructuur voor alternatieve brandstoffen uit te rollen.

.....
29.3

De Commissie stelt meer transparantie en minder bureaucratie voor bedrijven voor om het ondernemingsklimaat in de EU te verbeteren.

.....
30.3

Europese Green Deal: de EU bereikt overeenstemming over strengere wetgeving om de uitrol van hernieuwbare energie te versnellen.

.....
30.3

Voorzitter Von der Leyen geeft haar toespraak over de betrekkingen tussen de EU en China.

.....
31.3

NextGenerationEU: in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (RRF) wordt meer dan 150 miljard euro uitbetaald.

.....
31.3

REPowerEU: de EU voldoet aan haar streefdoel voor vrijwillige gasvraagreductie van 15 % ten opzichte van de vijf vorige winters, en sluit de winter af met 60 % van haar gasopslagcapaciteit gevuld.

APRIL 2023

.....
3.4

De Commissie staat stil bij het dertigjarig bestaan van het Cohesiefonds. Sinds de oprichting ervan heeft het Cohesiefonds voor bijna 179 miljard euro geïnvesteerd in de economische, sociale en territoriale cohesie van de EU.

.....
4.4

De EU begint eigen rescEU-opvangreserves te ontwikkelen in Kroatië, Polen, Slovenië, Spanje, Zweden en Turkije, waarvan gebruik kan worden gemaakt tijdens crises of rampen die de nationale responscapaciteit te boven gaan.

.....
5.4

Op het gebied van justitiële samenwerking stelt de Commissie regels voor met betrekking tot de overdracht van strafrechtelijke procedures tussen de lidstaten.

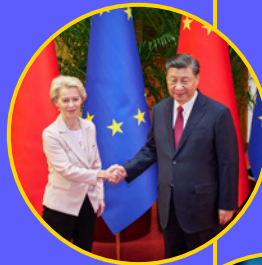

.....
5.4

De Commissie reageert op het zevende Europese burgerinitiatief dat meer dan een miljoen handtekeningen heeft behaald: “Red de bijen en de boeren! Naar een bijvriendelijke landbouw voor een gezond milieu”.

.....
6.4

Voorzitter Von der Leyen bezoekt China.

.....
17.4

De Commissie richt het Europees Centrum voor algoritmetransparantie op om de digitaaldienstenverordening te helpen handhaven.

.....
18.4

Er wordt een politiek akkoord bereikt over de Europese chipverordening, die tot doel heeft het concurrentievermogen en de veerkracht van de EU in deze strategische sector te versterken.

.....
18.4

De Commissie hecht haar goedkeuring aan een voorstel voor de EU-verordening cybersolidariteit om de cyberbeveiligingscapaciteit van de EU uit te breiden, en presenteert de toekomstige academie voor cyberbeveiligingsvaardigheden.

.....
18.4

Bankenunie: de Commissie stelt voor het kader voor bankencrisisbeheer en depositoverzekering te hervormen.

.....

20.4

Oekraïne treedt toe tot het EU-mechanisme voor civiele bescherming.

.....

24.4

Europese Green Deal: de EU en Noorwegen richten een groene alliantie op om de samenwerking op het gebied van klimaat, milieu, energie en schone industrie te verdiepen.

.....

25.4

Digitaaldienstenverordening: de Commissie wijst de eerste groep zeer grote onlineplatforms en zoekmachines aan in het kader van de digitaaldienstenverordening.

.....

23.4

Het burgerpanel over virtuele werelden presenteert 23 aanbevelingen voor eerlijke en mensgerichte virtuele werelden in de EU.

.....

25.4

EU-energieplatform: de Commissie doet een eerste oproep aan bedrijven om gezamenlijk gas in te kopen.

.....

26.4

De Commissie presenteert wetgevingsvoorstellen voor de meest uitgebreide hervorming van de EU-regels voor economische governance sinds de economische en financiële crisis.

.....

26.4

Europese gezondheidsunie: de Commissie stelt een hervorming van de geneesmiddelenwetgeving voor om geneesmiddelen toegankelijker, betaalbaarder en innovatiever te maken.

.....

26.4

Europese Green Deal: het Parlement en de Raad bereiken overeenstemming over een nieuwe wet om de luchtvaartemissies terug te dringen door duurzame luchtvaartbrandstoffen te bevorderen.

.....

27.4

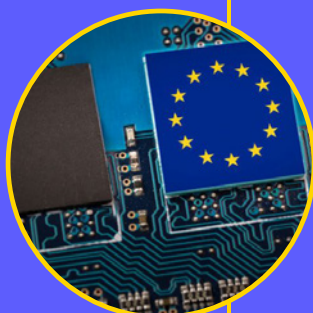
Global Gateway: de Commissie en de Europese Investeringsbank kondigen financiering ter waarde van 18 miljard euro aan als stimulans voor investeringen in klimaatactie en duurzame economieën.

.....

27.4

De Commissie stelt nieuwe regels voor om bedrijven te helpen optimaal van hun uitvindingen gebruik te maken, nieuwe technologieën te benutten en bij te dragen tot het concurrentievermogen en de technologische soevereiniteit van de EU.

MEI 2023

.....
3.5

De Commissie hecht haar goedkeuring aan een voorstel voor een verordening ter ondersteuning van de productie van munitie, een plan van 500 miljoen euro om de capaciteit van de defensie-industrie van de EU zo snel mogelijk te versterken teneinde Oekraïne te helpen.

.....
3.5

De Commissie stelt strengere regels voor om corruptie in de EU en wereldwijd te bestrijden.

.....
4.5

De Commissie beveelt aan maatregelen te nemen om onlinepiraterij van sport- en andere live-evenementen te bestrijden.

.....
9.5

Het Europees Jaar van de Vaardigheden begint met een vaardighedenfestival.

.....
10.5

In het licht van de toenemende humanitaire behoeften als gevolg van het conflict in Sudan zet de EU een humanitaire luchtbrug op voor het vervoer van kritieke hulpgoederen naar haar humanitaire partners in Port Sudan.

.....
16.5

De EU en India houden de eerste ministeriële bijeenkomst van de Handels- en Technologieraad in Brussel. De bijeenkomst is gericht op meer strategische betrokkenheid op het gebied van handel en technologie.

.....

17.5

De EU-VS-taskforce voor gezondheid wordt opgericht.

.....

17.5

De Commissie doet voorstellen voor de meest ambitieuze en omvattende hervorming van de EU-douane-unie sinds de oprichting ervan in 1968.

.....

18.5

De Commissie presenteert de eerste “vooruitzichten voor de Europese mediasector”, een verslag over vraag- en aanbodtrends in de audiovisuele sector, videospelletjes en nieuwsmedia.

.....

21.5

Naar aanleiding van het verzoek van Italië om bijstand in verband met de rampzalige overstromingen in het noorden van het land, mobiliseert de Commissie onmiddellijk noodhulp van België, Frankrijk, Slovenië en Slowakije via het EU-mechanisme voor civiele bescherming.

.....

19-21.5

Voorzitter Von der Leyen neemt deel aan de G7-top in Hiroshima, Japan.

.....

22.5

De top EU-Zuid-Korea vindt plaats in Seoul, waar een groen partnerschap wordt aangekondigd om de samenwerking op het gebied van klimaatactie, schone energie en milieubescherming te verdiepen.

.....

22.5

Gezien de ongekeerde humanitaire behoeften in de wereld stelt de Raad een vrijwillige doelstelling vast om 10 % van de officiële ontwikkelingshulp te besteden aan humanitaire acties.

.....

24.5

Kapitaalmarktenunie: de Commissie komt met nieuwe regels om retailbeleggers in de EU te beschermen en mondiger te maken.

.....

30.5

In samenwerking met de lidstaten verdubbelt de Commissie de rescEU-luchtvloot voor brandbestrijding voor het komende bosbrandseizoen in Europa.

.....

30.5

Het coördinatiecentrum voor respons in noodsituaties, ruggengraat van de responscapaciteit van de EU in noodsituaties en motor van het EU-mechanisme voor civiele bescherming, viert zijn tienjarig bestaan.

.....

31.5

De vierde ministeriële bijeenkomst van de Handels- en Technologieraad EU-VS vindt plaats in Luleå, Zweden. De EU en de VS komen overeen de resultaten van de farmaceutische inspecties inzake goede fabricagemethoden voor diergeneesmiddelen wederzijds te erkennen.

JUNI 2023

.....

1.6

De Commissie keurt herziene regels goed om bedrijven duidelijkere en actuele handvatten te bieden om hen te helpen te beoordelen of hun horizontale samenwerkingsovereenkomsten verenigbaar zijn met de mededingingsregels van de EU.

.....

1.6

Voorzitter Von der Leyen kondigt een nieuw steunpakket voor Moldavië aan.

.....

7.6

De EU stelt een nieuwe agenda vast om haar partnerschap met Latijns-Amerika en het Caribisch gebied te versterken.

.....

7.6

Europese gezondheidsunie: de Commissie komt met een voorstel voor een alomvattende aanpak op het gebied van geestelijke gezondheid.

.....

8.6

EU-ethiekorgaan: de Commissie stelt voor om gemeenschappelijke ethische normen voor alle EU-instellingen op te stellen.

.....

8.6

De EU zet bijna 300 brandweerlieden uit Spanje, Frankrijk en Portugal in om extreme bosbranden in Canada te helpen bestrijden.

De Commissie hecht, op grond van de EU-staatssteunregels, haar goedkeuring aan een belangrijk project van gemeenschappelijk Europees belang ter ondersteuning van onderzoek, innovatie en de eerste industriële toepassing van micro-elektronica en communicatietechnologieën.

.....

12-16.6

Voorzitter Von der Leyen reist naar Brazilië, Argentinië, Chili en Mexico en kondigt via Global Gateway 10 miljard euro aan EU-investeringen in Latijns-Amerika en het Caribisch gebied aan.

.....

13.6

Sociale economie: de Commissie stelt manieren voor om de mogelijkheden ervan op het gebied van werkgelegenheid, innovatie en sociale inclusie ten volle te benutten.

.....

14.6

De EU gaat verder met onderhandelingen over een overeenkomst inzake kritieke mineralen met de VS.

.....

15.6

Tijdens de zevende Brusselse conferentie "Supporting the future of Syria and the region" zegt de internationale gemeenschap 5,6 miljard euro toe voor 2023 en daarna.

.....

19.6

De EU en Kenia ronden hun onderhandelingen over een ambitieuze economische partnerschapsovereenkomst met krachtige duurzaamheidsbepalingen af.

.....

20.6

EU-begroting: de Commissie stelt voor de langetermijnbegroting van de EU te versterken om zo de dringendste uitdagingen het hoofd te kunnen bieden. Zij komt ook met een aangepast pakket voor de volgende generatie eigen middelen.

.....

20.6

De Commissie en de hoge vertegenwoordiger presenteren een Europese strategie voor economische veiligheid. De strategie is erop gericht de risico's die voortvloeien uit economische verwevenheid te minimaliseren en tegelijkertijd de maximale niveaus van economische openheid en dynamiek van de EU te behouden.

.....

20.6

Oekraïne: de Commissie stelt voor een specifieke faciliteit op te zetten om het herstel, de wederopbouw en de modernisering van Oekraïne te ondersteunen.

.....

23.6

De EU neemt het elfde pakket sancties tegen Rusland aan wegens de aanhoudende illegale oorlog tegen Oekraïne.

.....

28.6

De EU komt met een nieuwe alomvattende visie op bedreigingen voor vrede, veiligheid en defensie als gevolg van klimaatverandering en milieudegradatie.

.....

28.6

De Commissie dient een voorstel in om te garanderen dat in de hele eurozone eurobankbiljetten en -munten in omloop blijven en burgers en bedrijven ermee kunnen blijven betalen, en een voorstel om een kader vast te stellen voor een mogelijke nieuwe digitale vorm van de euro, die de Europese Centrale Bank in de toekomst kan invoeren naast contant geld.

JULI 2023

.....

3.7

Oekraïne: het Internationaal Centrum voor de vervolging van het door Rusland begane misdrijf agressie tegen Oekraïne vangt aan met zijn werkzaamheden.

.....

5.7

De Commissie treft maatregelen voor een duurzaam gebruik van belangrijke natuurlijke hulpbronnen, waarmee ook de veerkracht van de voedselsystemen en de landbouw in de EU worden versterkt.

.....

5.7

De Commissie publiceert het vierde jaarlijkse verslag over de rechtsstaat, waarin de aanbevelingen van vorig jaar worden beoordeeld en specifieke aanbevelingen aan de lidstaten worden gedaan.

.....
9.7

De EU en Nieuw-Zeeland ondertekenen een ambitieuze vrijhandelsovereenkomst.

.....
11.7

De Commissie presenteert een EU-strategie om het voortouw te nemen met Web 4.0 en virtuele werelden.

.....
11.7

De Commissie stelt maatregelen voor om het goederenvervoer efficiënter en duurzamer te maken door het beheer van de spoorweginfrastructuur en de voorlichting over broeikasgasemissies van goederenvervoer te verbeteren.

.....
12.7

De Commissie stelt voor de rechten van slachtoffers van misdrijven in de hele EU te versterken, zodat zij ondersteuning krijgen, toegang hebben tot informatie, gerechtigheid vinden en schadevergoeding krijgen.

.....
13.7

De 29e top EU-Japan vindt plaats in Brussel.

.....
16.7

Tunesië: er wordt een politiek akkoord bereikt over een alomvattend partnerschapspakket.

.....

17-18.7

Voor de derde top EU-Celac komen de EU-leiders en de leiders van de Gemeenschap van Latijns-Amerikaanse en Caribische Staten (Celac) bijeen in Brussel. De Commissie presenteert de Global Gateway-investeringsagenda EU-LAC.

.....

19.7

De EU presenteert haar eerste vrijwillige evaluatie van de vooruitgang in de richting van de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen tijdens het politiek forum op hoog niveau voor duurzame ontwikkeling van de VN.

.....

31.7

Global Gateway: Voorzitter Von der Leyen lanceert het Team Europa-initiatief voor een groene economie in de Filipijnen.

AUGUSTUS 2023

.....

9.8

In de nasleep van de verwoestende overstromingen in Slovenië stuurt de EU noodhulp en mobiliseert zij middellange- en langetermijnsteun.

.....

18.8

De EU bereikt meer dan twee maanden vóór de uiterste termijn van 1 november het streefdoel van 90 % gasopslag.

Bureau voor publicaties
van de Europese Unie

Print	ISBN 978-92-68-05605-9	doi:10.2775/47073	NA-09-23-325-NL-C
PDF	ISBN 978-92-68-05595-3	doi:10.2775/039872	NA-09-23-325-NL-N